

8

මූල්‍ය අංශයේ කාර්යසාධනය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

8.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

ගෝලීයව සහ දේශීයව පැවති අභියෝගාත්මක වෙළඳපොළ තත්ත්වයන් හමුවේ වුවද, වසර තුළ දී මූල්‍ය අංශය ප්‍රධාන සාර්ව විවක්ෂණතා ගැටලු වලින් තොරව අඛණ්ඩව වර්ධනය විය. කෙසේ වුවද, 2017 වසර සමඟ සසඳන කළ 2018 වසර තුළ දී අක්‍රීය ණය සහ අන්තිකාරම් ඉහළ යෑම හේතු කොට ගෙන බැංකු අංශයේ සහ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ණය කළඹෙහි ගුණාත්මකභාවයේ සැලකිය යුතු පිරිහීමක් දැකිය හැකි විය. අභියෝගාත්මක ගෝලීය සහ දේශීය වෙළඳපොළ තත්ත්වයන්, 2017 වසරේ දී පැවති අයහපත් කාලගුණික තත්ත්වයන් සහ 2018 වසරේ දී ආර්ථික කටයුතු මන්දගාමීව සිදුවීම යනාදිය ණයවල ගුණාත්මකභාවය පහත වැටීම සඳහා සැලකිය යුතු ලෙස දායක විය. තවද, 2018 වසර තුළ දී ණය වර්ධනය අඩුවීම, ලාභදායීත්වය පහත වැටීම සහ අක්‍රීය ණය ඉහළ යෑම හේතුවෙන් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල සමස්ත කාර්යසාධනය සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. ගෝලීය සහ දේශීය වෙළඳපොළවල සිදු වූ අසතුටුදායක වර්ධනයන් අනෙකුත් උප අංශ වන රක්ෂණය සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් වාර්තා කළ මධ්‍යස්ථ වර්ධනය තුළින් සහ කොටස් වෙළඳපොළ කටයුතු පහත වැටීම තුළින් පිළිබිඹු විය.

අවම නියාමන අවශ්‍යතාවයන්ට වඩා ඉහළ අගයක ප්‍රාග්ධන සහ ද්‍රවශීල මට්ටම් පවත්වා ගනිමින් බැංකු අංශය වසර තුළ දී මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් පෙන්වන ලදී. වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළ දී බැංකු අංශයේ වත්කම් පදනම මධ්‍යස්ථව වර්ධනය වුව ද ඉහළ අගයකින්

ණය වර්ධනය වීම හේතු කොටගෙන වසරේ දෙවන භාගය තුළ දී මෙම වර්ධනය වේගවත් විය. ණය වර්ධනයෙහි ව්‍යාප්තිය සියලු ප්‍රධාන ආර්ථික අංශ වෙත විහිදුනු පුළුල් පදනමකින් යුතුව සිදුවිය. වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය පිරිහීම, මෙහෙයුම් පිරිවැය ඉහළ යෑම සහ බදු වැඩි කිරීම හේතුවෙන් වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය යන අනුපාත වලින් පිළිබිඹු වන බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්වය වසර තුළ දී පහත වැටුණි. බාසල් III අවශ්‍යතා ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 9 (SLFRS 9) රෙගුලාසි සම්මත කිරීම වැනි විවක්ෂණශීලී ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් මහ බැංකුව විසින් බැංකු අංශයේ ශක්තිමත්භාවය අඛණ්ඩව පවත්වා ගන්නා ලදී.

ණය වර්ධනය හා ලාභදායීත්වය මන්දගාමීවීමත්, වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවයේ පහත වැටීමත් හේතුකොට ගෙන බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශය මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් පෙන්වුම් කරන ලදී. ව්‍යාතිරේකයන් කිහිපයකට යටත්ව පෞද්ගලික පරිභෝජනය හා සම්බන්ධ මෝටර් රථ වාහන ආනයනය සම්බන්ධයෙන් අධිකාරීන් විසින් ගෙන ඇති රාජ්‍ය මූල්‍ය හා සාර්ව විවක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග, ණය වර්ධනය මන්දගාමීවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපාන ලදී. 2017 වසරේ දී පැවති අයහපත් කාලගුණික තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අක්‍රීය ණය අනුපාතවල ඉහළ යෑමෙන් පිළිබිඹු වන පරිදි බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය අඩුවිය. මෙම කාලසීමාව

8.1 සංඛ්‍යා සටහන
මූල්‍ය අංශයේ සමස්ත වත්කම්

ආයතනය	2017 (අ)		2018 (ආ)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය
බැංකු අංශය	11,897.4	69.7	13,708.3	72.5
මහ බැංකුව	1,604.8	9.4	1,914.3	10.1
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු	8,926.4	52.3	10,372.4	54.9
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු	1,366.2	8.0	1,421.6	7.5
නැත්පතු බාර ගන්නා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන	1,370.4	8.1	1,542.7	8.1
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්	1,227.5	7.2	1,383.7	7.3
සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකු	132.7	0.8	147.7	0.7
සකසුරුවම් හා ණය ගනුදෙනු සමුපකාර සමිති	10.2	0.1	11.3	0.1
විශේෂිත මූල්‍ය ආයතන	388.9	2.3	240.0	1.4
විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්	127.5	0.7	47.6	0.3
ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් (අ)	77.3	0.5	83.6	0.4
කොටස් තැරැව්කරුවන්	9.1	0.1	8.7	0.1
ඒකක භාර / ඒකක භාර කළමනාකරණ සමාගම්	131.7	0.7	67.0	0.4
වෙළෙඳපොළ අතරමැදියන් (අ)	28.7	0.2	16.4	0.1
ව්‍යවසාය ප්‍රාග්ධන සමාගම්	14.6	0.1	16.8	0.1
ගිවිසුම්ගත ඉතිරිකිරීම් ආයතන	3,402.9	19.9	3,414.6	18.0
රක්ෂණ සමාගම්	564.9	3.3	606.6	3.2
සේවක අර්ථසාධක අරමුදල	2,066.3	12.1	2,289.4	12.1
සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල	279.0	1.6	312.1	1.7
අනුමත විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදල්	437.3	2.6	149.1	0.7
රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල	55.4	0.3	57.2	0.3
එකතුව	17,059.7	100.0	18,905.3	100.0
(අ) සංශෝධන	මූලයන්: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව			
(ආ) තාවකාලික	සමුපකාර සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව			
(ඇ) බැංකුවල ප්‍රාථමික අලෙවිකර ඒකක	කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව			
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු	විශ්‍රාම වැටුප් දෙපාර්තමේන්තුව			
යටතේ වාර්තා වන බැවින් එම ඒකකවල වත්කම් ඇතුළත් කර නොමැත.	සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල් මණ්ඩලය			
(ඈ) ආයෝජන කළමනාකරුවන්, ආන්තික සැපයුම්කරුවන්, ප්‍රාග්ධන සහ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන ඇතුළත් වේ.	ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව			
	සණ ස මහා සංගමය			
	ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂන් සභාව			
	ශ්‍රී ලංකා ඒකක භාර සංගමය			
	ව්‍යවසාය ප්‍රාග්ධන සමාගම්			

තුළ දී අරමුදල් පිරිවැය සහ අක්‍රීය ණය වෙන් කිරීම් ඉහළ යෑමත් සමඟ මෙම අංශයේ ලාභදායීත්වය මන්දගාමී විය. මෙම අංශයේ දිගු කාලීන ස්ථාවරත්වය සහ ශක්තිමත්භාවය සහතික කිරීම සඳහා බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල අධීක්ෂණ සහ නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීමට දුර්වල මුදල් සමාගම් නැවත යථාතත්වයට පත් කිරීමටත් මහ බැංකුව විසින් අඛණ්ඩව යෝග්‍ය විචක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. අනුමත විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදල් හැරුණු විට සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල

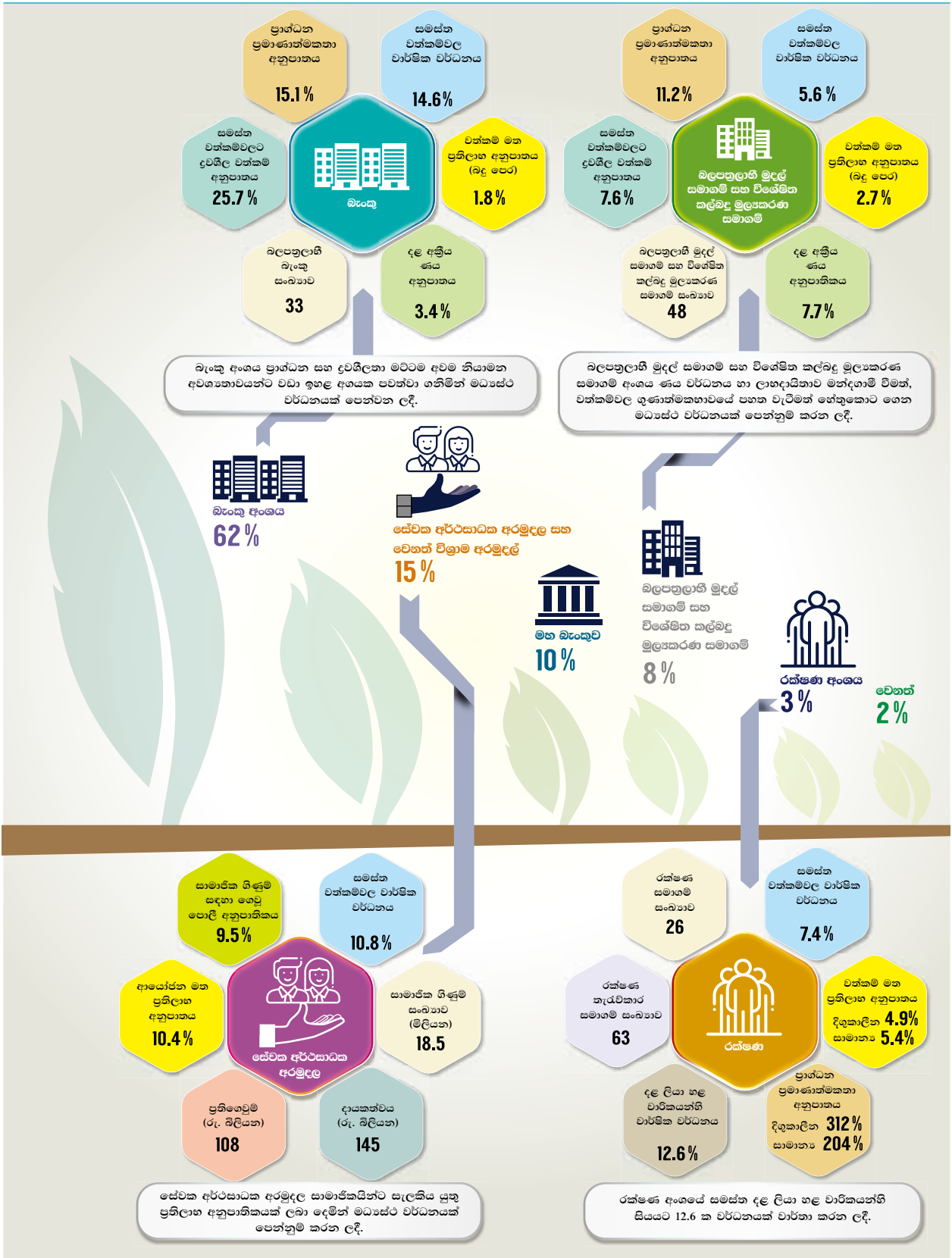
විසින් අධිකාරිය දරනු ලබන ගිවිසුම්ගත ඉතිරි කිරීම් ආයතන අංශය වසර තුළ දී මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් පෙන්වීය. රක්ෂණ අංශය සහ රජයේ සුරැකුම්පත්වල ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් වසර තුළ දී මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් පෙන්වුණි කළ අතර, එම අංශ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථාවරභාවය කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති නොකළේය. කෙසේ වුවද, වසර තුළ දී ඒකක භාර අංශයේ කාර්යසාධනයෙහි කැපී පෙනෙන අඩු වීමක් නිරීක්ෂණය විය.

පසුගිය වසරේ දෙවැනි භාගයේ දී දේශීය මුදල් වෙළෙඳපොළ උග්‍ර ද්‍රවශීලතා හිඟයකට මුහුණ දෙනු ලැබීය. මහ බැංකුව විසින් සිදු කරන ලද විදේශ විනිමය සම්බන්ධ ගනුදෙනු සහ මෝටර් රථ වාහන ආනයනය කිරීමේ දී ණයවර ලිපි මත පනවන ලද මුදල් තැන්පතු අවශ්‍යතාව මෙම ද්‍රවශීලතා හිඟයට ප්‍රධාන හේතුවිය. ද්‍රවශීලතා හිඟය ලිහිල් කිරීමේ අරමුණින්, 2018 වසරේ නොවැම්බර් මස 16 වන දින සිට බලාත්මක වන පරිදි ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය සියයට 7.50 සිට සියයට 6.00 දක්වා පදනම් අංක 150 කින් පහත දමනු ලැබුව ද 2018 වසර අවසානය වන විට ද දේශීය මුදල් වෙළෙඳපොළ තුළ අඩු ද්‍රවශීලතා මට්ටමක් පැවතිණි. මීට ප්‍රතිචාර ලෙස, මහ බැංකුව 2019 මාර්තු 01 වෙනිදා සිට බල පැවැත්වෙන පරිදි ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය පදනම් අංක 100 කින් තවදුරටත් අඩුකරන ලදී. මේ අතර, ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ ෆෙඩරල් සංචිත බැංකුව විසින් සිව්වරක් පොලී අනුපාතික ඉහළ දැමීම, ආනයනකරුවන් වෙතින් විදේශ විනිමය සඳහා පැවති ඉහළ ඉල්ලුම සහ ඇතැම් කළඹ ආයෝජන පිටතට ගලා යෑම හමුවේ මෙම වසර තුළ එක්සත් ජනපද ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල සැලකිය යුතු ලෙස අවප්‍රමාණයට ලක්විය. 2018 වසරේ අවසාන කාර්තුවේ දී පැවති දේශපාලනික අස්ථාවරභාවය මගින් ඇති කරන ලද සාමාන්‍යමය ආකල්ප සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල මගින් විස්තීර්ණ ණය පහසුකමේ හයවන සමාලෝචනය තාවකාලිකව නතර කිරීම හේතුවෙන් ද ශ්‍රී ලංකා රුපියල මත පැවති පීඩනය තවදුරටත් තීව්‍ර විය. විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි උග්‍ර විචලනයන් සීමා කිරීම සඳහා වසර තුළ දී මහ බැංකුව ශුද්ධ පදනමින් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,120 ක් වෙළෙඳපොළට සපයන ලදී. මෙම කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී පැවති අහිතකර දේශීය සහ ගෝලීය සිදුවීම්වල බලපෑම මත කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළේ කාර්යසාධනය තවදුරටත් දුර්වල මට්ටමක පැවතුණි. තවද, වසර තුළ දී කොටස් මිල ගණන්, වෙළෙඳපොළ පිරිවැටුම, වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනය

8.1 රූප සටහන

මූල්‍ය අංශයේ වත්කම් සංයුතිය සහ තෝරාගත් දර්ශක

රුපියල් ට්‍රිලියන 11 ඉක්මවා තිබුණි. 2017 දී වාර්තා වූ සියයට 13.8 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2018 දී වත්කම් පදනම සියයට 14.6 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. 2018 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා රුපියල එක්සත් ජනපද ඩොලරයට සාපේක්ෂව සියයට 16.4 කින් අවප්‍රමාණය වීම හේතුවෙන් විදේශ මුදල්වලින් නාමනය කරන වත්කම් හා වගකීම්වල වටිනාකමෙහි වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. වත්කම්වල වැඩිවීමට මූලික වශයෙන් ණය හා අත්තිකාරම්වල සිදු වූ රුපියල් ට්‍රිලියන 1.3 ක වැඩිවීම හේතු වූ අතර, ණය හා අත්තිකාරම් 2018 වසරේ අවසානය භාගයේ දී විශාල වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. 2018 වසර තුළ සිදු වූ වත්කම්වල වර්ධනයට ණයවල වැඩිවීම් සියයට 84.1 කින් දායක වූ අතර, එම කාලපරිච්ඡේදය තුළ ණය වර්ධනය පසුගිය වසරේ වාර්තා වූ සියයට 16.1 ක සිට සියයට 19.6 ක් දක්වා වැඩි විය. රුපියල් ණයවල වර්ධනය බැංකු පද්ධතියේ ණය කළඹෙහි වූ වැඩිවීමට සියයට 72 ක දායකත්වයක් දක්වන ලදී. ණය ලබා දීමේ වැඩිවීම ආර්ථිකයේ ප්‍රධාන අංශවලට විවිධාංගීකරණය වී තිබිණි. 2018 වසරේ විශාල වර්ධන අගයන් පෙන්නුම් කළ ණය වර්ග ලෙස ණය කාඩ්පත් (සියයට 24.3), අයිරා (සියයට 23.7) සහ කාලීන ණය (සියයට 19.9) හඳුන්වා දිය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, සමස්ත ණය ප්‍රමාණයෙන් ණය කාඩ්පත්වල දායකත්වය සියයට 1.2 ක අවම අගයක පැවතුණි. මේ අතර, ආයෝජනවල වර්ධනය 2017 වසරේ අවසානයේ දී වාර්තා වූ සියයට 12.5 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානය වන විට සියයට 4.6 ක් දක්වා විශාල අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. 2018 වසර තුළ වෙළඳාම් කිරීමේ අරමුණින් පවත්වා ගන්නා කළඹෙහි ආයෝජන සියයට 4 කින් අඩු වීමට ප්‍රධාන ලෙස භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල ආයෝජන පිළිවෙළින් රුපියල් බිලියන 47.9 කින් හා රුපියල් බිලියන 2.3 කින් අඩු වීම හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල වැඩිවීම රුපියල් බිලියන 18.9 ක් පමණක් වීමත් වැඩි වීම හේතු විය. එසේ වුවද කල්පිරෙන තෙක් රඳවා ගන්නා කළඹ 2018 වසර තුළ සියයට 7.5 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ අතර, එයට භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල පිළිවෙළින් සිදු වූ රුපියල් බිලියන 89.4, රුපියල් බිලියන 35.2 සහ රුපියල් බිලියන 26.3 ක වැඩිවීම් හේතු විය.

(ඇ) වගකීම්: තැන්පතු, අරමුදල් සම්පාදනයේ මූලික මූලාශ්‍රය ලෙස අඛණ්ඩව පැවති අතර 2018 අවසානය වන විට බැංකු පද්ධතියේ මුළු වගකීම්වලින් සියයට 72 ක අගයක් ගන්නා ලද අතර

8.3 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ වත්කම් සහ වගකීම් සංයුතිය

අයිතමය	2017 (අ)		2018 (ආ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	2017 (අ)	2018 (ආ)
වත්කම්						
ණය සහ අත්තිකාරම්	6,430.9	62.5	7,693.4	65.2	16.1	19.6
ආයෝජන	2,554.4	24.8	2,671.6	22.7	12.5	4.6
වෙනත් (ඇ)	1,307.1	12.7	1,429.0	12.1	5.8	9.3
වගකීම්						
තැන්පතු	7,399.0	71.9	8,492.4	72.0	17.5	14.8
ණය ගැනුම්	1,607.1	15.6	1,763.4	15.0	-5.3	9.7
ප්‍රාග්ධන අරමුදල්	866.7	8.4	1,030.4	8.7	22.5	18.9
වෙනත්	419.6	4.1	507.8	4.3	20.8	21.0
මුළු වත්කම්/වගකීම්	10,292.4	100.0	11,794.0	100.0	13.8	14.6

(අ) සංශෝධිත මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික
(ඇ) මුදල් හා බැංකු ශේෂයන්, ස්ථාපනයන්, ප්‍රති විකුණුම් ගිවිසුම් සහ ස්ථාවර වත්කම් ඇතුළත් වේ.

ණයට ගැනීම් ද මුළු වගකීම්වලින් සියයට 15 ක අගයක් ගන්නා ලදී. බැංකු අංශයේ තැන්පතු පදනම වසර තුළ දී රුපියල් ට්‍රිලියන 1.1 කින් වැඩි වූ අතර, එය 2018 අවසානය වන විට රුපියල් ට්‍රිලියන 8.5 ක අගයක් ගන්නා ලදී. තැන්පතුවල වාර්ෂික වර්ධනය 2017 අවසානයේ දී වාර්තා වූ සියයට 17.5 කට සාපේක්ෂව 2018 අවසානයේ දී සියයට 14.8 ක් දක්වා අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. කාලීන තැන්පතු වඩාත් ආකර්ෂණීය තැන්පතු වර්ගය ලෙස අඛණ්ඩව පැවතෙමින් 2018 වසර අවසානය වන විට මුළු තැන්පතුවල වර්ධනයට සියයට 78.7 ක දායකත්වයක් දක්වන ලද අතර, ඉතුරුම් හා ජංගම තැන්පතුවල දායකත්වය පිළිවෙළින් සියයට 12.7 ක් හා සියයට 4.4 ක අගයක් ගන්නා ලදී. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, මුළු තැන්පතුවලින් කාලීන තැන්පතු ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2017 අවසානයේ දී වාර්තා වූ සියයට 63.6 කට සාපේක්ෂව සියයට 65.5 ක් දක්වා 2018 අවසානය වන විට වැඩි වීමක් පෙන්නුම් කෙරුණු අතර, ජංගම හා ඉතුරුම් ගිණුම් අනුපාතිකය එම කාලපරිච්ඡේදය තුළ සැසඳීමේ දී සියයට 34.2 ක සිට සියයට 32 දක්වා අඩු වී ඇත. බැංකු අංශයේ මුළු ණය ගැනීම් 2017 වසරේ

8.4 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ තැන්පතු සංයුතිය

අයිතමය	2017 (අ)		2018 (ආ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	2017 (අ)	2018 (ආ)
ඉල්ලුම් තැන්පතු	496.0	6.7	544.0	6.4	3.5	9.7
ඉතුරුම් තැන්පතු	2,032.3	27.5	2,170.8	25.6	9.4	6.8
ස්ථාවර තැන්පතු	4,704.3	63.6	5,564.9	65.5	23.4	18.3
වෙනත් තැන්පතු	166.3	2.2	212.7	2.5	14.1	27.9
මුළු තැන්පතු	7,399.0	100.0	8,492.4	100.0	17.5	14.8

(අ) සංශෝධිත මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

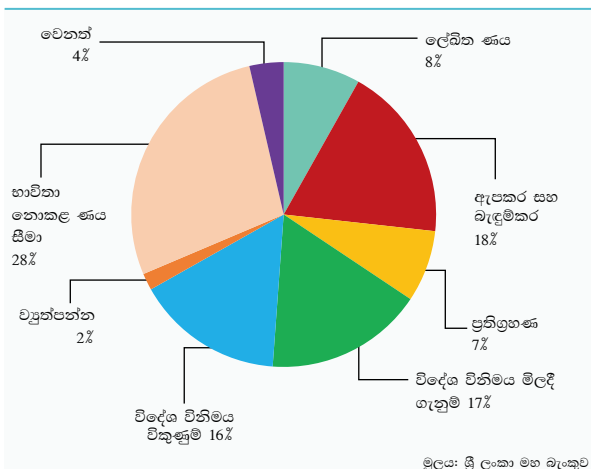

වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 89.3 ක (සියයට 5.3 සාණ වර්ධනය) අඩු වීමට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 156.3 කින් (සියයට 9.7) වර්ධනය විය. මෙම වර්ධනයට මූලික වශයෙන් හේතු වූයේ, 2018 වසරෙහි රුපියල් ණය ගැනීම්වල සිදු වූ සියයට 23.7 (රුපියල් බිලියන 142.3) ක වර්ධනයයි. මෙය මුළු ණය ගැනීම්වල සිදු වූ වැඩිවීමට සියයට 91 ක දායකත්වයක් දක්වා ඇත. මේ අතර, විදේශ විනිමය ණය ගැනීම් සියයට 1.4 (රුපියල් බිලියන 14) ක ආන්තික වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ අතර, මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ ශ්‍රී ලංකා රුපියල අවප්‍රමාණ වීමයි.

(අූ) ශේෂ පත්‍ර නොවන නිරාවරණ: ශේෂ පත්‍ර නොවන නිරාවරණ 2017 වසර තුළදී පෙන්නුම් කළ සියයට 5.3 (රුපියල් බිලියන 194.6) ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2018 වසර තුළ සියයට 14.7 (රුපියල් බිලියන 569.4) ක විශාල වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. ශේෂපත්‍ර නොවන නිරාවරණවලට විශාලතම දායකත්වය දැක්වූයේ භාවිතා නොකළ ණය සීමා වන අතර, එහි දායකත්වය සියයට 27.8 ක් විය. විදේශ විනිමය නිරාවරණ මුළු ශේෂ පත්‍ර නොවන නිරාවරණයන්ගෙන් සියයට 32.5 ක අගයක් ගන්නා ලද අතර, මෙයට මූලික ලෙස නොපිය වූ විදේශ විනිමය මිලට ගැනුම් (සියයට 16.8) හා විදේශ විනිමය විකුණුම් (සියයට 15.7) හේතු විය. 2018 වසර තුළ මුළු ශේෂ පත්‍ර නොවන නිරාවරණයන්ගේ වැඩිවීමට, විදේශ විනිමය නිරාවරණ (සියයට 39.2), භාවිතා නොකළ ණය සීමා (සියයට 22.1), ප්‍රතිග්‍රහණ (19.3) සහ ඇපකර හා බැඳුම්කර (සියයට 16.3) දායකත්වයක් දක්වන ලද අතර, සියයට 2.3 (රුපියල් බිලියන 13.1) ක ආන්තික අඩුවීමක් පෙන්නුම් කළ එකම ශේෂ පත්‍ර නොවන අයිතමය ලෙස ව්‍යුත්පන්න හඳුන්වා දිය හැකිය.

8.2 රූප සටහන

බැංකු අංශයේ ශේෂ පත්‍ර නොවන අයිතම (2018 අවසානයට)

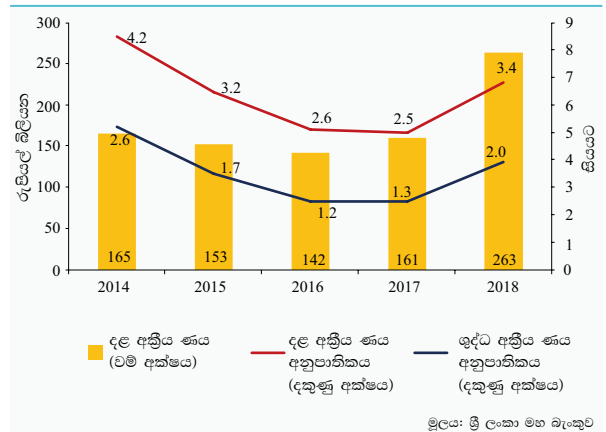

බැංකු අංශයේ අවදානම්

(අ) ණය අවදානම: ණය ලබාදීම් හා ණය කළඹේ ව්‍යාප්තිය හේතුවෙන් 2018 වසර තුළ ණය අවදානම සඳහා අවදානම් මත බර තබන ලද වත්කම් අනුපාතිකයේ ඉහළ යෑමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. 2017 වසරේ රුපියල් බිලියන 18.3 කින් ඉහළ ගිය අක්‍රීය ණය ප්‍රමාණය, 2018 වසරේදී රුපියල් බිලියන 102.5 කින් ඉහළ යෑම තුළින් බැංකු අංශයේ ණයවල ගුණාත්මකභාවයේ අඩු වීමක් දැකිය හැකි වූ අතර ගෝලීය හා දේශීය යන අංශ දෙකේම අභියෝගාත්මක වෙළඳපොළ තත්ත්වයන් ඒ සඳහා හේතු විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2017 වසරේ සියයට 2.5 ක ඓතිහාසිකව අඩු මට්ටමක පැවති දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය 2018 වසර අවසානය වන විට සියයට 3.4 ක් දක්වා වර්ධනය විය. අක්‍රීය ණය සඳහා 2018 වසරේදී සිදුකළ මුළු වෙන් කිරීම් රුපියල් බිලියන 38.9 කින් වර්ධනය වූ අතර එයින් සියයට 86.8 ක් ම විශේෂිත වෙන්කිරීම් සඳහා විය. කෙසේ වෙතත්, අක්‍රීය ණයවල වර්ධනය නිසා විශේෂිත වෙන්කිරීම් හා මුළු වෙන්කිරීම් ආවරණ අනුපාත 2017 වසරේ දී පැවති සියයට 49.6 හා සියයට 69.9 සිට 2018 වසරේ දී පිළිවෙලින් එය සියයට 43.1 හා සියයට 57.4 දක්වා පහත වැටුණි. 2018 වසරේ අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය ඉහළ ගිය ද, 2013 වසරේ සියයට 5 ක ඉහළ මට්ටමකින් පැවති අගය හා සසඳන කළ තවමත් කළමනාකරණය කළ හැකි මට්ටමක අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය පවත්වා ගෙන යාමට හැකි වී ඇත. තවද, බැංකු අංශය සිය ක්‍රියාකාරීත්වයට ඇති වන අහිතකර බලපෑම් අවශෝෂණය කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් වෙන්කිරීම් සහ ප්‍රාග්ධන ස්ථාවරත්වය වසර තුළ දී පවත්වා ගෙන යන ලදී.

8.3 රූප සටහන

බැංකු අංශයේ අක්‍රීය ණය

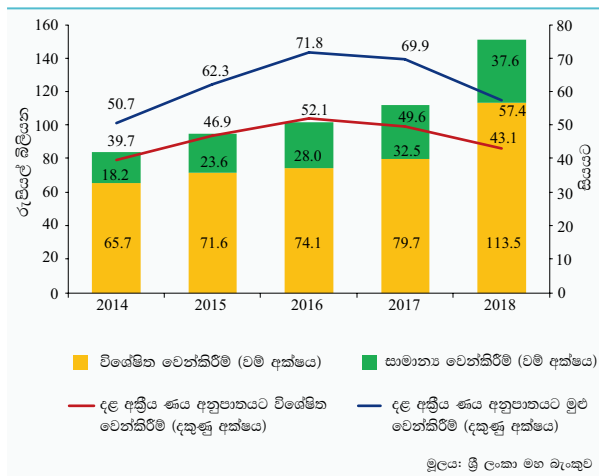
8.5 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ ණය සහ අත්තිකාරම් සංයුතිය
(2018 අවසානයට)

අංශය	වටිනාකම රුපියල් බිලියන (අ)	මුළු ණයෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස %	අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය %
පරිභෝජන	1,392.7	18.1	3.0
ඉදිකිරීම්	1,214.3	15.8	3.8
තොග හා සිල්ලර වෙළඳාම	1,154.8	15.0	4.7
නිෂ්පාදන	810.5	10.5	5.2
යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය	627.7	8.2	1.5
කෘෂිකර්ම, වන සම්පත් හා ධීවර	625.6	8.1	5.3
මූල්‍ය සේවාවන්	423.9	5.5	0.6
සෞඛ්‍ය, සමාජසේවා හා සහාය සේවාවන්	338.0	4.4	0.8
සංචාරක	302.0	3.9	4.7
විදේශ අංශය සඳහා ණය දීම	280.3	3.6	2.0
ප්‍රවාහනය හා ගබඩා කිරීම	197.4	2.6	2.1
මුදල් අමාත්‍යාංශයට ණය දීම	138.4	1.9	-
තොරතුරු තාක්ෂණ සහ සන්නිවේදන සේවාවන්	64.1	0.8	4.6
අධ්‍යාපන	58.0	0.8	1.5
ව්‍යවස්ථාපිත, විද්‍යාත්මක සහ කාර්මික කටයුතු	56.5	0.7	2.3
කලා, විනෝදය සහ විනෝදාත්මක	9.0	0.1	11.2
මුළු ණය	7,693.4	100.0	3.4

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 75.7 ක ප්‍රමාණයක් ප්‍රධාන වශයෙන් ආර්ථික ක්ෂේත්‍ර 6 ක් අතර කේන්ද්‍රගත වී තිබුණ ද, බැංකු තනි තනි වශයෙන් ගත් කළ ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාරවල ණය කළඹ විවිධ ආර්ථික අංශයන්හි පැතිරී තිබේ. බැංකු අංශයේ විවිධාංගීකරණය වූ ණය කළඹක් දක්නට ලැබුණු අතර එය පරිභෝජන (සියයට 18.1), ඉදිකිරීම් (සියයට 15.8), තොග සහ සිල්ලර වෙළඳාම (සියයට 15), නිෂ්පාදන (10.5), යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය (8.2) හා කෘෂිකාර්මික, වන සම්පත් හා ධීවර (8.1) ක්ෂේත්‍රවල විසිරී තිබුණි.

8.4 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන් කිරීම්

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(ආ) වෙළඳපොළ අවදානම

පොලී අනුපාතික: 2017 වසර අවසානයේ සියයට 76.5 ක් ව පැවති පොලී අනුපාත සංවේදීතා අනුපාතය (මාස 12 වඩා අඩු කාලයක දී කල් පිරෙන පොලී අනුපාත සංවේදී වත්කම්වලට සාපේක්ෂව පොලී අනුපාත සංවේදී වගකීම්) 2018 වසරේ සියයට 77.5 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් ඉහළ යෑමක් පිළිබිඹු කරන ලදී. 2018 වසරේ වාර්තා වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මත ප්‍රාග්ධන ලාභය වන රුපියල් බිලියන 1.9 ක ප්‍රමාණය, 2017 වාර්තා කරන ලද රුපියල් බිලියන 4.8 හා සසඳන කළ පහළ අගයක් විය. 2017 වසරට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතිකවල ඉහළ යෑම මේ සඳහා හේතු විය.

කොටස් මිල: බැංකු අංශයේ කොටස් වෙළඳපොළට නිරාවරණය වීම අවම මට්ටමක පැවතීම මගින් කොටස් මිල අවදානම අවම මට්ටමක පැවතිණි. බැංකු අංශයේ වෙළඳ කළඹෙහි සමන්විත කොටස් වෙළඳපොළ ආයෝජනය, 2018 වසරේ රුපියල් බිලියන 16.8 ක මට්ටමක පැවති අතර, එය මුළු වත්කම් හා වෙළඳාම සඳහා වන ආයෝජනවලින් පිළිවෙලින් සියයට 0.1 ක් හා සියයට 2.7 ක් විය.

විනිමය අනුපාතික: විදේශ මුදලින් රැස් කරන ලද වත්කම්වලට සාපේක්ෂව වගකීම් ඉහළ යෑම හේතුවෙන් 2017 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානය වන විට ශුද්ධ විදේශ මුදල් නිරාවරණයවීම් පහළ මට්ටමක පැවතිණි. විදේශ මුදලින් නාමනය කරන ලද ශේෂපත්‍ර වත්කම් 2018 වසර තුළ ඉහළ යෑමට හේතු වූයේ බැංකුවල තැන්පත් කිරීම් හා ආයෝජන ඉහළ යෑම වන අතර ශේෂ පත්‍ර නොවන විදේශ මුදලින් නාමනය කරන ලද වගකීම් ඉහළ යෑමට ඉදිරි වෙළඳ ගිවිසුම් හා අනෙකුත් ශේෂ පත්‍ර නොවන වගකීම් හේතු විය. 2018 වසර අවසානය වන විට ශුද්ධ විදේශ විනිමය නිරාවරණය වීම්, එහි ශේෂපත්‍ර වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 0.8 ක් ලෙස වාර්තා විය. බැංකු අංශයේ 2017 වසරේ රුපියල් බිලියන 19.9 ක් වශයෙන් පැවති අතිරික්ත විදේශ විනිමය නිරාවරණය, 2018 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 11.7 ක් විය. බැංකු අංශය 2017 වසර තුළ දී වාර්තා කරන ලද රුපියල් බිලියන 8.6 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 31.8 ක ප්‍රත්‍යාගණන ලාභයක් වාර්තා කරන ලද අතර, එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල 2017 වසරේ වාර්තා කළ සියයට 2 ක අවප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ සියයට 16.4 කින් අවප්‍රමාණය වීම මෙයට හේතු විය.

8.6 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම්වල සංයුතිය

අයිතමය	2017 (අ)		2018 (ආ)		වෙනස (රු. බිලියන)	
	රු. බිලියන	ප්‍රතිශතය	රු. බිලියන	ප්‍රතිශතය	2017 (අ)	2018 (ආ)
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	744.7	25.1	685.0	22.6	238.1	- 59.7
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	960.4	32.4	941.3	31.0	117.3	- 19.0
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර	524.7	17.7	543.0	17.8	73.0	18.2
මුදල්	165.5	5.6	184.0	6.1	43.5	18.5
ඒකාණක මුදල්	110.6	3.7	120.7	4.0	- 4.1	10.1
විදේශ බැංකු ගිණුම්වල ශේෂයන්	327.4	11.1	386.0	12.7	5.2	58.6
වෙනත්	129.3	4.4	175.9	5.8	23.7	46.6
ද්‍රවශීල වත්කම්වල එකතුව	2,962.6	100.0	3,035.9	100.0	496.8	73.3

(අ) සංශෝධිත
 (ආ) තාවකාලික

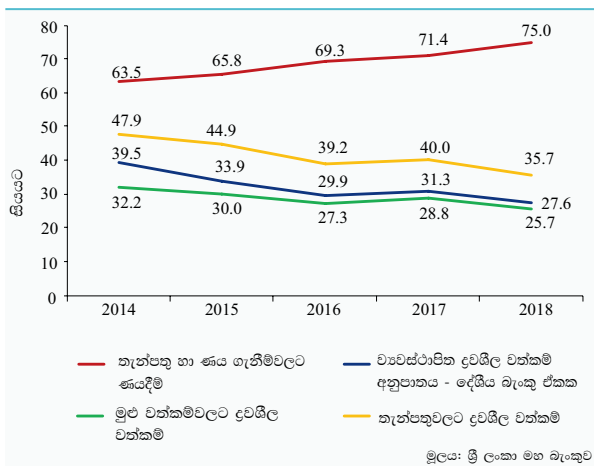
මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) ද්‍රවශීලතා අවදානම: 2018 වසරේ ඉහළ ණය වර්ධනය මධ්‍යයේ වුවද, ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතා මට්ටමකින් බැංකු අංශය පවත්වාගෙන යාමට කටයුතු කර තිබුණි. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවල අවම ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය සියයට 20 ක පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය වේ. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය ගණනය කරනුයේ අනුමත ද්‍රවශීල වත්කම්, තැන්පතු හා ණය ගැනීම් අතර අනුපාතය ලෙස වන අතර, අනුමත ද්‍රවශීල වත්කම් සහ තැන්පතු අතර අනුපාතය, ව්‍යවස්ථාපිත විශේෂිත බැංකුවල ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය වේ. දේශීය බැංකු අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය 2017 වසරේ පැවති සියයට 31.3 සිට 2018 වසර අවසානය වන විට සියයට 27.6 දක්වා පහළ වැටුණු අතර මෙය සියයට 20.0 ක් වන ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා මට්ටම් අනුපාතයට

වඩා ඉහළ මට්ටමකින් පවත්වා ගන්නා ලදී. තවද, අක්වෙරළ බැංකු අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතිකය 2017 වසරේ සියයට 35.5 ක සිට 2018 වසරේ අවසානය වන විට සියයට 45.4 දක්වා ඉහළ ගියේය. තවද, ඉහළ ණය ලබාදීම හේතුවෙන් වසර තුළ දී ණය ලබා දීම තැන්පතු හා ණය ගැනීම් අතර අනුපාතිකය පදනම් අංක 361 කින් ඉහළ ගිය අතර ද්‍රවශීල වත්කම්වලට මුළු වත්කම් හා ද්‍රවශීල වත්කම්වලට තැන්පතු අනුපාතිකයන් පිළිවෙළින් පදනම් අංක 304 කින් හා 429 කින් අඩු විය.

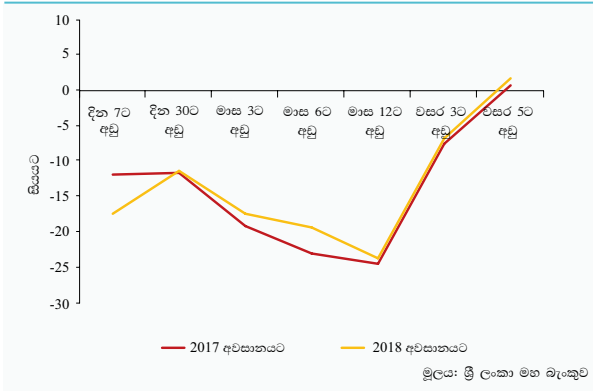
රුපියල් හා සියලු විදේශ විනිමය අවශ්‍යතා සඳහා බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතය 2018 වසරේ පිළිවෙළින් සියයට 176.5 ක් හා සියයට 152.1 ක අගයන්ගෙන් පවත්වාගෙන ගිය අතර එම අනුපාත අවම ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවය වන සියයට 90 ට වඩා ඉතා ඉහළ මට්ටමක පැවතිණි. බැංකු විසින් ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතිකයක් පවත්වා ගැනීම අවශ්‍ය වන අතර, එහිදී දින 30 ක ද්‍රවශීලී ආතති තත්ත්වයක් තුළ බැංකුවේ ද්‍රවශීලී අවශ්‍යතා සපුරා ගත හැකි ඉතා ඉක්මනින් හා පහසුවෙන් මුදල් බවට පරිවර්තනය කළ හැකි උසස් තත්ත්වයේ, නිදහස් ද්‍රවශීලී වත්කම් තොගයක් පවත්වා ගැනීම අපේක්ෂා කරයි. 2017 වසරට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ පැවති ඉහළ ණය වර්ධනය හේතුවෙන් 2017 වසරේ රුපියල් බිලියන 496.8 කින් ඉහළ ගිය මුළු ද්‍රවශීල වත්කම් ප්‍රමාණය 2018 වසරේ රුපියල් බිලියන 73.3 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කළේය. 2018 වසර අවසානය වන විට මුළු ද්‍රවශීල වත්කම් රුපියල් බිලියන 3,035.9 ක් වූ අතර එයින් සියයට 71.5 ක් රජයේ සුරැකුම්පත් ආයෝජන වලින් සමන්විත විය. මීට අමතරව, ද්‍රවශීලතා අවදානම් පැතිකඩයන් ආවරණය වන

8.5 රජය සටහන
බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතා අනුපාතය

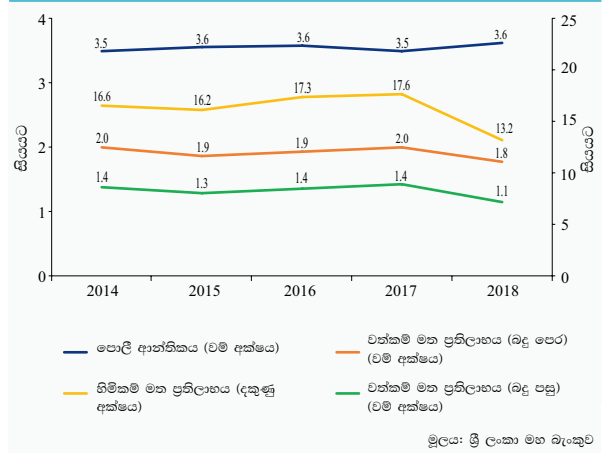
8.6 රූප සටහන

සමුච්චිත පරිණත කාලය බැංකු අංශයේ සමුච්චිත වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස

8.7 රූප සටහන

බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්ව දර්ශක

පරිදි 2019 වසරේ සිට ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතයට අනුකූල වන පරිදි බැංකු විසින් පවත්වාගෙන යා යුතු ප්‍රමාණවත් ස්ථායී අරමුදල් ප්‍රභවයන් හේතුවෙන්, බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතා අවදානමට මුහුණ දීමේ හැකියාව තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී.

2017 වසර අවසානය හා සැසඳීමේ දී දින 30 ක් වසර 03 ක් අතර පරිණත කාලයන් සඳහා බැංකු අංශයේ සමුච්චිත පරිණත පරතරය සමුච්චිත වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස අඩු අගයක් 2018 වසර අවසානයේ පෙන්නුම් කරන ලදී. එමඟින් බැංකු අංශයේ, මධ්‍යකාලීන වත්කම් හා වගකීම් කළමනාකරණයේ දියුණුවක් පිළිබිඹු කරයි. බැංකු අංශයේ ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලී ස්ථාවරත්වය පැවතීම හේතුවෙන්, ද්‍රවශීලී අවදානමට ඇති අනාවරණය අවම මට්ටමක පැවතිණි.

සමීපත්

(අ) ලාභදායීත්වය: 2018 වසර තුළ දී බැංකු අංශයේ පොලී ආදායම් (සියයට 14) පොලී වියදම්වලට (සියයට 12.8) සාපේක්ෂව ඉහළ අනුපාතයකින් වර්ධනය වීම, බැංකු අංශයේ ශුද්ධ පොලී ආන්තිකය 2017 වසර අවසානයේ දී පැවති සියයට 3.5 සිට 2018 වසර අවසානය වන විට සියයට 3.6 දක්වා ඉහළ යෑමට හේතු විය. පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී ශුද්ධ පොලී ආදායම රුපියල් බිලියන 55.7 කින් වැඩි වූ අතර, පොලී නොවන ආදායම රුපියල් බිලියන 25.7 කින් වැඩි වූයේ විශාල වශයෙන් වූ විදේශ විනිමය ප්‍රත්‍යාගණනය හේතුවෙනි. කෙසේ වුව ද, සේවක පිරිවැය රුපියල් බිලියන 18.3 කින් ඉහළ යෑම සහ අක්‍රීය ණය වෙන්කිරීම් රුපියල් බිලියන 21.1 කින් ඉහළ යෑම හේතුවෙන් පොලී නොවන වියදම්

රුපියල් බිලියන 49.6 කින් ඉහළ යෑම, පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව බදු වලට පෙර ලාභය 2018 දී රුපියල් බිලියන 194.7 දක්වා අඩුවීමට හේතු විය.

ශුද්ධ පොලී ආදායමේ අඩු වර්ධනය, අක්‍රීය ණය සඳහා වන වෙන්කිරීම් සහ බදු වැඩි වීම හේතුවෙන් බදු පසු ලාභය පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 9.1 කින් අඩු වී රුපියල් බිලියන 125.9 ක අගයක් වාර්තා කරන ලදී. ලාභදායීත්ව අනුපාතවල වූ පහළ යෑම් තුළින් අඩු වූ ලාභ පිළිබිඹු විය. 2017 වසර අවසාන වනවිට දී සියයට 2 ක් ව පැවති වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය 2018 වසර අවසාන වනවිට සියයට 1.8 ක් දක්වා අඩු වූ අතර, හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය එම කාලපරාසය තුළ දී සියයට 17.6 ක සිට සියයට 13.2 ක් දක්වා අඩු විය. 2017 වසර අවසානය වනවිට දී සියයට 45.7 ක් ව පැවති කාර්යක්ෂමතා

8.7 සංඛ්‍යා සටහන

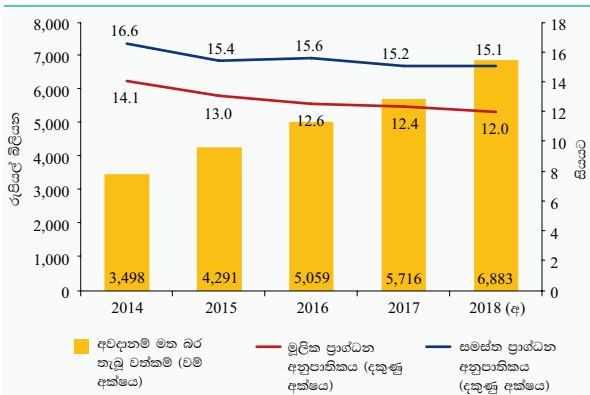
බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්වය

අයිතමය	2017 (අ)		2018 (ආ)	
	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස
ශුද්ධ පොලී ආදායම	341.9	3.5	397.6	3.6
පොලී ආදායම	972.5	10.0	1,108.7	10.1
පොලී වියදම	630.6	6.5	711.1	6.5
පොලී නොවන ආදායම	122.0	1.2	147.7	1.3
විදේශීය හුවමාරු ආදායම	23.4	0.2	48.5	0.4
පොලී නොවන වියදම	204.7	2.1	254.2	2.3
සේවක පිරිවැය	103.0	1.1	121.4	1.1
අක්‍රීය ණය මත වෙන් කිරීම්	20.2	0.2	41.3	0.4
බදු පෙර ලාභය (එකතු කළ)				
අගය මත බදු අඩු කළ පසු	194.4	2.0	194.7	1.8
බදු පසු ලාභය	138.5	1.4	125.9	1.1

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (ආ) තාවකාලික

8.8 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතාව

(අ) බාසල් III කොන්දේසි අනුව (තාවකාලික) මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අනුපාතය 2018 වසර අවසානය වනවිට දී සියයට 50 ක් දක්වා පිරිහීම තුළින් මෙහෙයුම් වියදම්හි ඉහළ යාම පිළිබිඹු විය.

(ආ) ප්‍රාග්ධනය: 2018 වසර අවසානය වන විට සියලුම බැංකු තම අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවන් සපුරාලීමට සමත් විය. වසර තුළ දී බැංකු අංශයේ අවදානම් මත බර තැබූ වත්කම් සියයට 20.4 කින් වර්ධනය වීමට ණය වර්ධනය විශාල ලෙස හේතු විය. එම නිසා, 2017 වසර අවසානයේ දී සියයට 12.4 ක් හා සියයට 15.2 ක් ලෙස පැවති මූලික ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය සහ සමස්ත ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය පිළිවෙලින් සියයට 12 ක් සහ සියයට 15.1 ක් දක්වා පහළ ගොස් ඇත. 2020 වසර අවසානය වන විට බැංකු විසින් සැපිරිය යුතු ඉහළ

8.8 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය (%)	
	2017 (අ)	2018 (ආ)	2017 (අ)	2018 (ආ)
පුළුම් ස්ථරය	706.2	826.3	100.0	100.0
කොටස් ප්‍රාග්ධනය	246.0	299.8	34.8	36.3
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල්	41.7	49.7	5.9	6.0
නොබෙදූ ලාභ	270.0	310.8	38.2	37.6
පොදු හා අනෙකුත් සංචිත	176.9	203.3	25.1	24.6
වෙනත්	8.6	7.1	1.2	0.9
නියාමක ගැලපීම්	- 37.0	- 44.4	- 5.2	- 5.4
දෙවන ස්ථරය	164.3	211.9	100.0	100.0
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	15.2	27.8	9.2	13.1
උපකාරක ණය	126.6	155.3	77.0	73.3
පොදු වෙන්කිරීම් සහ වෙනත්	27.8	33.9	16.9	16.0
නියාමක ගැලපීම්	- 5.3	- 5.1	- 3.1	- 2.4
සමස්ත නියාමන ප්‍රාග්ධන පදනම	870.6	1,038.2		

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (ආ) තාවකාලික

නංවන ලද අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා, සහ බාසල් III ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවලින් ඇති බලපෑම, ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති අංක 9 හඳුන්වා දීම මගින් ඇති වන මුල් දින බලපෑම, වසර 4 ක කාලයකට බෙදා හැරීම තුළින් ප්‍රාග්ධනයට ගුණාත්මක ප්‍රාග්ධනය ඉහළ නැංවීමට බැංකු දිරිමත් කරන ලදී. වසර තුළ දී බැංකු අංශයේ නියාමන ප්‍රාග්ධනය සියයට 19.3 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර ඒ සඳහා පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය සියයට 71.6 කින් ආයත විය. බැංකු අංශයේ සමස්ත ප්‍රාග්ධන පදනම 2018 අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 1,038.2 ක් වූ අතර ඉන් සියයට 79.6 ක් පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය විය.

අධීක්ෂණ සහ නියාමන සංවර්ධනයන්

2018 වසරේ දී මහ බැංකුව විසින් බැංකු අංශය තුළ සුරක්ෂිතභාවය සහ අවදානම් දරා ගැනීමේ හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීම උදෙසා විවක්ෂණශීලී ප්‍රතිපත්ති සහ රෙගුලාසි හඳුන්වා දෙන ලදී. 2018 අයවැය යටතේ පාර්ලිමේන්තුව මගින් අනුමත කළ 2018 ජනවාරි 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි මෝටර් රථ ආනයනය සඳහා යොදා ගන්නා භාවිතික ණයවර ලිපි (Usance Letter of Credit Facilities) නිකුත් කිරීමෙන් වළකින ලෙස බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත දැනුම් දෙන ලදී.

2018 ජනවාරි 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි විද්‍යුත්, දෛමුහුන් සහ අනෙකුත් ලියාපදිංචි නොකළ සහ මෙරට ප්‍රථම ලියාපදිංචියේ සිට වසරකට අඩු/වැඩි කාලයක් පාවිච්චි කරන ලද මෝටර් රථ මිල දී ගැනීම සඳහා දෙනු ලබන ණය සඳහා (මූල්‍ය කල්බදු, කුලී පිට ගැණුම් පහසුකම් සහ අනෙකුත් සියලු මූල්‍යන පහසුකම් ද ඇතුළත්ව) අදාළ වටිනාකම මත ණය අනුපාත අනුගමනය කරන ලෙස උපදෙස් දෙමින් බැංකු පනත් විධානයන් සියලු බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී. කෙසේ වුවද, වටිනාකම මත ණය අනුපාත සඳහා වන මෙම ණය සීමාවන්, සංචාරක ක්ෂේත්‍රයේ හෝ ප්‍රවාහන/ ගමනාගමන ක්ෂේත්‍රවල ප්‍රධාන ව්‍යාපාරික කටයුතු (core business) උදෙසා සිදු කරනු ලබන මෝටර් රථ සමූහ (vehicle fleet) මිලදී ගැනීම සඳහා අදාළ නොවන අතර, එසේ මිලදී ගන්නා මෝටර් රථ ලියාපදිංචියේ සිට වසරක් ගතවීමට පෙර වෙනත් පුද්ගලයෙකුට හෝ ආයතනයක් වෙත පැවරිය නොහැකි වේ. තවද, රාජ්‍ය නියෝජිතයන්ගේ වාහන මිලදී ගැනීම සඳහා ලබා ගන්නා වූ, මුදල් හා ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය මගින් අනුමත කර ඇති මූල්‍ය කල්බදු පහසුකම් සඳහා ද, රාජ්‍ය සේවයේ නියුතු ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් සහ දුෂ්කර

පළාත්වල සේවයේ නියුතු ගුරුවරුන් හට සහනදායී කල්බදු පහසුකම් යටතේ යතුරුපැදි මිලදී ගැනීම සඳහා ද, මෙම වටිනාකම මත ණය අනුපාතයන් අදාළ නොකෙරිණ. මෙම නිදහස් කාණ්ඩ සඳහා ණය පහසුකම් ලබා දීමේ දී බලපත්‍රලාභී බැංකු මගින් අභ්‍යන්තර සීමාවන් පවත්වා ගත යුතු අතර, ප්‍රමාණවත් පරිදි අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රියාමාර්ගයන් ද අනුගමනය කළ යුතු බවට උපදෙස් දෙන ලදී. විනිමය අනුපාතය මත ඇති අහිතකර බලපෑම අවම කිරීමේ පියවරක් ලෙස වාහන ආනයනය සීමා කිරීම සඳහා ලියාපදිංචි නොකළ හෝ පළමු ලියාපදිංචියෙන් වසරකට අඩු කාලයක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ භාවිත කරන ලද දෙමුහුන් වාහන මිලදී ගැනීම හෝ භාවිතය වෙනුවෙන් ලබා දෙන ණය පහසුකම් සඳහා වන වටිනාකම මත ණය අනුපාතය සියයට 50 ක් දක්වා අඩු කිරීමට සහ සහනදායී පදනම මත මෝටර් වාහන ගෙන්වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය මගින් ලබා දී ඇති බලපත්‍ර යටතේ මෝටර් වාහන ආනයනය කිරීම සඳහා 2018 ඔක්තෝබර් 01 දින සිට නැවත දැනුම් දෙන තුරු ණයවර ලිපි නිකුත් කිරීමෙන් වළකින ලෙස බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත උපදෙස් ලබා දෙමින් මෝටර් වාහන ආනයන සීමා කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධයෙන් බැංකු පනත් විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.

අන්තර්ජාතිකයෙකු විසින් අක්වෙරළ බැංකු ඒකකයක නම් කරන ලද විදේශ මුදලින් පවත්වාගෙන යන ගිණුමක් හරහා 2017 අංක 12 දරන විදේශ විනිමය පනත යටතේ අනුමත කරන ලද ගනුදෙනු සිදුකිරීමට බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට අවසර ලබා දෙන ලදී. තවද, බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ණය ගැනීමේ දී සහ තේවාසිකයන් සමඟ විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ණය ගනුදෙනු කිරීමේ දී, 2018 අංක 11 දරන බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ණය ගැනීම් සම්බන්ධ බැංකු පනත් විධානයේ අඩංගු නියමයන් සහ කොන්දේසි අනුගමනය කරන ලෙස දන්වමින් බැංකු පනත් විධාන (අක්වෙරළ බැංකු ව්‍යාපාර) නිකුත් කරන ලදී.

බැංකු විසින් නියෝජනයන් සහ උප නියෝජනයන් තෝරා ගැනීමේ හා අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ දී අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියාමාර්ග, ඒ සම්බන්ධයෙන් බැංකුවේ වගකීම්, නියෝජිත සහ උප නියෝජිතයන් හට සිදු කිරීමට අවසර ලබා දී ඇති ක්‍රියාකාරකම්, අවදානම් කළමනාකරණය සහ සුපරීක්ෂණය, පාරිභෝගික ආරක්ෂණය, පැමිණිලි සහ නිරාකරණ ක්‍රියාදාම පිළිබඳ ක්‍රියාමාර්ගයන් පැහැදිලි කරමින් සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත බැංකු පනත් විධානයන් නිකුත් කරන ලදී. පසුව, දැනට සිටින ගනුදෙනුකරුවන්ට හැර අනෙකුත්

ගනුදෙනුකරුවන් හට ද පැමිණෙන ප්‍රේෂණ (inward remittances) සේවා ලබා දීමට බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත අවසර දෙමින් මෙම විධානයන්ට අදාළ සංශෝධනයක් නිකුත් කරන ලදී.

බැංකු පනත යටතේ බලපත්‍රලාභී බැංකුවල විගණනයන් කිරීම සඳහා සුදුසුකම් ලත් විගණකවරුන්ගේ ලැයිස්තුව මත බැංකුව විසින් සංශෝධනය කරමින් පවතිනු ලැබේ. ඒ අනුව, 2020 ජනවාරි 01 වන දින සිට ඇරඹෙන මූල්‍ය වර්ෂයේ විගණනයන් කිරීම සඳහා, ඇගයීම සහ තෝරා ගැනීම පිණිස විගණන සමාගම්වල කැමැත්ත ප්‍රකාශ කිරීම් (expressions of interest) ලබා ගන්නා ලදී. හවුල්කරුවන්ගේ සුදුසුකම්, කාර්යමණ්ඩල ශක්තිය, සමාගමේ පළපුරුද්ද සහ විශේෂඥතාව සහ තාක්ෂණික නිපුණතාවන්ගෙන් යුක්ත වීම ආදී සාධක පදනම් කරගෙන මේ සඳහා ඇගයීම කරනු ලැබේ.

මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනුවල අවදානම් කළමනාකරණය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණින් බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු පිළිබඳ බැංකු පනත් විධානයක් නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව, ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල විසින් අනුමත ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග පටිපාටියක් තිබීම, නිරාවරණ හඳුනා ගැනීමට, ගණනය කිරීමට සහ ඇගයීමට අවදානම් කළමනාකරණ රාමුවක් තිබීම, අවදානම් කළමනාකරණය සහ ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනුවල කාර්යසාධනය සමාලෝචනය කිරීම යනාදී ක්‍රියාමාර්ග බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් අනුගමනය කළ යුතු වේ. මෙම නව විධානය මගින් 2017 නොවැම්බර් 29 දින බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා නිකුත් කළ මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු පිළිබඳ 2017 අංක 06 දරන බැංකු පනත් විධානය අවලංගු වේ.

ප්‍රතිග්‍රහණය මත ලියවිලි ලබා දීමේ කොන්දේසිය යටතේ සිදු කෙරෙන ආනයන සඳහා රඳවා ගත යුතු ආන්තිකයන් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව, අත්‍යාවශ්‍ය නොවන පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයන සඳහා අදාළ ඉන්වොයිසියෙහි ඇතුළත් මෙම ආන්තිකය බලනොපවත්නා වූ භාණ්ඩවල වටිනාකම් ද ඇතුළත්ව මුළු ඉන්වොයිස් වටිනාකම මත සියයට 100 ක මුදල් ආන්තිකයක්, ප්‍රතිග්‍රහණය මත ලියවිලි ලබා දීමේ කොන්දේසිය යටතේ භාණ්ඩ ආනයනය කිරීමේ දී ආනයනකරුවන් වෙතින් රඳවා ගන්නා ලෙස බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු වෙත දැනුම් දෙන ලදී. මේ අනුව අදාළ ආන්තික තැන්පතුව ලබා ගත් බවට අදාළ ඉන්වොයිසිය වාණිජ බැංකුව විසින් පිටසන් කළ යුතු අතර, එම ආන්තික තැන්පතුව නිදහස් කළ යුත්තේ බැංකු පද්ධතිය මගින් අදාළ

විශේෂ සටහන 10

නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීම මගින් බැංකුවල ස්ථායීතාව සහ තිරසාරභාවය තහවුරු කිරීම

1. පසුබිම

ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු ක්ෂේත්‍රය බලපත්‍රලාභී බැංකු 33 කින් සමන්විත වන අතර, 2018 අග වන විට එහි මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් ට්‍රිලියන 11.8 ක් විය. බැංකු අංශය මෙරට මූල්‍ය පද්ධතියේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 60 ක ප්‍රතිශතයකට හිමිකම් කියමින්, මූල්‍ය පද්ධතියේ ප්‍රමුඛතාවය දරයි. වර්තමානයේ දී, බැංකු අංශයේ මුළු වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 70 ක ප්‍රතිශතයක් තැන්පතු මගින් මූල්‍යනය වන අතර, කොටස්කරුවන් ධායක වන්නේ දළ වශයෙන් බැංකු අංශයේ මුළු වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 8.7 ක ප්‍රතිශතයකට පමණි. එක්සත් රාජධානියේ බැන්කර් සඟරාවට අනුව දැනට ලොව ඉහළතම බැංකු දහස අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු 04 ක් ශ්‍රේණිගත වී ඇත.

බැංකු අංශයට මූල්‍ය පද්ධතිය සහ මෙරට ආර්ථිකය තුළ පවතින ප්‍රධාන භූමිකාව සැලකිල්ලට ගනිමින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ජාත්‍යන්තරව අනුගමනය කරන රෙගුලාසි සහ යහභාවිතාවන් මත පදනම් වූ විවික්ෂණශීලී ප්‍රතිපත්ති හා රෙගුලාසි හඳුන්වා දීමට කටයුතු කරන අතර බැංකු අංශයේ අස්ථාවරභාවය සමස්ත ආර්ථිකය වෙත අහිතකර බලපෑම් එල්ල කළ හැකි බැවින් බැංකු අංශයේ ස්ථායීතාව සහ තිරසාරභාවය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමට කටයුතු කරනු ලබයි.

2. බැංකු පද්ධතියේ ස්ථායීතාව වර්ධනය කිරීම

2.1 බාසල් III රාමුව සම්පූර්ණ කිරීම

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයට පෙර නියාමන රාමුව තුළ පැවතුණ විවිධ අඩුපාඩු මඟහැරවීම සහ පද්ධතියේ අවදානම් ගොඩනැගීම වළක්වාලීමට හැකි හා ඔරොත්තු දිය හැකි බැංකු පද්ධතියකට අධිතලමක් සැපයීමේ අරමුණින් ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයට පසුකාලීනව, බැංකු අධීක්ෂණය සඳහා වන බාසල් කමිටුව (Basel Committee on Banking Supervision - BCBS) විසින් බාසල් III රාමුව යටතේ ප්‍රාග්ධන සහ ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවන් තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී.

2.1.1 ප්‍රාග්ධන ප්‍රමිතීන් ඉහළ නැංවීම

බාසල් කමිටුව විසින් අවදානම් පාදක කරගත් ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය (Capital Adequacy Ratio - CAR)¹ සහ අවදානම් පාදක නොවූ තෝරන අනුපාතය (Leverage Ratio)² ලෙස ප්‍රධාන ප්‍රාග්ධන ප්‍රමිතීන් දෙකක් හඳුන්වා දෙන ලදී.

අවම ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය ගණනය කිරීමේදී, අඛණ්ඩව පවතින පාඩු දරා ගැනීමට හැකි පළමු පෙළ සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය (Common Equity Tier 1 - CET1) වෙත වැඩි අවධානය යොමු කිරීම මගින් බාසල් කමිටුව විසින් බැංකුවල ප්‍රාග්ධනයේ ප්‍රමාණය සහ ගුණාත්මකභාවය වර්ධනය කිරීමට උත්සාහ දරා ඇත. ඉහළ අවම ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතවලට අමතරව, ප්‍රාග්ධන සංරක්ෂණ ස්චාරක්ෂක (Capital Conservation Buffer - CCB), ආර්ථික චක්‍රයට ප්‍රතිවිරුද්ධව ගොඩනැගිය යුතු ප්‍රාග්ධන ස්චාරක්ෂකය (Countercyclical Capital Buffer) සහ පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති දේශීය බැංකු (Domestic Systemically Important Banks - D-SIBs) සඳහා ඇති ප්‍රාග්ධන ස්චාරක්ෂකය යන ප්‍රාග්ධන ස්චාරක්ෂක හඳුන්වා දීම මගින් ආතති අවස්ථාවන්හි දී ඇතිවන පාඩු දරා ගැනීම සඳහා බැංකු ප්‍රමාණවත් පරිදි ඔරොත්තු දීමේ හැකියාවෙන් යුක්ත බව තහවුරු කෙරේ.

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයට හේතු සාධකයක් වූයේ ශේෂපත්‍රයේ හා ශේෂපත්‍රයෙන් පරිබාහිරව ගොඩනැගුණු බැංකු පද්ධතිය තුළ වූ අධිතෝරනය වේ. බාසල් III රාමුව යටතේ හඳුන්වා දුන් තෝරන අනුපාතය යනු සරල, පැහැදිලි හා අවදානම් පාදක නොවූ එහෙත් අවදානම් මත පදනම් වූ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය වෙනුවෙන් සැකසූ අතිරේක මිනුමක් වේ. තෝරන අනුපාතය මගින් බැංකු විසින් සිය වත්කම් මූල්‍යයනය සඳහා අධික ලෙස ණය භාවිතා කිරීම සීමා කරන අතර, ඉහළ තෝරන අනුපාතය මගින් බැංකුවක ශේෂපත්‍රයට ඇති විය හැකි අහිතකර කම්පනවලට ඔරොත්තු දීමට ඇති හැකියාව පිළිබිඹු කරයි.

2.1.2 ද්‍රවශීලතා ප්‍රමිතීන්

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුද සමයේදී අනාවරණය වූ බැංකුවල ද්‍රවශීලතා අවදානම් කළමනාකරණයේ දුර්වලතා සපුරාලීම සඳහා බැංකු අධීක්ෂණය සඳහා වන බාසල් කමිටුව විසින් බැංකුවල ද්‍රවශීලතා අවදානම් මැනීම සහ කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ඇති ගෝලීය මූලධර්ම සහ ප්‍රමිතීන් ශක්තිමත් කරන ලදී. බාසල් III ද්‍රවශීලතා රාමුව, ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතය (Liquidity Coverage Ratio - LCR)³ සහ ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතය (Net Stable Funding Ratio - NSFR)⁴ යන ප්‍රමිතීන් දෙක මත කේන්ද්‍රගත වී ඇති අතර, ඒවා එකිනෙකට වෙනස් අනුපූරක අරමුණු සපුරාලීමට කටයුතු කරනු ඇත.

ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතයේ අරමුණ වනුයේ ඉදිරි දින 30 තුළ දී පහසුවෙන් මුදල් බවට පත් කළ හැකි, බාධාවන් රහිත ඉහළ ද්‍රවශීලතාවයක් සහිත වත්කම් (High Quality

1 ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය = මුළු නියාමන ප්‍රාග්ධනය, අවදානම් මත බර තැබූ මුළු වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස
2 තෝරන අනුපාතය = ප්‍රාග්ධන මිණුම නිරාවරණ මිනුමේ, ප්‍රතිශතයක් ලෙස

3 ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතය = ඉහළ ද්‍රවශීලතාවයක් සහිත වත්කම් තොගය, ඉදිරි කැලැන්ඩර් දින 30 තුළ දී මුළු ශුද්ධ මුදල් පිටතට ගලායාමවල ප්‍රතිශතයක් ලෙස
4 ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතය = පවතින ස්ථාවර අරමුදල් ප්‍රමාණය, අවශ්‍ය ස්ථාවර අරමුදල් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස

Liquid Assets - HQLA) තොගයක් පවත්වා ගැනීම තහවුරු කිරීම මගින් බැංකුවේ කෙටිකාලීන ද්‍රවශීලතා අවදානම් ව්‍යුහයෙහි ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීම වේ. ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතයේ අරමුණ වනුයේ බැංකු විසින් සිය කටයුතු සඳහා ස්ථායී මූලාශ්‍රවලින් අඛණ්ඩව අරමුදල් සැපයා ගැනීම සඳහා දිරිගැන්වීම් ලබා දීම තුළින් දිගුකාලීනව බැංකුවල ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීමට කටයුතු කිරීමයි.

ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතය මගින් ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතය සමගාමීව දිගු කාලපරිච්ඡේදයක දී බැංකු අරමුදල් ව්‍යුහයන් සඳහා ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් සඳහා දිරිගැන්වීම් ලබා දීම මගින් ව්‍යුහමය වශයෙන් ශක්තිමත් බැංකු පද්ධතියක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම අපේක්ෂා කෙරේ. ඒ අනුව, මුළුමනින්ම කෙටිකාලීන අරමුදල් මත අනියම් ලෙස යැපීම අවම කිරීම සහ ද්‍රවශීලතා අවදානම් කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීම ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතයෙහි අරමුණ වේ.

2.1.3 ශ්‍රී ලංකාව තුළ බාසල් III ක්‍රියාත්මක කිරීම

බාසල් III රාමුව යටතේ ඇති ඉහත සඳහන් කළ ප්‍රාග්ධන සහ ද්‍රවශීලතා ප්‍රමිතීන් ආවරණය කරමින් බැංකු පනත යටතේ විධානයන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කර ඇති අතර ඒ සම්බන්ධයෙන් බැංකුවල අනුකූලතාවයන් ද සමීපව අධීක්ෂණය කරනු ලැබේ.

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 10.1

ශ්‍රී ලංකාවේ බාසල් III රාමුව ක්‍රියාත්මක කිරීම

2019.01.01 සිට ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රාග්ධන ප්‍රමිතීන්	අදාළ අනුපාතය	
මුළු ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය		
- රුපියල් බිලියන 500 ට අඩු වත්කම් ඇති බැංකු සඳහා	12.50%	
- රුපියල් බිලියන 500 ට වැඩි වත්කම් ඇති බැංකු සඳහා (D-SIBs)	14.00%	
තෝලන අනුපාතය	3.00%	
2019.01.01 සිට ක්‍රියාත්මක වන ද්‍රවශීලතා ප්‍රමිතීන්		
- ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතය	100%	
	2019.01.01	2019.07.01
- ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතය	90%	100%

බාසල් III රාමුව වැනි අන්තර්ජාතික නියාමන ප්‍රමිතිවලට අනුකූල වීම මගින් ඉහත සඳහන් පරිදි බැංකුවල ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතාව, ද්‍රවශීලතාවය සහ තෝලනය වර්ධනය වන අතර, අන්තර්ජාතික වෙළඳපොළවල් මගින් ණය ලබා ගැනීමේ දී වාසිදායක විය හැකි වඩා හොඳ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් ලබා ගැනීමට සහ අනුරූපී බැංකු සම්බන්ධතා පවත්වාගෙන යාම ආදිය සඳහා බැංකුවලට උපකාරී වේ.

2.2 ආයතනික යහපාලනය ශක්තිමත් කිරීම

ආර්ථික සහයෝගීතාව සහ සංවර්ධනය පිළිබඳ සංවිධානය (Organisation for Economic Cooperation and Development - OECD) විසින් ආයතනික යහපාලනය අර්ථකථනය කරනුයේ සමාගමක අරමුණු පිහිටුවීම, එම අරමුණු සාක්ෂාත් කරගැනීමේ ක්‍රමවේදයන් සහ කාර්යසාධනය අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා ව්‍යුහයන් සැලසීම පිණිස එහි කළමනාකාරීත්වය, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය, කොටස්කරුවන් හා අනෙකුත් පාර්ශ්ව කරුවන් අතර ඇති සබඳතා සමූහය ලෙසිනි.

බැංකුවක ආයතනික යහපාලන රාමුවේ පරමාර්ථය වනුයේ ශක්තිමත් සහ පැහැදිලි අවදානම් කළමනාකරණය සපුරාලීමට සහ ඵලදායී තීරණ ගැනීමට උපකාරී වීම මගින් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සහ කළමනාකාරීත්වයේ වගකීම සහ වගකිවයුතුභාවය තහවුරු කිරීමත් එමගින් මහජන විශ්වාසය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ බැංකු පද්ධතියේ සුරක්ෂිතභාවය සහ ශක්තිමත් බව පවත්වා ගැනීමත්ය.

බැංකු අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලවල වගකීම්, අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ සංයුතිය, අධ්‍යක්ෂකවරුන්ගේ යෝග්‍යතා පරීක්ෂණ සඳහා නිර්ණායකයන්, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් පවරා දුන් කළමනාකරණ කටයුතු, සභාපති සහ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීගේ කාර්යභාරය සහ වගකීම්, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් පත් කරන ලද කමිටුවල රාජකාරී සහ කාර්යයන්, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු සහ අනාවරණය කිරීම් යනාදිය ඇතුළත් ආයතනික යහපාලනය සම්බන්ධයෙන් විධානයන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කර ඇත. බැංකුවල ආයතනික යහපාලනය පිළිබඳ සංස්කෘතිය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බැංකුවල මෙම විධානයන් සම්බන්ධ පිළිපැදීම් දැඩි ලෙස අධීක්ෂණය කරනු ලැබේ. මීට අමතරව, බැංකුවල ආයතනික යහපාලනය යටතේ ඇති යෝග්‍යතා පරීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය දැඩි ඇගයුම් නිර්ණායක සහ වෙනත් බැංකුවකට සම්බන්ධ වීමට පෙර රැඳී සිටිය යුතු අනිවාර්ය කාලසීමාව (Cooling-off period) යන පියවර මගින් තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.

ආයතනික යහපාලනය ශක්තිමත් කිරීමට සහ කොටස් හිමිකාරීත්වය සංකේන්ද්‍රණය වීම (ownership concentration) වළක්වාලීමට, බැංකු අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලවල ආධිපත්‍යය, බැඳියාව පිළිබඳ ගැටුම් සහ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු පිළිබඳ අවදානම් වළක්වාලීම සඳහා බැංකුවල කොටස් හිමිකාරීත්වය පුළුල් විය යුතුය. ඒ අනුව, දැනට පවතින කොටස් හිමිකාරීත්වය සම්බන්ධ අවශ්‍යතා සමාලෝචනය වනු ඇති අතර ජාත්‍යන්තර කීර්තියක් අත්පත් කරගත් සහ බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ විවිධ හැකියාවන් ඇති කොටස්කරුවන් බැංකුවල කොටස් හිමිකම් ලබා ගැනීමට දිරිමත් කරමින් කොටස් හිමිකාරීත්වය පිළිබඳ නව ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වා දීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

2.3 අන්තර්ජාතික ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත හා අනුයාත කිරීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත - SLFRS 9: මූල්‍ය උපකරණ, ක්‍රියාවට නැංවීමත් සමඟ 2018 ජනවාරි 01 සිට ඇරඹෙන්නා වූ මූල්‍ය වර්ෂ කාලසීමාවන් සඳහා සියලුම ආයතනවල වත්කම් හා වගකීම් පිළිබඳ මූල්‍ය වාර්තාකරණ නව ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිය හා අනුයාත වනු ඇත. මේ අනුව, බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් පෙර භාවිත කළ ණය හානි ප්‍රවේශය වෙනුවට අපේක්ෂිත ණය හානි නව ප්‍රවේශය යටතේ ණය හානි සඳහා වෙන් කිරීම් සිදු කිරීමට අවශ්‍ය වේ. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බැංකු අංශය තුළ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත - SLFRS 9: සංගතව හා විචක්ෂණව යොදා ගැනීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකු හට ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත - SLFRS 9 ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත - SLFRS 9 ක්‍රියාවට නැංවීම මගින් බැංකු වෙත සැලකිය යුතු බලපෑමක් එල්ල කරනු ඇතැයි සැලකෙන අතර ප්‍රාග්ධනය මත ආතතියක් ඇති වීම වැළැක්වීම සඳහා බැංකු නියාමනය සඳහා වන බාසල් කමිටුවේ මගපෙන්වීමට අනුකූලව බලපත්‍රලාභී බැංකු හට මෙම ප්‍රමිතිය ක්‍රියාවට නැංවීම හරහා බාසල් III ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතයට ඇති වන විගණිත පළමු දින බලපෑම වසර හතරක සංක්‍රාන්ති කාලයක් තුළ කඩින්කඩ ගැලපීම සඳහා අවසර ලබා දෙන ලදී.

2.4 වෙළඳපොළ වර්ගීකරණ සහ භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් පිළිබඳ නියාමන

බැංකුවල වෙළඳපොළ වර්ගීකරණ සහ භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් ආචාරධර්මවලට අනුකූල නොවන ලෙස හා දුර්වලව පවත්වාගෙන යාම නිසා ගනුදෙනුකරුවන්ට සාමාන්‍යව මූල්‍ය බලපෑම් සිදුවීම සහ සමස්ත වෙළඳපොළ අඛණ්ඩතාවයට හානි සිදු වූ අවස්ථා බොහොමයක් ලොව පුරා වාර්තා වී ඇත. මේ හේතුවෙන් බැංකු හට වඩාත් වැඩි නියාමනයන්, ප්‍රමාණාත්මක දඩ මුදල්, ප්‍රතිකර්මදායී වියදම් මෙන්ම තැන්පතුකරුවන්ගේ හා මහජනතාව අතර විශ්වාසය බිඳවැටීම යනාදියට ද මුහුණ දීමට සිදු වී ඇත. එම නිසා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බැංකුවල වෙළඳපොළ වර්ගීකරණ සහ භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් කටයුතු නිරන්තරව සොයා බැලීමට ලක් කරන අතර මේ පිළිබඳ නියාමන රාමුව සමාලෝචනයට ද මේ වන විට කටයුතු කරමින් පවතී.

2.5 තාක්ෂණ අවධානම්, වළාකුළු පරිගණනය හා සයිබර් ආරක්ෂණ

වළාකුළු පරිගණනය (cloud computing) විසිරි ලෙජර තාක්ෂණය (distributed ledger technology), කෘත්‍රීම බුද්ධිය (artificial intelligence) ආදී මූල්‍ය තාක්ෂණික වර්ධනයන් හරහා බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ සිදුවන ඩිජිටල් පරිණාමය මගින් නව බැංකුකරණ සේවා, ගනුදෙනුකරුවන් හට වඩාත් පහසුවෙන් ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව, බැංකු පාලන කටයුතු ශක්තිමත් කිරීම හා පිරිවැය අවම කිරීමේ නව මංපෙත්

විවර වී ඇත. කෙසේ නමුත්, නව තාක්ෂණයන් විසින් නව අවදානම් ඇති කරන අතර පසුගිය කාලයේ මූල්‍ය ආයතනවල වාර්තා වූ ඉහළ බලපෑමක් සහිත සයිබර් ප්‍රහාර මධ්‍යයේ බැංකු වෙත සයිබර් ප්‍රහාර එල්ලවීමට ඇති අවදානම වැඩි බැවින් බැංකුවල සයිබර් ආරක්ෂාව තර කිරීමට අවධානය යොමුව ඇත. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, නියාමක ලෙස, නියාමනයන්ගේත්, නව්‍යකරණය හා ඩිජිටල් පරිණාමනයේත් සමබරතාවය රැක ගනිමින් තාක්ෂණික අවදානම් අවම කිරීමට කටයුතු කරයි.

මේ අනුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2018 සිට 2020 කාලසීමාව තුළ දී ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අරමුණින් බැංකුවල තාක්ෂණික අවදානම් සඳහා ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ඉදිරි දැක්මක් නිකුත් කරන ලදී. මේ සම්බන්ධව නිකුත් කරනු ලබන බැංකු පනත් විධානය මගින් තොරතුරු ආරක්ෂාව පාලනකරණය, බැංකුවල කාර්යමණ්ඩල හා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල සඳහා තොරතුරු ආරක්ෂණය පිළිබඳ පුහුණුව හා දැනුවත් කිරීම, ක්ෂේත්‍රය සඳහා ප්‍රමිතිගත පරිශීලක ප්‍රවේශ (user access) සහ අනන්‍යතා කළමනාකරණ පද්ධතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීම, තොරතුරු ආරක්ෂණ සංවේදීතාව හා දත්ත කේතකරණය (encryption) මත පදනම්ව දත්ත වර්ගීකරණය, බැංකු සඳහා ආරක්ෂණ මෙහෙයුම් මධ්‍යස්ථාන (Security Operation Centre - SOC) පිහිටුවීම (විශේෂයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති දේශීය බැංකු සඳහා), තොරතුරු ආරක්ෂණ පරීක්ෂා කිරීම්, පද්ධතිවල පැවැත්ම, සේවක මණ්ඩලයේ නිපුණතා අවශ්‍යතාවයන්, අන්තර්ජාතික ප්‍රමිතීන් හා අනුගතවීම් සහ විවිධ ආකාරයේ තොරතුරු තාක්ෂණික යටිතල පහසුකම් අයිතිය, කළමනාකරණය හා පිහිටීම පිළිබඳ අවශ්‍යතා ආවරණය කරනු ලබන අතර ඉහත ඉදිරි දැක්මට පරිපූරකව මෙය ඉදිරි කාලයේදී නිකුත් කිරීමට නියමිතය.

2.6 සාර්ව විචක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග

සාර්ව විචක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග සහ මෙවලම්, තනි මූල්‍ය ආයතන පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීම වෙනුවට, මූලික වශයෙන් මූල්‍ය අංශය සහ මුර්ත අංශයෙහි අන්තර් සබඳතා සැලකිල්ලට ගනිමින් සමස්ත මූල්‍ය පද්ධතියෙහි පද්ධතිමය අවදානම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරයි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් හඳුන්වා දුන් පහත සඳහන් සාර්ව විචක්ෂණ නියාමන ක්‍රියාමාර්ගයන් වර්තමානයේ බැංකු අංශය සඳහා බලපැවැත්වේ.

- මෝටර් රථ මිලදී ගැනීම සහ භාවිතය සම්බන්ධ ණය පහසුකම් සීමා කිරීම සඳහා වටිනාකම මත ණය අනුපාතය (Loan to Value Ratio - LTV)⁵ හඳුන්වා දීම.
- විදේශ මුදල් ණය ගැනීම් සම්බන්ධව නිකුත් කර ඇති බැංකු පනත් විධානයන් මගින් බැංකුවල කෙටිකාලීන සහ දිගුකාලීන ණය ගැනීම් සඳහා සීමා නිර්ණයන්

5 වත්කම්වල වෙළඳපොළ වටිනාකම අනුව ණය මුදලක් ලබා ගත හැකි උපරිම ප්‍රතිශතය, වටිනාකම මත ණය අනුපාතය වේ.

පනවා ඇත. බැංකුවෙහි දිගුකාලීන බාහිර ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම සහ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය මත පදනම්ව ගණනය කරනු ලබන අගයක් මත විදේශ මුදල් ණය ගැනීම් සම්බන්ධ සීමාවන් පදනම් වන අතර එය සමස්ත වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගණනය කරනු ලබයි.

- බාසල් III රාමුව යටතේ ක්‍රියාත්මක කර ඇති ප්‍රාග්ධනය සහ ද්‍රවශීලතාවය සම්බන්ධ සාර්ව විචක්ෂණ නියාමන ක්‍රියාමාර්ග පහත දක්වා ඇත.
 - දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති දේශීය බැංකුවල (D-SIB) පද්ධතිමය අවදානමට එරෙහිව ක්‍රියා කිරීම සඳහා ප්‍රාග්ධන ස්ථාවරත්වය
 - ආතති කාලවල දී යොදා ගැනීම සඳහා යහපත් කාලපරිච්ඡේදයන්හි දී ප්‍රාග්ධන ස්ථාවරත්වය (CCB) ගොඩනැගීම
 - අරමුදල් සම්පාදක මූල්‍ය සීමා කරන සාර්ව විචක්ෂණ මෙවලමක් ලෙස අවදානම මත පදනම් නොවූ අවම තෝරන අනුපාතය
 - ප්‍රතිවර්තන - ද්‍රවශීලතා මිනුමක් ලෙස ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතය (LCR) සහ ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතය (NSFR)

2.7 බැංකු සේවා සැපයීමේ විකල්ප මාර්ග සඳහා පහසුකම් සැපයීම

බැංකු සේවා සැපයීම සඳහා භෞතික ගොඩනැගිලි පවත්වාගෙන යාමේ පිරිවැය, තාක්ෂණික නව නිපැයුම් සහ පාරිභෝගික අභිරුචියෙහි වෙනස්වීම් යනාදිය සැලකිල්ලට ගනිමින් බැංකු සේවා සැපයීම සාම්ප්‍රදායික මාර්ගවලින් බැහැරව වඩාත් පුළුල් කිරීමටත්, එමගින් ගනුදෙනුකරුවන්ට වැඩි පහසුකම් සැලසීමටත් බැංකු විසින් විකල්ප සේවා සැපයීමේ මාර්ග වෙත යොමුව ඇත. මෙය බැංකු ක්ෂේත්‍රයෙහි ප්‍රධාන වෙනසක් සඳහා හේතු වී ඇති අතර බැංකු විසින් මූල්‍ය තාක්ෂණ, විදුලි සංදේශ සමාගම් සහ අනෙකුත් වෙළඳ ව්‍යාපාර සමඟ හවුල්කාරිත්වයට එළැඹීම මගින් නියෝජිත බැංකුකරණය සඳහා යොමු වීමේ කැමැත්තක් පෙන්නුම් කර ඇත.

මූල්‍ය පද්ධතියෙහි ආරක්ෂාව සහ ශක්තිමත් බව තහවුරු කිරීම සඳහාත්, ගනුදෙනුකරුවන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහාත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නියෝජිත බැංකුකරණය අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා නියාමන ආකෘතිය සම්බන්ධ විධානයන් නිකුත් කර ඇත. මෙම විධාන මගින් අනුමත නියෝජිත බැංකු කටයුතු සහ බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් අවදානම් කළමනාකරණය, උප නියෝජිතයින් ඇතුළුව නියෝජිතයින් තෝරාගැනීම, පාරිභෝගික ආරක්ෂණය, පැමිණිලි සහ ඒ සඳහා සහන සැපයීමේ යාන්ත්‍රණය පිළිබඳව සපුරාලිය යුතු අවශ්‍යතාවයන් ආවරණය කරයි.

2.8 අවබෝධතා ගිවිසුම් සහ අනෙකුත් නියාමන ක්‍රියාමාර්ග

අන්තර්ජාතික පියවීම් බැංකුව (Bank for International Settlements - BIS) විසින් නිකුත් කර ඇති ඵලදායී බැංකු අධීක්ෂණය සඳහා මූලධර්ම මගින් බැංකු අවදානම් කළමනාකරණය පිළිබඳව සුපරීක්ෂණ හා නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සහ බැංකුවල විචක්ෂණශීලී නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා අවම ප්‍රමිතීන් සකස් කිරීම සිදු කරයි. ඒ අනුව බාසල් මූලධර්මයන්හි 3 වන හර මූලධර්මය වන “සහයෝගීතාවය සහ එක්ව කටයුතු කිරීම” සහ 13 වන හර මූලධර්මය වන “සංස්ථාපිත රට සහ සත්කාරක රටවල් අතර සබඳතා”, අදාළ දේශීය බලධාරීන් සහ විදේශීය සුපරීක්ෂකවරුන් සමඟ සහයෝගීතාවයෙන් හා එක්ව කටයුතු කිරීම සඳහාත්, තොරතුරුවල රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කිරීම සඳහාත් අවශ්‍ය රාමුවක් සැකසීමේ අවශ්‍යතාවය අවධාරණය කරයි.

ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු ක්ෂේත්‍රයෙහි අන්තර්ජාතිකකරණය සහ විදේශීය රටවල්වල ව්‍යාප්ත වීම සැලකිල්ලට ගනිමින් තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම සහ අධීක්ෂණ සහයෝගීතාවය සඳහා ආසියානු කලාපයේ අනෙකුත් අධීක්ෂණ බලධාරීන් සමඟ අවබෝධතා ගිවිසුම්වලට එළැඹීමට කටයුතු කර ඇත. වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පාකිස්ථාන රාජ්‍ය බැංකුව, ඉන්දියානු සංවිත බැංකුව, සහ බංග්ලාදේශ බැංකුව සමඟ දේශාන්තර නියාමන සහයෝගීතාවය සහ තොරතුරු හුවමාරුව සඳහා අවබෝධතා ගිවිසුම්වලට එළැඹ ඇත. තවද, ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව සහ ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව වැනි දේශීය නියාමකයින් සමඟ ද තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව අවබෝධතා ගිවිසුම්වලට එළැඹ ඇත.

2.9 ඉදිරි මාවත

2.9.1 නව බැංකු පනත

බැංකු ක්ෂේත්‍රය වේගයෙන් විකාශනය වන අතර එහි සංකීර්ණභාවය වර්ධනය වෙමින් පවතී. බැංකු ක්ෂේත්‍රය මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ආධිපත්‍යය දරන අතර, ඇතැම් බැංකු පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් වන බැවින් තිරසාර ආර්ථික වර්ධනයට අනුබල දෙන ගතික සහ ශක්තිමත් බැංකු පද්ධතියක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට අදාළ නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීම ඉතා වැදගත්ය. එබැවින් බලපත්‍රලාභී බැංකු අධීක්ෂණය හා නියාමනය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නව බැංකු පනතක් කෙටුම්පත් කරමින් පවතී. යෝජිත නව පනත සඳහා සැලකිල්ලට ගත යුතු ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍රයන් වන්නේ අධීක්ෂණය සහ නියාමනය සඳහා සමස්ත බලතල, ආයතනික යහපාලනය ශක්තිමත් කිරීම, ඩිජිටල් බැංකුකරණය, ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණය, නිරාකරණය, දඩ මුදල් පැනවීම, පැතිර යාමේ අවදානම අවම කිරීම සඳහා

බැංකු කටයුතු සීමා කිරීම (Ring Fencing), එකතුවීම්, අන්තර් කර ගැනීම සහ ඒකාබද්ධ කිරීම් සඳහා විධිවිධාන ශක්තිමත් කිරීම, විශාල විදේශීය බැංකු පරිපාලිත සමාගම් කිරීම සහ බැංකු සඳහා වෙනස්කම් සහිත නියාමන රාමුවක් ක්‍රියාත්මක කිරීම යන්නයි.

2.9.2 දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු නිශ්චය කිරීම

මූල්‍ය ස්ථාවරත්ව මණ්ඩලයට (Financial Stability Board - FSB) අනුව පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් මූල්‍ය ආයතන (Systemically Important Financial Institutions - SIFIs) යනු ඒවායේ ප්‍රමාණාත්මතාවය, සංකීර්ණත්වය සහ පද්ධතිමය අන්තර් සම්බන්ධතාවන් අනුව මෙම ආයතන අසාර්ථක වීම මත පුළුල් මූල්‍ය පද්ධති සහ ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වයට සැලකිය යුතු බාධාවක් ඇති කළ හැකි ආයතනයයි. බැංකු අධීක්ෂණය සඳහා ඇති බාසල් කමිටුව (BCBS) විසින් 2012 ඔක්තෝබර් මස දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු සමඟ කටයුතු කිරීම සඳහා රාමුවක් සකස් කරන ලද අතර, මෙම රාමුව මගින් දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු සඳහා තක්සේරු ක්‍රමවේදය පිළිබඳ මූලධර්ම හා වැඩි අලාභ අවශෝෂණ (Higher Loss Absorbency - HLA) අවශ්‍යතා සඳහන්ව ඇත. වර්තමානයේ දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු ලෙස සැලකෙන්නේ, මුළු වත්කම් රුපියල් බිලියන 500 හෝ ඊට වඩා ඉහළ අගයක් ඇති බැංකු වන අතර, 2019 ජනවාරි මස සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි මෙම බැංකු සඳහා සියයට එකයි දශම පහක (1.5%) ප්‍රාග්ධන අතිරේකයක් (Capital Surcharge) ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය ගණනය කිරීමේදී අදාළ වේ.

දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකුවලින් බැංකු අංශයට හා ආර්ථිකයට ඇති වැදගත්කම සැලකිල්ලට ගනිමින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින්, බැංකු අධීක්ෂණය පිළිබඳ බාසල් කමිටුව විසින් නිකුත් කරන ලද මූලධර්ම පාදක කර ගනිමින් දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු නිර්ණය කිරීම සඳහා පුළුල් රාමුවක් සකස් කිරීමට අදහස් කෙරේ.

2.9.3 විශාල විදේශ බැංකු පරිපාලිතකරණය කිරීම.

වර්තමානයේ දී සමහර විදේශ බැංකු මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ දේශීය බැංකුවලට සමානව දේශීය වෙළඳපොළ තුළ ක්‍රියාත්මක වේ. එබැවින්, මධ්‍යකාලීනව, දැනට ශාඛා වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වන විශාල විදේශීය බැංකු, පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් යැයි සලකනු ලැබුවහොත්, අදාළ විදේශීය බැංකුවේ පූර්ණ හිමිකාරීත්වයෙන් යුතු පරිපාලිත සමාගම් ලෙස පරිවර්තනය කිරීමට අවශ්‍ය වනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් යෝජනා කර ඇති රාමුවට අනුව එවැනි බැංකු සඳහා වෙනම නෛතික රාමුවක් නිර්මාණය කිරීම, තමන්ගේම ප්‍රාග්ධන පදනමක් සැකසීම, දේශීය අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයක් පිහිටුවීම සහ මව් බැංකුව හා දේශීය බැංකුව අතර පැහැදිලි වත්කම් හා වගකීම් සීමා කිරීමක් තිබීම යනාදිය ක්‍රියාත්මක කළ යුතු වේ. එපමණක්

නොව, විශාල විදේශීය බැංකු පරිපාලිතකරණය කිරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීමට නව බැංකු පනතට සංශෝධන ගෙන ඒමට ද බලාපොරොත්තු වේ.

2.9.4 ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණය

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය මගින් ගෝලීය හා දේශීය ආර්ථිකයේ ස්ථාවරත්වය සඳහා මූල්‍ය සමාගම් සහ මූල්‍ය සමූහායතනවල ක්‍රියාකාරීත්වයේ වැදගත්කම අවධාරණය කරන ලදී. පද්ධතිමය පුරා පැතිර යාමේ අවදානමින් ආරක්ෂා කිරීම සහ බැංකු අංශයේ හා මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය හා අවදානම් දරා ගැනීමට ඇති හැකියාව තහවුරු කිරීම සඳහා බැංකු තනි වශයෙන් හා ඒකාබද්ධ වශයෙන් අධීක්ෂණය කිරීමට අවශ්‍ය වේ. ඒ අනුව අධීක්ෂක වෙත බලපත්‍රලාභී බැංකුවල ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණය කිරීමට බලතල තිබිය යුතු අතර, බලපත්‍රලාභී බැංකුවල පරිපාලක සමාගම්, පරිපාලිත සමාගම් සහ අනෙකුත් අනුබද්ධිත ආයතන පරීක්ෂා කිරීමට සහ බැංකු සමූහවලට පූර්ණව පිවිසීමට බලතල තිබිය යුතු වේ. මෙම ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා, බැංකු සමූහ ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණය කිරීමට මෙන්ම ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණය පිළිබඳ නියාමන රාමුවක් සකස් කිරීම සඳහා නව බැංකු පනත තුළ විධිවිධාන යෙදීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව බලාපොරොත්තු වේ.

තවද, අන්තර් නියාමන සහයෝගීතාවය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව සහ ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව විසින් අවදානම් පදනම මත සිදු කෙරෙන ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණය සඳහා තෛපාර්ශ්වික අවබෝධතා ගිවිසුමක් අත්සන් කළ අතර, ඒ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන අධීක්ෂක ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව කටයුතු කරනු ඇත.

තවද, බැංකු සඳහා ප්‍රතිසාධන සැලසුම්, සයිබර් ආරක්ෂණය හා ඩිජිටල්කරණය සහ තිරසාර මූල්‍යකරණය සැපයීම ඇතුළු බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ අනෙකුත් නියාමන අංශ ශක්තිමත් කිරීමට ද පියවර ගෙන තිබේ.

3. සමාජිතිය

මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රධානතම ආයතනය ලෙස, මූල්‍ය පද්ධතිය පරිපාලනය හා නියාමනය කිරීමේ බලය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සතුව ඇත. එම නිසා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, නියාමන හා වෙළඳපොළ සංවර්ධනයත් සහ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් අනුගමනය කරමින්, විවික්ෂණශීලී ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග නිසි ලෙස හඳුන්වා දීම තුළින් සහ එම ක්‍රියාමාර්ග කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් ගතික සහ ඔරොත්තු දිය හැකි බැංකු ක්ෂේත්‍රයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීමට කැප වී සිටී. බැංකු පද්ධතියේ ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගැනීම සමඟ තැන්පතුකරුවන්ගේ හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමටත්, මහජන විශ්වාසය වැඩිදියුණු කිරීමටත් මෙය උපකාරී වනු ඇත.

ආනයනික භාණ්ඩ සඳහා ගෙවීම් සිදු කළ බවට ලිඛිත සාක්ෂි සහ ආනයනික භාණ්ඩ නිදහස් කර ගැනීමේ රේගු ලියවිලි ඉදිරිපත් කිරීමෙන් අනතුරුවය. තවද, ආනයනික භාණ්ඩ උදෙසා ආන්තික තැන්පතු රැඳවීම පිණිස ආනයනකරුවන් වෙත කිසිදු ණය පහසුකමක් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් ලබා නොදිය යුතු වේ. මෝටර් වාහන සහ අත්‍යවශ්‍ය නොවන පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයනය සඳහා පහසුකම් සැලසීම සම්බන්ධයෙන් ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව වෙත බැංකු පනත් විධානයන් නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව, අනුමත කරන ලද ඇතැම් අයිතමයන් හැර අනෙකුත් මෝටර් වාහන සහ අත්‍යවශ්‍ය නොවන පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයනය සඳහා ණයවර ලිපි නිකුත් කිරීම හෝ වෙනත් ගෙවීම් පහසුකම් සැලසීමෙන් නැවත දැනුම් දෙන තුරු වැළකී සිටින ලෙස ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව වෙත දැනුම් දෙන ලදී.

2019 සහ 2020 වර්ෂ සඳහා වාර්ෂික බලපත්‍ර ගාස්තු ඊට පෙර වසර අවසානය වන විට බැංකුව සතු මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය මත පදනම්ව ගෙවිය යුතු බව දන්වමින් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත බැංකු පනත යටතේ නිර්ණයක් නිකුත් කරන ලදී.

තාක්ෂණික අවදානම් සඳහා ඔරොත්තු දීම (Technology Risk Resilience) සම්බන්ධයෙන් උපදේශන පත්‍රිකාවක් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී. මේ සම්බන්ධයෙන් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කිරීමට නියමිත විධානයන් තොරතුරු සුරක්ෂිතතා පාලනය, පුහුණුවීම් සහ සහතිකකරණය, පරිශීලක ප්‍රවේශ කළමනාකරණය, දත්ත කේතකරණය, ආරක්ෂක මෙහෙයුම් මධ්‍යස්ථාන (security operation centres) ස්ථාපනය කිරීම, කාර්යමණ්ඩල නිපුණතා අවශ්‍යතාවන් ආදී විෂයය සම්බන්ධයෙන් බලපත්‍රලාභී බැංකුවල තාක්ෂණික අවදානම් සඳහා ඔරොත්තු දීම අවැසි අවම නියාමන අපේක්ෂාවන් අන්තර්ගත කිරීමට යෝජනය. මෙම යෝජනා විධානයන් මගින් දැනට පවතින තොරතුරු තාක්ෂණය සහ තොරතුරු සුරක්ෂිතභාවය සම්බන්ධ විධානයන් පූර්ණය වේ.

බැංකු විසින් සිය වත්කම් සංයුතිය සහ ශේෂ පත්‍රයෙන් පරිබාහිර නිරාවරණයන්වලට සාපේක්ෂව ස්ථාවර අරමුදල් ප්‍රභවයන් පවත්වා ගැනීමේ අරමුණින් බාසල් III ද්‍රවශීලතා ප්‍රමිතීන් යටතේ ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතය (Net Stable Funding Ratio) පිළිබඳව දන්වමින් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත බැංකු පනත යටතේ විධානයන් නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව, බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් 2019 ජනවාරි 01 වන විට සියයට 90 ක ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතයක්

පවත්වා ගත යුතු අතර 2019 ජූලි 01 වන විට එය සියයට 100 දක්වා ඉහළ නංවා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු වේ. බැංකු අංශය විසින් ආයෝජනය කර ඇති විදේශ මුදලින් නාමනය කර ඇති රාජ්‍ය අංශයේ හිමිකම් පැමි සඳහා වන අවදානම් මත බර තැබීම, බැංකු පනත් විධානයන් සමඟ අනුගත කිරීම සඳහා සහ පාරිභෝගික පදනම වර්ගීකරණය මනාව ගැලපීම සඳහා බාසල් III ද්‍රවශීලතා ප්‍රමිතීන් යටතේ ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතය (Liquidity Coverage Ratio) සඳහා නිකුත් කරන ලද 2015 අංක 01 දරන බැංකු පනත යටතේ විධානයන්වල සංශෝධනයන් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී.

බලපත්‍රලාභී බැංකුවල විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ණය ගැනීම් සඳහා නව ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වා දෙමින් විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ණය ගැනීම් සඳහා බැංකු පනත් විධානයන් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී. නව ප්‍රතිපත්ති රාමුව අනුව කෙටි කාලීන සහ දිගු කාලීන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය සීමා තීරණය වනුයේ බැංකුවක බාහිර ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම සහ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය මත ගණනය වන ලකුණු අනුව පදනම් තීරණය වන බැංකුවල වත්කම්වලින් ප්‍රතිශතයක් ලෙසය. මෙම නව විධානය මගින් 2017 අංක 07 දරන බලපත්‍රලාභී බැංකුවල විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ණය ගැනීම සම්බන්ධ බැංකු පනත් විධානය සහ ප්‍රධාන ගණකාධිකාරී විසින් 1997 ජනවාරි 13 නිකුත් කරන ලද BD/FX/196 අංකය දරන වකුලේඛය අවලංගු කරන ලදී.

බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් වෙළඳපොළ කටයුතු සිදුකිරීම සහ භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් කටයුතු ශක්තිමත් කිරීම සඳහා මෙන්ම බලපත්‍රලාභී බැංකුවල භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් කටයුතු ජාත්‍යන්තර ක්‍රමවේදයන්ට අනුකූලව විචක්ෂණශීලීව පවත්වා ගෙන යාම තහවුරු කිරීමේ අරමුණින්, වෙළඳපොළ තුළ කටයුතු කිරීම සහ භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් කටයුතු පිළිබඳ උපදේශන පත්‍රිකාවක් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී. යෝජනා නියාමන රාමුව තුළ වෙළඳපොළ තුළ හැසිරීම සහ ආචාර ධර්ම, රහස්‍යභාවයේ අවශ්‍යතාවන්, ගනුදෙනු සංවාද පටිගත කිරීමේ ක්‍රමවේදය, අවදානම් කළමනාකරණ මූලධර්ම, වෘත්තීයභාවය සහ දැනුම් මට්ටම සහ විධානයන් නොපිළිපැදීම සම්බන්ධයෙන් ඇති සම්බාධක යනාදිය ඇතුළත් වේ.

අවදානම් මත පදනම් වූ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සඳහා විශ්වසනීය අතිරේක මිණුම් දණ්ඩක් ලෙස සරල හා පැහැදිලි රාමුවක් යටතේ අවදානම් මත පදනම් නොවූ බාසල් III තෝලන අනුපාතය

සම්බන්ධයෙන් බැංකු පනත් විධානයන් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී. මෙමගින් බැංකු අංශය තුළ තෝලන ඒකරාශී වීම පාලනය කිරීම තුළින් සමස්ත මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය මෙන්ම ආර්ථිකය තුළ ද අහිතකර ලෙස අවතෝලනය වීමේ ක්‍රියාවලිය මගින් ඇති විය හැකි හානිකර අස්ථාවරත්වයක් වළක්වාලීම අපේක්ෂා කෙරේ. ඒ අනුව, 2019 ජනවාරි 01 සිට බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා බලපැවැත්වෙන තෝලන අනුපාතය සියයට 3 ක් වේ. ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකු පනත අනුව බැංකුව විසින් ඉතිරි කිරීම් සහ තැන්පතු ගිණුම්වල ඇති මුදල්වලින් සියයට 60 ක ප්‍රතිශතයක් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කළ යුතු වේ. එම නිසා ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුවෙහි තෝලන අනුපාතයෙහි නිරාවරණ මිණුම (Exposure Measure) ගණනය කිරීමේ දී බැංකුව විසින් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර ඇති සියයට 60 ක ප්‍රතිශතය බැහැර කිරීමට අනුමැතිය දක්වමින් ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව වෙත වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.

බලපත්‍රලාභී බැංකුවල අධ්‍යක්ෂවරුන්, ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන් සහ ප්‍රධාන කළමනාකරණ නිලධාරීන් පත් කිරීමේ දී අනුගමනය කරන යෝග්‍යතා පරීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණින් ආයතනික යහපාලනය යටතේ බැංකු පනත් විධානයන් සඳහා යෝජනා සංශෝධනයන් පිළිබඳ උපදේශන පත්‍රිකාවක් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී. බලපත්‍රලාභී බැංකුවල අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලවලට සහ කළමනාකරණ තනතුරුවලට වඩාත් සුදුසු පුද්ගලයන් පත් කිරීමට සලස්වාලීම සඳහා එවන් තනතුරුවලට යෝජනා/පත් විය යුතු පුද්ගලයන්ගේ සුදුසුකම් සහ යෝග්‍යතාව පිළිබඳ වැඩි විස්තර ලබා ගැනීමට මෙමගින් අපේක්ෂා කෙරේ. තවද, බැඳියාව පිළිබඳ ගැටුම් වැළැක්වීම සහ මෙම තනතුරුවල වගකිව යුතු බව වර්ධනය කිරීම සඳහා වෙනත් බැංකුවකට සම්බන්ධ වීමට පෙර රැදී සිටිය යුතු අනිවාර්ය කාලසීමාවක් (Cooling-off Period) හඳුන්වා දීමට ද සලකා බලනු ලැබේ.

බැංකු ක්ෂේත්‍රය තුළ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති සංගතව සහ විවක්ෂණශීලීව අනුගමනය කිරීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති - **SLFRS 09**: මූල්‍ය උපකරණ සඳහා මාර්ගෝපදේශ මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී. මෙම මාර්ගෝපදේශයන් නිකුත් කිරීමේ දී බැංකු අධීක්ෂණය සඳහා වන බාසල් කමිටුව විසින් 2015 දෙසැම්බර් මස නිකුත් කරන ලද “ණය අවදානම සහ අපේක්ෂිත ණය හානි ගිණුම්කරණය පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ”, විවිධ මූල්‍ය නියාමකයන් විසින්

නිකුත් කොට ඇති මාර්ගෝපදේශ සහ යහභාවිතාවන් මෙන්ම ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකරණ ආයතනය, බැංකු විගණකයන් සහ බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් ලබා දුන් අදහස් සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී. ඒ අනුව, මූල්‍ය වක්කම් සහ මූල්‍ය වගකීම් වර්ගීකරණය සහ මැනීම, ණය අවදානම් කළමනාකරණය, මූල්‍ය වක්කම් හානිකරණය, ඇප අගය කිරීම, අභ්‍යන්තර විගණන කටයුතු නියාමන සහ වාර්තාකරණ අවශ්‍යතා යනාදියට අදාළව අවම වශයෙන් බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් මෙම මාර්ගෝපදේශයට අවනත විය යුතුය.

බලපත්‍රලාභී බැංකුවල අවදානම මත පදනම් අධීක්ෂණ රාමුවක් ක්‍රියාවට නැංවීමට හා කාලීනව මැදිහත්වීම සහ ඉක්මන් නිවැරදිකරණ පියවර ගැනීම උදෙසා, මහ බැංකුව විසින් නව අධීක්ෂණ ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආකෘතියක් (බැංකු තිරසාර ශ්‍රේණිගත කිරීමේ දර්ශකය - **(Bank Sustainability Rating Indicator - BSRI)** සකසන ලදී. ඒ අනුව, 2019 ජනවාරි 01 වන දින සිට මෙම දර්ශකය මූලික කර ගනිමින් අවදානම මත පදනම් වූ අධීක්ෂණ කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී. මූල්‍ය අංශයේ ස්ථායීතාව සහ තිරසාරභාවය තහවුරු කරමින්, ගෝලීය සහ දේශීය කම්පනවලට මූල්‍ය පද්ධතියේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වර්ධනය කරමින් සහ තැන්පතුකරුවන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ඉදිරියේ දී ද බැංකු අංශයේ නියාමනයන් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් සහ යහභාවිතාවන්ට අනුකූලව නිරීක්ෂණය කිරීමට සහ ශක්තිමත් කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.

4.3 බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතනවල කාර්යසාධනය

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්

ණය වර්ධනය, ලාභදායීත්වය සහ අක්‍රීය ණය යන අයිතමයන්ගෙන් නිරූපණය වන පරිදි බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ කාර්යසාධනය වසර තුළ දී මධ්‍යස්ථ මට්ටමක පැවතිණි. වාහන ආනයනය කිරීම සහ මෝටර් වාහන මිලදී ගැනීම සඳහා ණය ලබා දීම සීමා කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක කළ රාජ්‍ය මූල්‍ය හා සාර්ව විවක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග, මෙම අංශයේ ප්‍රධාන ණය කාණ්ඩයන් සඳහා පැවති ඉල්ලුම කෙරෙහි සෘණාත්මකව බලපාන ලදී. තවද, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් ක්‍රමයෙන් වාහන සඳහා මූල්‍යනය කිරීමෙන් බැහැර වෙමින් වෙනත් ඇපකරයන් මත ණය දීමේ කටයුතු

8.9 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල ශාඛා ව්‍යාප්තිය - පළාත් අනුව

පළාත	2017	2018
	අවසානයට	අවසානයට (අ)
මධ්‍යම	152	158
නැගෙනහිර	110	110
උතුරු මැද	100	98
වයඹ	147	148
උතුර	84	84
සබරගමුව	111	110
දකුණ	148	151
ඌව	68	68
බස්නාහිර	442	446
එකතුව	1,362	1,373

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

සඳහා යොමු වීමක් දක්නට ලැබිණි. කෙසේ වෙතත්, 2018 වසර තුළ දී වත්කම් වල සියයට 5.6 ක වර්ධනයක් සමඟ මෙම අංශය ප්‍රසාරණය වූ අතර 2018 වසර අවසන් වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධතියෙන් සියයට 7.6 ක් නියෝජනය කරන ලදී. මෙම අංශය සමස්ත වශයෙන් ප්‍රාග්ධනය හිතකර මට්ටමක පවත්වා ගත් අතර අවම නියාමන මට්ටමට ඉහළ ද්‍රවශීලතාවක් පවත්වා ගන්නා ලදී. පෙර වසරේ වාර්තා වූ ඉහළ වර්ධනයට සාපේක්ෂව තැන්පතු වල සුළු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ අතර, ඉහළ ගිය වත්කම් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ණය ගැනීම් හරහා මූල්‍යනය වීම මගින් මෙම අංශයේ මූල්‍යන ව්‍යුහයේ වෙනස්වීමක් පෙන්නුම් කෙරිණි. දුර්වල මූල්‍ය තත්ත්වයන් සහිත සමාගම් යළි යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා වැඩි සැලකිල්ලක් යොමු කරමින් මෙම අංශයේ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අඛණ්ඩව විවක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරන ලදී.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

(අ) ව්‍යාප්තිය: 2018 වසර අවසානයේ දී මෙම අංශය බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් 43 කින් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් 5 කින් සමන්විත විය. ගනුදෙනුකරුවන්ට සපයන සේවාවන් පුළුල් කරමින් සහ ශාඛා ජාලය තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කරමින් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් ආර්ථික කටයුතු සඳහා දායක විය. 2018 වසර අවසන් වන විට බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ශාඛා 1,373 ක් සහ වෙනත් සේවා ස්ථාන 658 ක් පැවති අතර ඉන් ශාඛා 927 ක් (සියයට 68 ක්) බස්නාහිර පළාතෙන් පිටත පිහිටා තිබිණි.

(ආ) වත්කම්: වත්කම්වල ව්‍යාප්තියෙහි මන්දගාමීඛවක් පෙන්නුම් කරමින් වසර තුළ දී සමස්ත වත්කම් පදනම රුපියල් බිලියන 1,431.3 ක් දක්වා වර්ධනය වූ අතර එය 2017 වසරේ දී වාර්තා කළ සියයට 11.8 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව සියයට 5.6 ක (රුපියල් බිලියන 76.3) වර්ධනයකි. වත්කම් පදනම ප්‍රධාන වශයෙන්ම ණය සහ අත්තිකාරම් වලින් සමන්විත වූ අතර, එය මෙම අංශයේ වත්කම් වලින් සියයට 79.4 ක් විය. ණය සහ අත්තිකාරම් වලින් ප්‍රධාන කොටසක් එනම් සියයට 52.8 ක් මූල්‍ය කල්බදු නියෝජනය කළ අතර වෙනත් ඇපකර මත වූ ණය සියයට 38 ක් පමණ විය.

මෝටර් වාහන ආනයනය කිරීම හා මෝටර් වාහන වෙනුවෙන් ණය ලබා දීම සීමා කිරීම සඳහා ගන්නා ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය හා සාර්ව විවක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග සහ අඩු ආර්ථික වර්ධනයට ප්‍රතිචාර ලෙස ණය දීමේ කටයුතු වල මන්දගාමී ඛවක්

8.10 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ වත්කම් සහ වගකීම් සංයුතිය

අයිතමය	2017		2018 (අ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය ලෙස	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය ලෙස	2017	2018 (අ)
වත්කම්						
ණය සහ අත්තිකාරම් (ශුද්ධ)	1,057.1	78.0	1,137.0	79.4	9.8	7.6
ආයෝජන	118.1	8.7	109.7	7.7	5.7	-7.1
වෙනත්	179.8	13.3	184.6	12.9	30.8	2.7
වගකීම්						
සමස්ත තැන්පතු	686.7	50.7	716.8	50.1	29.4	4.4
සමස්ත ණය ගැනීම්	396.0	29.2	463.8	32.4	-9.7	17.1
ප්‍රාග්ධන මූලිකාංග	169.7	12.5	183.7	12.8	16.1	8.2
වෙනත්	102.6	7.6	67.0	4.7	6.4	-34.7
සමස්ත වත්කම්/වගකීම්	1,355.0	100.0	1,431.3	100.0	11.8	5.6

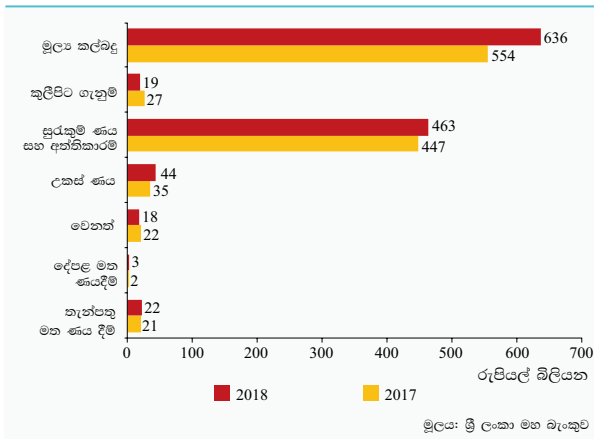
(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.9 රජය සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ සේවාවන් අනුව සපයන ලද සමස්ත ණය සහ අත්තිකාරම් (දළ)

පෙන්වුම් කරන ලදී. 2017 වසර තුළ දී වාර්තා වූ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් ප්‍රදානය කරනු ලබන ණය පහසුකම්වල සියයට 9.8 ක වර්ධනය හා සැසඳීමේ දී 2018 වසරේ දී එය රුපියල් බිලියන 1,137 ක් දක්වා සියයට 7.6 කින් (රුපියල් බිලියන 79.9) වර්ධනය විය. ණය වර්ධනයෙන් සියයට 84.5 ක් සඳහා මූල්‍ය කල්බදු ආයතන වූ අතර සියයට 16.1 ක් සඳහා සුරැකුම් ණය හා අත්තිකාරම් ආයතන විය. වසර තුළ දී කුලී සිත්තකර කළඹ රුපියල් බිලියන 8 කින් (සියයට 29.7 කින්) සංකෝචනය විය. කෙසේ නමුත්, 2017 වසරේ දී මූල්‍ය කල්බදු කළඹෙහි වූ සියයට 13 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී සියයට 14.7 ක වර්ධනයක් වාර්තා විය.

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල ආයෝජන කළඹ සමාගම් කොටස, ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළ ණය උපකරණ, රජයේ සුරැකුම්පත් සහ දේපළවල ආයෝජන වලින් සමන්විත වේ. 2017 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 118.1 ක් දක්වා වූ සියයට 5.7 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව මෙම ආයෝජන කළඹ ප්‍රධාන

8.11 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් අංශයේ තැන්පතු වල සංයුතිය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය %	
	2017	2018 (අ)	2017	2018 (අ)
ස්ථාවර තැන්පතු	655.7	681.3	95.4	95.1
ඉතුරුම් තැන්පතු	30.0	34.6	4.4	4.8
තැන්පතු සහතිකපත්	1.0	0.9	0.2	0.1
මුළු තැන්පතු	686.7	716.8	100.0	100.0

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වශයෙන්ම පාලිත සමාගම්වල, ආශ්‍රිත සමාගම්වල සහ ඒකක භාරවල ආයෝජනයන් අඩු වීම හේතුවෙන් 2018 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 109.7 ක් දක්වා සියයට 7.1 ක සාණ වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවල පවත්වා ගෙන යන තැන්පතු ඉහළ යෑම හේතුවෙන් ප්‍රධාන වශයෙන්ම මුදල්, බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවල පවත්වාගෙන යනු ලබන ශේෂයන්, වෙළඳතොග හා ස්ථාවර වත්කම්වලින් සමන්විත වෙනත් වත්කම් 2018 වසර තුළ දී සියයට 2.7 ක වර්ධනයක් පෙන්වුම් කරන ලදී.

(ඇ) වගකීම්: මෙම අංශයේ වගකීම්වලින් ප්‍රධාන කොටස තවදුරටත් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ තැන්පතු මගින් නියෝජනය කරන අතර එය මෙම අංශයේ සමස්ත වගකීම්වලින් සියයට 50.1 ක් විය. 2018 වසර තුළ ණය ගැනීම් සියයට 17.1 ක (රුපියල් බිලියන 67.8) වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර එය 2017 දී වාර්තා කළ සාණ වර්ධනයෙන් අපගමනය වීමකි. 2017 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 29.4 ක තැන්පතු වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී සියයට 4.4 කින් වර්ධනය වීමෙන් තැන්පතුවල වර්ධනයෙහි මන්දගාමී බවක් පෙන්වුම් කෙරිණි. බැංකු ණයෙහි ඇති නම්‍යශීලී බව සහ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් කෙරෙහි මහජනයා තුළ පැවති සාණාත්මක ආකල්ප හේතුවෙන් තැන්පතු හරහා අරමුදල් රැස්කිරීම අඩුවීම හේතුකොටගෙන මෙම අංශය තැන්පතුවලට වඩා බැංකු ණය කෙරෙහි වැඩි නැඹුරුවක් පෙන්වුම් කරන ලදී.

තැන්පතු සඳහා පොලී අනුපාත පහත වැටීමේ ප්‍රවණතාවය, තැන්පතුවල වර්ධනය සඳහා හේතුවිය. 2019 ජනවාරි 01 දින වන විට රුපියල් බිලියන 1.5 ක මූලික ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව සපුරාලීම සඳහා සමාගම් විසින් සිය අවම මූලික ප්‍රාග්ධනය ඉහළ නැංවීම සඳහා ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ග සහ 2017/18 මූල්‍ය වර්ෂය තුළ සමාගම් විසින් අභ්‍යන්තරව උත්පාදනය කරන ලද ලාභ හේතුවෙන් ප්‍රාග්ධනය ඉහළ යෑම නිසා 2018 වසර අවසානය වන විට මෙම අංශයේ ප්‍රාග්ධන මූලිකාංග රුපියල් බිලියන 183.7 ක් දක්වා සියයට 8.2 කින් වර්ධනය විය.

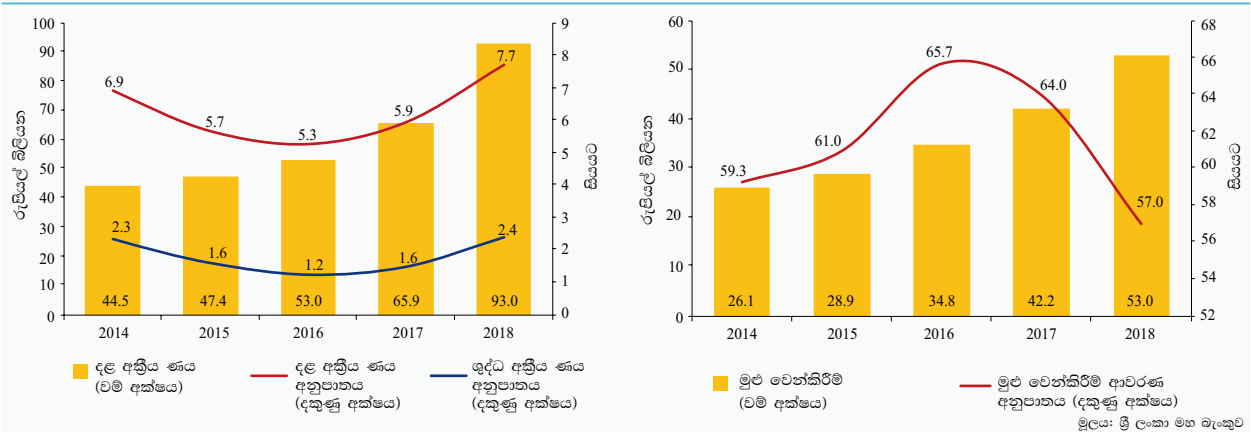
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ අවදානම්

(අ) ණය අවදානම: දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2017 වසරේ වාර්තා කළ සියයට 5.9 ට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී සියයට 7.7 ක් දක්වා වර්ධනය විය. මෙය 2015 පෙබරවාරි මාසයෙන් පසු වාර්තා වූ ඉහළම අක්‍රීය ණය අනුපාතය වේ. මෙම වර්ධනය සඳහා බලපෑ ප්‍රධාන හේතූන් ලෙස 2017 වසරේ දී පැවති අවාසිදායක කාලගුණික තත්ත්වය සහ ආර්ථික කටයුතු

8.10 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ අක්‍රීය ණය පහසුකම් සහ වෙන්කිරීම් ආවරණයන්

මන්දගාමීවීම දැක්විය හැක. තවද, 2017 වසරේ දී වාර්තා කළ සියයට 64 ක් වූ වෙන්කිරීම් ආවරණ අනුපාතයට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී එය සියයට 57 ක් දක්වා අඩුවිය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, මෙම අංශයේ වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය පිරිහීමේ ලකුණු පෙන්නුම් කරමින් 2017 වසරේ සියයට 1.6 ක් ලෙස වාර්තා වූ ශුද්ධ අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2018 වසරේ දී සියයට 2.4 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. අයහපත් කාලගුණික තත්ත්වයන් සහ 2018 අගෝස්තු මාසයේ දී මුදල් හා ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් හඳුන්වා දුන් ණය සහන වැඩසටහනේ අතුරු ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අක්‍රීය ණය ප්‍රමාණය තවදුරටත් ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. තවද, ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති අංක 9 ක්‍රියාත්මක කිරීම ද මෙම අංශයේ ණය අවදානමට අභියෝගයක් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

පැවතීම නිසා කොටස් වෙළඳපොළ වෙත නිරාවරණය වීම ඉතා පහළ මට්ටමක පවතින බැවින්, වසර තුළ කොටස් වෙළඳපොළ හා සම්බන්ධ අවදානම අවම මට්ටමක පැවතීණි.

(ඇ) ද්‍රවශීලතා අවදානම: 2018 වසර තුළ පැවති සමස්ත ද්‍රවශීල වත්කම් ප්‍රමාණය, අවම අවශ්‍යතාව වන රුපියල් බිලියන 88.2 ට වඩා රුපියල් බිලියන 25.6 ක අතිරික්තයක් වාර්තා කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, 2017 වසරේ දී පැවති අතිරික්ත ද්‍රවශීලතා වත්කම් ප්‍රමාණය වන රුපියල් බිලියන 35.5 ට සාපේක්ෂව 2018 දී අතිරික්ත ද්‍රවශීලතා වත්කම්වල අඩුවීමක් වාර්තා විය. තවද, මුළු වත්කම්වලට ද්‍රවශීල වත්කම් දක්වන අනුපාතය 2017 වසරේ පැවති සියයට 8.9 සිට 2018 වසරේ දී සියයට 7.6 දක්වා අඩු විය. 2018 දෙසැම්බර් මාසයේ අවසානය වන විට තැන්පතු වලට ද්‍රවශීල වත්කම් දක්වන අනුපාතය,

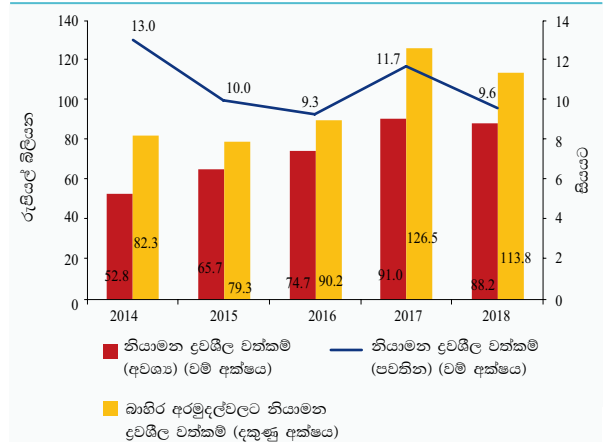
(ආ) වෙළඳපොළ අවදානම: වෙළඳ වත්කම් කළඹ සහ විදේශ විනිමය සම්බන්ධ ගනුදෙනු සඳහා නිරාවරණය වීම අවම මට්ටමක පැවතීම හේතුවෙන් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ වෙළඳපොළ අවදානම තවදුරටත් අවම මට්ටමක පැවතීණි.

පොලී අනුපාත අවදානම: මෙම වසර තුළ සිදු වූ පොලී අනුපාතයන්ගේ ක්‍රමානුකූල ඉහළ යෑමක් සමඟ මෙම අංශයේ පොලී අනුපාත අවදානම සුළු වශයෙන් ඉහළ යන ලදී. අංශයේ පොලී සහිත වත්කම් හා වගකීම්වල කල්පිරීමේ සෘණ පරතරයක් පැවතිය ද, අංශයේ ශුද්ධ පොලී ආන්තිකය ධනාත්මකව පවත්වා ගැනීමට හැකි විය.

කොටස් මිල: මෙම අංශයේ සමස්ත වත්කම් වලින් සියයට 1 ක් පමණ වූ ලැයිස්තුගත කොටස්වල ආයෝජන රුපියල් බිලියන 14.3 ක අවම මට්ටමක

8.11 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම්

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.12 සංඛ්‍යා සටහන
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ආදායම් සහ වියදම් සංයුතිය

අයිතමය	2017		2018 (අ)	
	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස
පොලී ආදායම	231.5	17.3	241.5	16.5
පොලී වියදම	128.9	9.6	132.6	9.1
ශුද්ධ පොලී ආදායම	102.7	7.7	108.8	7.4
පොලී නොවන ආදායම	34.0	2.5	38.1	2.6
පොලී නොවන වියදම	80.0	6.0	81.2	5.5
අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන් කිරීම් (ශුද්ධ)	13.5	1.0	25.9	1.8
බදු පෙර ලාභය	43.2	3.2	39.7	2.7
බදු පසු ලාභය	25.8	1.9	21.4	1.5

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

කාලීන තැන්පතු හා ණයගැනීම් සඳහා වන සියයට 10 ක අගය සහ ඉතුරුම් තැන්පතු සඳහා වන සියයට 15 ක අගය වන අවම ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවයට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතීණි.

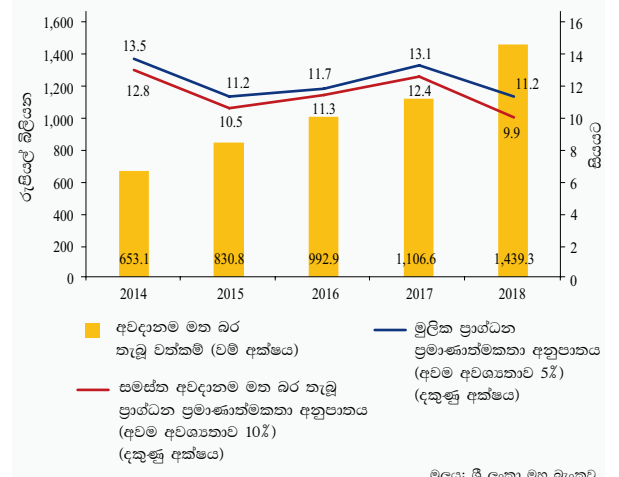
ලාභදායීත්වය හා ප්‍රාග්ධන සමීපණ

(අ) ලාභදායීත්වය: ශුද්ධ පොලී ආදායම රුපියල් බිලියන 108.8 ක් දක්වා සියයට 6 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළ ද එය 2017 වසරට වඩා අඩු වර්ධනයකි. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වූයේ සියයට 4.3 ක් වූ පොලී ආදායමේ වර්ධනය සහ පොලී වියදම සියයට 2.9 කින් ඉහළ යෑමය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙම අංශයේ ශුද්ධ පොලී ආන්තිකය (ශුද්ධ පොලී ආදායම, සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස)

2017 වසරේ දී පැවති සියයට 7.7 සිට 2018 වසරේ දී සියයට 7.4 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් අඩුවිය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම ණය පැහැර හැරීමේ ගාස්තු හා වෙනත් සේවා ගාස්තුවල වර්ධනය හේතුවෙන් පොලී නොවන ආදායම් සියයට 11.9 කින් වර්ධනය වූ අතර ප්‍රධාන වශයෙන්ම සේවක පිරිවැය ඉහළ යෑම හේතුවෙන් පොලී නොවන වියදම් සියයට 1.5 කින් ඉහළ යෑම, අංශයේ ලාභදායීත්වය කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපාන ලදී. අක්‍රීය ණය සඳහා කරන ලද ණය අලාභ වෙන්කිරීම් ප්‍රමාණය 2017 වසරේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 13.5 සිට 2018 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 25.9 කින් වැඩි විය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම ඉහළ ගිය අරමුදල් සපයා ගැනීමේ පිරිවැය සහ ඉහළ ණය අලාභ සඳහා වෙන්කිරීම් හේතුවෙන් 2017 වසරේ වාර්තා කළ ලාභයට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී සියයට 17.2 ක අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරමින් රුපියල් බිලියන 21.4 ක බදු අය කළ පසු ලාභයක් වාර්තා කරන ලදී. වසර තුළ ලාභදායීත්වය කෙරෙහි අහිතකර තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කරමින් වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය පදනම් අංක 51 කින් අඩු වී සියයට 2.7 ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය ආසන්න වශයෙන් පදනම් අංක 400 කින් අඩු වී සියයට 12.1 ක් ලෙස වාර්තා විය.

(ආ) ප්‍රාග්ධනය: මෙම අංශය තුළ ඇතිවිය හැකි ඕනෑම අහිතකර කම්පනයකට සාර්ථකව මුහුණ දීමට ඇති හැකියාව වර්ධනය කරගනිමින් වසර තුළ දී එහි සමස්ත ප්‍රාග්ධන මට්ටම අවම අවශ්‍යතාවයට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් පවත්වා ගන්නා ලදී. ශ්‍රී ලංකා

8.13 රූප සටහන
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ අවදානම මත බර තැබූ වත්කම් සහ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය

* 2018 ජූලි මස සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි මූලික ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතයෙහි අවම අවශ්‍යතාව 5% සිට 6% දක්වා වැඩි කරන ලදී.

8.13 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය (%)	
	2017 (අ)	2018 (ආ)	2017 (අ)	2018 (ආ)
පළමු පෙළ: මූලික ප්‍රාග්ධනය	139.3	156.0	100.0	100.0
ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය	66.4	71.8	47.6	46.0
අසමුච්චිත, නිදහස්කළ නොහැකි වරණීය කොටස්	0.1	0.1	0.1	0.1
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල්	19.1	22.3	13.7	14.3
සාමාන්‍ය සහ අනෙකුත් නිදහස් සංචිත වෙනත්	28.0	31.0	20.1	19.9
	25.7	30.7	18.5	19.7
දෙවන පෙළ: අතිරේක ප්‍රාග්ධනය	17.1	22.6	100.0	100.0
යෝග්‍ය ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	2.3	2.3	13.4	10.3
පොදු වෙන් කිරීම්	0.5	5.7	2.9	25.4
දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනය ලෙස සුදුසුකම් ලබා ඇති උපකරණ වෙනත්	14.6	14.4	85.1	63.9
	-0.2	0.0	-1.4	0.0
නියාමන ගැලපීම්	-11.1	-17.6		
මුළු නියාමන ප්‍රාග්ධන පදනම	145.3	160.8		

(අ) සංශෝධිත මූල්‍ය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (ආ) තාවකාලික

සටහන : 2017 වසර සඳහා නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය 2006 අංක 02 දරන මූල්‍ය සමාගම් (අවදානම මත බර තැබූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය) විධානය සහ 2011 අංක 01 දරන කල්බදු මූල්‍යකරණ (ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය) විධානය මත රඳා පවතින අතර, 2018 වසර සඳහා නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය 2018 අංක 03 දරන මුදල් ව්‍යාපාර පනතේ විධානයන් : ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අවශ්‍යතා සහ 2018 අංක 03 දරන කල්බදු මූල්‍යකරණ පනතේ විධානයන් : ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අවශ්‍යතා මත රඳා පවතී.

මහ බැංකුව විසින් අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව 2018 ජනවාරි 01 සිට රුපියල් බිලියන 1 දක්වා ඉහළ දැමීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුකොටගෙන සමස්ත නියාමන ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය 2017 දී වාර්තා කළ ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව 2018 දී රුපියල් බිලියන 15.5 කින් වර්ධනය විය. 2019 ජනවාරි 01 දින සිට මෙම අවම අවශ්‍යතාවය තවදුරටත් රුපියල් බිලියන 1.5 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

කෙසේ වෙතත්, නව ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක රාමුව යටතේ ණය අවදානම සහ මෙහෙයුම් අවදානම ආවරණය කරමින් වඩාත් අවදානම් සංවේදී ආකාරයෙන් අවදානම මත බර තැබූ වත්කම් වාර්තා කිරීමට සමාගම්වලට සිදු වූ බැවින්, 2017 වසරේ දී මූලික ප්‍රාග්ධන අනුපාත හා අවදානම් මත බර තැබූ සමස්ත ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාත වාර්තා කළ පිළිවෙලින් සියයට 12.4 ක සහ සියයට 13.1 ක සිට 2018 වසරේ දී පිළිවෙලින් සියයට 9.9 ක් සහ සියයට 11.2 ක් දක්වා අඩු විය. නව ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක රාමුව යටතේ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් 2018 ජූලි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි අවම පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධන

ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය සියයට 6 ක් ලෙස ද, සමස්ත ප්‍රාග්ධන අනුපාතය සියයට 10 ක් ලෙස ද පවත්වා ගත යුතුය. නියාමන ප්‍රාග්ධනය, පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් සහ දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් සමන්විත වූ අතර සමස්ත නියාමන ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 97 ක් සඳහා පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය දායක විය. පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය ප්‍රධාන වශයෙන්ම සමන්විත වන්නේ නිකුත් කළ කොටස් ප්‍රාග්ධනය, ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල සහ ප්‍රකාශිත රඳවාගත් ලාභයෙනි. දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 63.9 ක් උපකාරක ණය වලින් සමන්විත වන අතර ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත සියයට 10.3 ක් නියෝජනය කරයි. කෙසේ වෙතත්, දුර්වල මූල්‍ය තත්වයන් හේතුවෙන් සමාගම් කිහිපයක අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා ප්‍රමාණය 2019 ජනවාරි 01 දිනට රුපියල් බිලියන 1.5 ට වඩා අඩු මට්ටමක පැවති අතර එම සමාගම් මත නියාමන ක්‍රියාමාර්ගයන් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී.

අධීක්ෂණ හා නියාමන වර්ධනයන්

2018 වසර පුරාම මෙම අංශයේ ස්ථායීතාවය හා ශක්තිමත්භාවය වර්ධනය කිරීමේ සහ අංශය කෙරෙහි පවතින මහජන විශ්වාසය වැඩි කිරීමේ අරමුණින් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල අධීක්ෂණ හා නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් විවිධ ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. හෙලිදරව් කිරීම හා විනිවිදභාවය, මූල්‍ය දැනුවත් කිරීම, වගකීම් සහගත ව්‍යාපාරික හැසිරීම, පැමිණිලි හැසිරවීම හා සහන සැලසීම, අපක්ෂපාතී හා සාධාරණ සැලකීම සහ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ තොරතුරු සහ පෞද්ගලිකත්වය ආරක්ෂා කිරීම යන අංශයන් සඳහා ගනුදෙනුකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ අවම ප්‍රමිතීන් අවධාරණය කරමින් ගනුදෙනුකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ නියාමන රාමුව විධානයක් ආකාරයෙන් නිකුත් කරන ලදී. බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් නිශ්චල දේපළ තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රමවේදය නියාමනය කිරීම සඳහා විධානයක් නිකුත් කරන ලදී. තවද, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්වල සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල අවදානම් කළමනාකරණය කෙරෙහි අවධානය දැඩි කරමින් අවදානම තක්සේරු කිරීමේ හැකියාවන් වර්ධනය දිරිමත් කිරීම අරමුණු කරගෙන බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සඳහා නව ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා රාමුවක් හඳුන්වා දෙන ලදී. බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් මගින් බාහිර පාර්ශ්වයන්ගෙන් සේවා ලබා ගැනීම

හරහා ඇතිවන අවදානම කළමනාකරණය කිරීමට අවශ්‍ය අවදානම් කළමනාකරණ මාර්ගෝපදේශයන් හඳුන්වා දෙමින් බාහිරින් සේවාවන් ලබා ගැනීමේ වැඩපිළිවෙළවල් ක්‍රමවත් කිරීම සහ මූලික ව්‍යාපාර කාර්යයන්/මෙහෙයුම් කටයුතු සහ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා බාහිරින් සේවාවන් ලබා ගැනීමේ සීමාවන් පැනවීම සම්බන්ධයෙන් “ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා බාහිරින් සේවාවන් ලබා ගැනීමට” අදාළ නව විධානයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. ණය ලබා දීමේදී අසාධාරණ පොලී අනුපාතයන් අය කිරීමෙන් ගනුදෙනුකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණ සඳහා බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත “ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය සඳහා උපරිම පොලී අනුපාතය” සම්බන්ධයෙන් නව විධානයක් නිකුත් කරන ලදී. ආනයන සීමා කිරීම සඳහා 2018 ඔක්තෝබර් 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්/විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සඳහා නව වටිනාකම් මත ණය අනුපාතය අනුගමනය කිරීමට නියම කරමින් වාහන ආනයන සඳහා අදාළ වන වටිනාකම් මත ණය අනුපාතය නව දුරටත් සංශෝධනය කරන ලදී. සියලුම බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පිළිගනු ලබන ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතනයකින් ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමක් ලබා ගැනීමටත් එම ශ්‍රේණිගත කිරීම් 2018 ඔක්තෝබර් මස 01 වන දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි හෙළිදරව් කිරීමටත් නියෝග කරමින් 2018 මාර්තු මාසයේ දී චක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්

2018 වසර අවසානය වන විට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 7 ක් සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් 8 ක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් ලෙස ලියාපදිංචි වී ඇත. එම අලෙවිකරුවන් අතරින් පර්පෙචුවල් ට්‍රේෂරිස් සමාගම සහ පෑන් ඒෂියා බැංකින් කෝපරේෂන් පීඑල්සී යන ආයතනවල ප්‍රාථමික අලෙවිකාර ව්‍යාපාර සහ ක්‍රියාකාරකම්හි නියැලීම තාවකාලිකව අත්හිටුවා ඇත. (2017 ජූලි 06 වන දින පර්පෙචුවල් ට්‍රේෂරිස් සමාගමෙන්, 2017 අගෝස්තු 15 වන දින සිට පෑන් ඒෂියා බැංකින් කෝපරේෂන් පීඑල්සී හි ව්‍යාපාර කටයුතු අත්හිටුවීම සිදුකරන ලදී). 2017 ජූලි 24 දින සිට එන්ට්‍රස්ට් සෙකියුරිටීස් පීඑල්සී ආයතනය සඳහා රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා වන ප්‍රාථමික වෙන්දේසි සඳහා සහභාගී වීම අත්හිටුවන ලදී. තවද එන්ට්‍රස්ට් සෙකියුරිටීස් පීඑල්සී ආයතනයෙහි ගැටලු නිරාකරණය සඳහා ක්‍රමවේදයක් දැනටමත් ආරම්භ කර ඇත. එබැවින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 6 ක් සහ ප්‍රාථමික

අලෙවිකාර සමාගම් 6 ක් දැනට රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ සඳහා වන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් වශයෙන් ක්‍රියාකාරීව සහභාගී වේ.

වත්කම් හා වගකීම්

ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් හි සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය 2017 වසරේ සියයට 0.3 ක වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතයේ සිට 2018 වසරේ සියයට 8.1 ක් දක්වා වැඩි වෙමින් වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 83.6 ක පැවතුණි. වෙළඳ කළඹ, අලෙවිය සඳහා පවතින කළඹ සහ කල්පිරීම තෙක් රඳවාගන්නා කළඹ යනාදියෙන් සමන්විත රජයේ සුරැකුම්පත්හි සමස්ත ආයෝජන කළඹ 2017 වසර සමඟ සැසඳීමේ දී 2018 වසර අවසානය වනවිට රුපියල් බිලියන 76.7 ක් දක්වා සියයට 22.6 ක වර්ධනයක්

8.14 සංඛ්‍යා සටහන
ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් හි ක්‍රියාකාරීත්වය

අයිතමය	රු. බිලියන			
	2017	2018 (අ)	වාර්ෂික වර්ධනය (%)	
			2017	2018 (අ)
සමස්ත වත්කම්	77.3	83.6	0.3	8.1
සමස්ත ආයෝජන කළඹ	62.6	76.7	33.4	22.6
වෙළඳ සුරැකුම්	50.9	62.8	34.0	23.3
කල් පිරීම තෙක් තබා ගන්නා	8.6	8.7	45.8	0.7
විකිණීම සඳහා පවතින	3.0	5.2	0.6	74.2
ප්‍රතිචක්‍රණී	13.4	4.3	-31.9	-67.6
හිමිකම් සහ වගකීම්	77.3	83.6	0.3	8.1
සමස්ත ප්‍රාග්ධනය	23.1	11.5	10.2	-50.1
ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	52.5	68.7	-3.8	30.7
බදු පෙර ලාභය	3.2	-0.1	-62.7	-100.4
බදු පසු ලාභය	2.8	0.2	-66.7	-92.2
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ				
අනුපාතය (%)	4.2	0.02	4.2	-4.2
හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ				
අනුපාතය (%)	12.9	2.0	-39.2	-10.9
අවදානම් මත බරතලු ප්‍රාග්ධන				
අවශ්‍යතා අනුපාතය (%) (අ)	55.9	21.3	-5.6	-34.6
තෝලන කාලය	2.3	6.0	-12.7	161.9
ගනුදෙනු	8,897.1	7,965.5	-20.9	-10.5
ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ				
ගනුදෙනු	485.6	436.3	13.1	-10.2
ද්විතියික වෙළඳපොළ				
ගනුදෙනු	8,411.5	7,529.2	-22.3	-10.5
එකවර මිලදී ගැනුම්	443.9	456.9	-38.4	2.9
එකවර විකුණුම්	806.6	826.0	-30.2	2.4
ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්, ප්‍රතිචක්‍රණී	7,160.9	6,246.3	-19.9	-12.8

(අ) තාවකාලික මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සටහන :
 1. බැංකු අංශයේ කාර්ය සාධනය තුළ ඇතුළත් කර ඇති බැවින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු වල ප්‍රාථමික අලෙවිකාර එකක වල කාර්ය සාධනය ඇතුළත් නොවේ
 2. එන්ට්‍රස්ට් සෙකියුරිටීස් පී.එල්.සී. සමාගමේ මූල්‍ය දත්ත ඇතුළත් නොවේ
 3. 2018 වසරේ මූල්‍ය දත්තවලට පරිපූර්ණ ට්‍රේෂරිස් ලිමිටඩ් සමාගමේ දත්ත ඇතුළත් නොවේ

වාර්තා කරන ලදී. රජයේ සුරැකුම්පත්වල පැවති වෙළඳ කළඹ සහ අලෙවිය සඳහා පැවති කළඹේ සිදු වූ වැඩිවීම් මෙම වෙනස සඳහා හේතු විය. 2017 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 50.9 ක් වූ පැවති වෙළඳ කළඹ, 2018 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 62.8 ක් දක්වා වැඩි වූ අතර, 2017 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 3.0 ක් වූ අලෙවිය සඳහා පැවති කළඹ 2018 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 5.2 ක් දක්වා වැඩිවිය. 2017 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 8.6 ක් ව පැවති කල්පිරීම තෙක් රඳවා ගන්නා කළඹ, 2018 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 8.7 ක් දක්වා සියයට 0.7 ක සුළු වර්ධනයක් දැක්වීය.

ලාභදායීත්වය: වෙළඳපොළ පසුබෑමක් පෙන්නුම් කරමින් 2018 වසරේ දී ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් වාර්තා කළ බදු පසු ලාභය 2017 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 2.8 ට සාපේක්ෂව රුපියල් බිලියන 0.2 ක් දක්වා අඩු විය. රජයේ සුරැකුම්පත්වල සිදු වූ සැලකිය යුතු ප්‍රත්‍යාණන පාඩුව මෙම ලාභදායීත්වය අඩුවීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවිය. ඒ අනුව ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය පිළිවෙලින් 2017 වසර අවසානය වන විට පැවති සියයට 4.2 සහ සියයට 12.9 ක සිට 2018 වසර අවසානය වන විට සියයට -0.02 සහ සියයට 2.0 ක් දක්වා පහළ ගියේය.

ප්‍රාග්ධනය: ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල කොටස් හිමිකම් සියයට 50.1 කින් සැලකිය යුතු ලෙස පහළ ගිය අතර ඒ සඳහා එක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවකුගේ ව්‍යාපාර හා මෙහෙයුම් කටයුතු අන්තිටුවීම සහ මුළු වත්කම් ප්‍රමාණයෙහි වර්ධනය මූල්‍යනය කිරීම සඳහා ප්‍රතිමිලදීගැනුම්වලට යොමු වීම ප්‍රධාන ලෙස හේතු විය. ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල අවදානම් මත බර තබන ලද ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතිකය 2017 වසර අවසානයේ දී වාර්තා වූ සියයට 55.9 ක සිට 2018 වසර තුළ දී සියයට 21.3 ක් දක්වා අඩු වීමක් පෙන්නුම් කළ ද, ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල එම අනුපාතිකය එහි අවම අවශ්‍යතාවය වන සියයට 10 ට වඩා වැඩි අගයක පැවතුණි.

ප්‍රාථමික අලෙවිකාර අංශයේ අවදානම්

වෙළඳපොළ අවදානම: ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල වෙළඳපොළ අවදානම සුළු වශයෙන් ඉහළ යෑමක් පෙන්නුම් කරමින් වෙළඳ කළඹ, සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි අනුපාතිකයක් ලෙස 2017 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 81.4 ක සිට 2018 වසර අවසන් වන විට සියයට 81.9 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

ද්‍රවශීලතා අවදානම: 2018 වසර අවසානය වන විට දිනක් ඇතුළත කල්පිරෙන වත්කම් සහ වගකීම්වල සෘණ නොගැලපීම වැඩිවීම, ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල සමස්ත ද්‍රවශීලතා අවදානම සඳහා නිරාවරණය වැඩිවීමට හේතු විය. 2017 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 1.1 හෝ එක් දිනක් සඳහා වන වගකීම් වලින් සියයට 9.5 ක් ලෙස පැවති දිනක් ඇතුළත කල්පිරෙන වත්කම් හා වගකීම්වල සෘණ නොගැලපීම 2018 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 41.3 ක් දක්වා හෝ එක් දිනක් සඳහා වන වගකීම් වලින් සියයට 92.8 ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස වැඩිවිය. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් අවදානම් රහිත රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් විශාල ප්‍රමාණයක් පවත්වාගෙන යෑම සහ එවැනි රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් අනපේක්ෂිත ද්‍රවශීලතා පරතරයන් පියවා ගැනීම සඳහා අරමුදල් සපයා ගැනීමේ සුරැකුමක් ලෙස යොදා ගැනීමට ඇති හැකියාව හේතුවෙන් ද්‍රවශීලතා ගැටලුවලට මුහුණ දුන් එක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවෙකු හැර අනෙකුත් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ද්‍රවශීලතා අවදානම පහළ මට්ටමක පැවතුණි. ඕනෑම ද්‍රවශීලතා පරතරයක් පියවා ගැනීම සඳහා පෙර සූදානම් කරගත් හදිසි අරමුදල් සපයා ගැනීමේ සැලසුම් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් බොහොමයක් සතුව පැවතුණි.

වෙළඳපොළ සහභාගිත්වය

ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරකම්: භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ වෙන්දේසි සඳහා ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයෙහි මිශ්‍ර කාර්යසාධනයක් පිළිබිඹු කරන ලදී. 2018 වසරේ දී පවත්වන ලද සමස්ත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසි 51 මගින් පිළිගන්නා ලද සමස්ත ලංසු ප්‍රමාණයන් සඳහා බැංකු ප්‍රාථමික අලෙවිකාර අංශයන්, ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් සහ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ දායකත්වය පිළිවෙලින් සියයට 70.5, සියයට 25.6 සහ සියයට 3.8 ක් විය. කෙසේ වෙතත්, 2018 වසරේ දී පැවැත් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි 11 ක් තුළ පිළිගත් බැඳුම්කර වෙත සියයට 46.3 ක ඉහළම දායකත්වයක් දැක්වීමට සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සමත් විය.

ද්විතියික වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරකම්: 2017 වසර හා සැසඳීමේ දී 2018 වසර තුළ දී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් හා සම්බන්ධ ද්විතියික වෙළඳපොළ ගනුදෙනු රුපියල් බිලියන 7,529.2 ක් දක්වා සියයට 10.5 කින් සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. 2018 වසර තුළ දී සිදුකරන ලද සමස්ත ද්විතියික වෙළඳපොළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 82.9 ක් ප්‍රතිමිලදීගැනුම් ගනුදෙනු විය. එකවර

මිලදී ගැනුම් සහ එකවර විකුණුම්, 2017 වසරේ දී පැවති අගයන් සමඟ සැසඳීමේ දී 2018 වසර තුළ දී පිළිවෙළින් සියයට 2.9 කින් සහ සියයට 2.4 කින් වැඩි විය.

ඒකක භාර අංශය

2018 අවසානය වන විට 75 ක් පැවතුනු ඒකක භාර සංඛ්‍යා වසර තුළ දී හතරකින් පහත වැටිණි. 2018 වසර තුළ දී ඒකක භාර කළමනාකරණ සමාගම් සංඛ්‍යා 14 ක් ව පැවතුනි. මෙම සමස්ත ඒකක භාර 75, ආදායම් අරමුදල් 16 කින් මුදල් වෙළඳපොළ අරමුදල් 15 කින් ද, ගිල්වි එජීඩ් (gilt edged) අරමුදල් 14 කින් ද, සමතුලිත අරමුදල් 11 කින් ද, වර්ධන අරමුදල් 8 කින් ද, දර්ශක අරමුදල් 4 කින් ද, ෂරියා අරමුදල් 4 කින් ද, මූලික හිමිකම් නිකුතු අරමුදල් 2 කින් ද, ඩොලර් බැඳුම්කර අරමුදලකින් සමන්විත විය.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

2018 වසර තුළ දී ඒකක භාර අංශයේ වත්කම්වල සංකෝචනයක් පෙන්නුම් අතර, 2018 දෙසැම්බර් අවසානයේ දී වත්කම් පදනම රුපියල් බිලියන 64.2 ක් දක්වා සියයට 101 කින් අඩු විය. ඊට සමගාමී, නිකුත් කරන ලද ඒකක සංඛ්‍යාව 2017 වසරේ දී නිකුත් කළ ඒකක 7,683 ට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී 3,368 ක් දක්වා පහත වැටුණි. කෙසේ වුවද, සමස්ත ඒකක හිමියන් ගණන 2017 වසරේ පැවති 41,037 සිට 2018 වසරේ දී 42,093 ක් දක්වා ආන්තිකව වර්ධනය විය. ඒකක භාරයන්හි ශුද්ධ වත්කම් වටිනාකම 2017

**8.15 සංඛ්‍යා සටහන
ඒකක භාර අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය**

අයිතමය	2017 (අ)	2018 (ආ)
ඒකක භාර සංඛ්‍යාව	79	75
සමස්ත ඒකක හිමියන්ගේ සංඛ්‍යාව	41,037	42,093
ඒකක නිකුත් ගණන (මිලියන)	7,638	3,368
සමස්ත වත්කම් (රු. බිලියන)	128.8	64.2
ශුද්ධ වත්කම් අගය (රු. බිලියන)	127.6	64.2
කොටස්වල ආයෝජන (රු. බිලියන)	13.0	9.5
සමස්ත ශුද්ධ වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	10.2	14.7
රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය (රු. බිලියන)	22.5	2.5
සමස්ත වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	17.7	3.8

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා ඒකක භාර සංගමය
(ආ) තාවකාලික

වසර අවසානයේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 128.8 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 64.2 ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි.

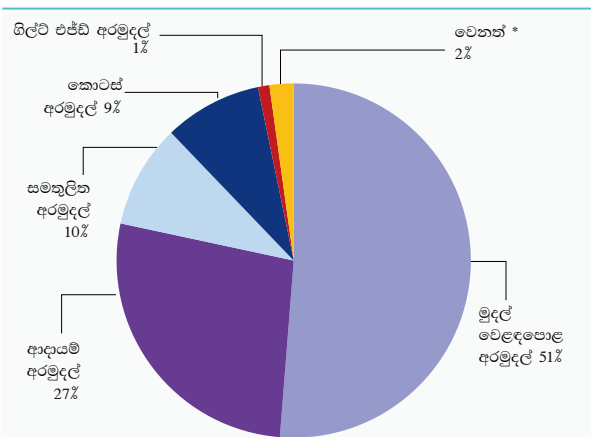
ආයෝජන

2018 වසර තුළ දී රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජන ශුද්ධ වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස සැලකිය යුතු අඩුවීමක් නිරීක්ෂණය විය. රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2017 අවසානයේ දී පැවති සියයට 17.7 සිට 2018 අවසානයේ දී සියයට 3.8 ක් දක්වා පහත වැටුණි. රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර තිබූ අරමුදල් රුපියල් මිලියන 22.5 සිට 2017 වසර අවසානයේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 2.5 ක් දක්වා සියයට 88.9 කින් සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. 2018 වසර අවසානයේ දී කොටස්වල ආයෝජනය සියයට 27 කින් ආන්තිකව පහත වැටුණි.

රක්ෂණ අංශය

රක්ෂණ අංශය 2018 වසර තුළ දී වත්කම් අනුව මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. 2018 වසර අවසානය වන විට රක්ෂණ සමාගම් 26 ක් මෙහෙයුම් කටයුතුවල නිරත වූ අතර, එයින් සමාගම් 12 ක් සාමාන්‍ය රක්ෂණ සමාගම් ලෙසත්, තවත් සමාගම් 12 ක් දිගුකාලීන රක්ෂණ සමාගම් ලෙසත්, සමාගම් 2 ක් දිගුකාලීන හා සාමාන්‍ය රක්ෂණ යන ව්‍යාපාර දෙකෙහිම ද නිරත විය. 2018 වසර තුළ දී කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව තුළ ලැයිස්තුගත රක්ෂණ සමාගම් සංඛ්‍යාව 9 ක් ව පැවතුණි. මීට අමතරව, 2018 වසර තුළ දී රක්ෂණ තැරැව්කාර සමාගම් 63 ක් පැවති අතර නව සමාගම් 2 ක් මෙම අංශයට එක්විය. මෙම තැරැව්කාර සමාගම් සාමාන්‍ය රක්ෂණ ව්‍යාපාරවල හෝ සාමාන්‍ය සහ දිගුකාලීන රක්ෂණ යන ව්‍යාපාර දෙකෙහිම ද නිරත විය.

**8.14 රූප සටහන
ශුද්ධ වත්කම් වටිනාකම අනුව ඒකක භාර අංශයේ අරමුදල් වර්ගීකරණය**

* වෙනත්: ෂරියා අරමුදල්, 0.7% දර්ශක අරමුදල් 0.1% මූලික හිමිකම් නිකුතු අරමුදල් සහ ඩොලර් අරමුදල

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා ඒකක භාර සංගමය

ඉහළ යෑමක් නිරීක්ෂණය විය. රක්ෂණ අංශයේ ප්‍රාරක්ෂණ ලාභ 2017 වසරේ දී වාර්තා කළ රුපියල් බිලියන 12.7 ක සිට 2018 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 13.1 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

2018 වසර තුළ දී රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත හිමිකම්පෑම් රුපියල් බිලියන 68.1 ක සිට රුපියල් බිලියන 81.6 ක් දක්වා සියයට 19.9 කින් ඉහළ ගියේය. මෙම වසර තුළ දී දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ හිමිකම්පෑම් සියයට 37.5 කින් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගිය අතර, සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ හිමිකම්පෑම් සියයට 9.1 කින් මධ්‍යස්ථ ලෙස ඉහළ ගියේය.

2018 වසර තුළ දී සමස්ත ආයෝජන ආදායම සියයට 8.4 ක වර්ධනයක් පෙන්වන ලදී. වසර තුළ දී වාර්තා කළ ලාභදායීත්වයෙහි පහත වැටීම හේතුවෙන් දිගුකාලීන රක්ෂණ උප-අංශයේ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය සියයට 4.9 කින් සැලකිය යුතු ලෙස පහළ ගියේය. මෙම ප්‍රවණතාවය පිළිබිඹු කරමින් හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය ද 2017 වසර තුළ දී පැවති සියයට 44.4 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර තුළ දී සියයට 25 ක් දක්වා අඩු විය. මේ අතර සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය 2018 වසර තුළ දී අඩු වැඩි වශයෙන් සියයට 5.4 ක පැවතුන අතර හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය 2017 වසරේ දී පැවති සියයට 10.5 ට සිට 2018 වසරේ දී සියයට 11.2 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

ප්‍රාග්ධනය සහ ආයෝජනය

2018 වසර අවසානයේ දී දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ සමස්ත වත්කම්වලට ප්‍රාග්ධන අනුපාතය සියයට 23 ක සිට සියයට 22 ක් දක්වා පහත වැටුණු අතර, සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ සමස්ත වත්කම්වලට ප්‍රාග්ධන අනුපාතය 2017 වසර අවසානයේ දී පැවති සියයට 47 ක සිට 2018 වසර අවසානයේ දී සියයට 48 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් වර්ධනය විය. දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ ප්‍රාග්ධනය පහත වැටීම ලාභදායීත්වයේ පහත වැටීමට හේතුවිය. තවද, එක් රක්ෂණ සමාගමක් ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව විසින් 2018 වසර තුළ දී පනවන ලද අවදානම පදනම් කරගත් ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අවශ්‍යතාවයට අනුකූලව කටයුතු කිරීමට අසමත් විය.

රක්ෂණ අංශයේ ආයෝජන වැඩි වශයෙන් රජයේ සුරැකුම්පත් මත කේන්ද්‍ර විය. කෙසේ වෙතත්, රජයේ සුරැකුම්පත්වල දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ වත්කම් 2017 වසර අවසානයේ දී පැවති සියයට 32.5 ක සිට 2018 වසර අවසානයේ දී සියයට 29 ක් දක්වා අඩුවිය. කෙසේ වුවද, රජයේ

සුරැකුම්පත්වල සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ වත්කම් 2017 වසර අවසානයේ දී වාර්තා කළ සියයට 6.2 ක සිට සියයට 7 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් ඉහළ ගියේය. හිමිකම්වල සිදුකළ ආයෝජනයේ ප්‍රමාණය සලකා බැලීමේ දී දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ ආයෝජනය 2017 වසර අවසානයේ දී පැවති සියයට 6.5 ක සිට 2018 වසර අවසානයේ දී සියයට 4.9 ක් දක්වා පහළ ගියේය. සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ හිමිකම් මත ආයෝජනය 2017 වසර අවසානයේ දී පැවති සියයට 3.2 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානයේ දී සියයට 2.1 ක් දක්වා පහළ ගියේය.

අධීක්ෂණ සහ නියාමන සංවර්ධනයන්

2018 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව විසින් විවිධ අධීක්ෂණ සහ නියාමනයන් ආරම්භ කරන ලදී. රක්ෂණ ව්‍යාපාරවල විනිවිදභාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා ආයතනික යහපාලනය සම්බන්ධව විධිවිධානයක් නිකුත් කරන ලදී. තවද, දිගුකාලීන රක්ෂණ සමාගම් සඳහා රක්ෂණ අරමුදල් කළමනාකරණය සහ අනිරීක්ෂණ සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කිරීම වැනි මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා විධානයන් නිකුත් කර ඇත. රක්ෂණ අංශයේ නව වර්ධනයන්ට අනුකූලව ඇතැම් රෙගුලාසි සංශෝධනය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව විසින් අධීක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධයෙන් වාර්තාකරණ අවශ්‍යතාවයන් අනුකූල නොවන විට දී අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමේ පටිපාටි බලාත්මක කරන ලදී.

විශ්‍රාම අරමුදල්

2018 වසර අවසානයේ දී විශ්‍රාම අරමුදල්වල වත්කම් රුපියල් බිලියන 2,807.7 ක් වූ අතර එය මූල්‍ය අංශයේ මුළු වත්කම් වලින් සියයට 14.8 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කොට ඇත. මෙම අංශයේ ප්‍රමුඛත්වය දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල, විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයේ මුළු වත්කම් වලින් සියයට 81.5 ක් නියෝජනය කරයි. මීට අමතරව, සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල සහ රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල ලෙස රාජ්‍ය ආයතන විසින් කළමනාකරණය කරන අරමුදල් දෙකක් පවතී. තවද, 2018 වසරේ අවසානය වනවිට ශ්‍රී ලංකාවේ පෞද්ගලික කළමනාකාරිත්වයකින් යුතු විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදල් 123 ක් පැවතුණි.

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

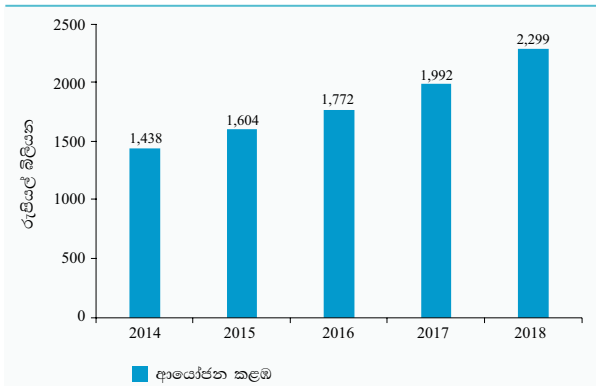
1958 අංක 15 දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනත යටතේ අරමුදලේ භාරකාරිත්වය මුදල් මණ්ඩලය වෙත පවරා ඇති අතර, එහි පරිපාලනය කම්කරු කොමසාරිස් වෙත පවරා ඇත. සේවක අර්ථසාධක

අරමුදල් පනතේ විධිවිධානවලට අනුව මුදල් මණ්ඩලය වෙත පැවරී ඇති බලතල, වගකීම් හා කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරනු ලබයි.

(අ) සාමාජිකත්වය, සාමාජික ශේෂයන් සහ ප්‍රතිලාභ ගෙවීම්: අරමුදලේ මුළු වටිනාකම 2017 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 2,066.3 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානය වන විට සියයට 10.8 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින්, අරමුදලේ සමස්ත වටිනාකම රුපියල් බිලියන 2,289.4 දක්වා රුපියල් බිලියන 223.1 කින් වැඩි විය. මෙම වර්ධනයට සාමාජිකයන්ගේ ශුද්ධ ආදායම මුදල් ලැබීම් (ආදායම මුදල් ලැබීම්වලින් ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් අඩු කළ පසු) මෙන්ම අරමුදල් ආයෝජනය තුළින් උපයාගත් ආදායම් යන ඒවායෙහි සමස්ත ප්‍රතිඵලය හේතු විය. අරමුදල සාමාජිකයන් වෙත වූ මුළු වගකීම 2018 වසර අවසානය වනවිට රුපියල් බිලියන 2,254.2 ක් වූ අතර, එය 2017 වසර අවසානයේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 2,020.8 ට සාපේක්ෂව සියයට 11.6 ක වර්ධනයකි. 2018 වසර සඳහා මුළු ආදායම මුදල් ලැබීම් රුපියල් බිලියන 145 දක්වා සියයට 8.8 කින් වර්ධනය විය. 2018 වසරේ දී සාමාජිකයන් හා ඔවුන්ගේ නෛතික උරුමකරුවන් හට, රුපියල් බිලියන 108 ක් සමස්ත ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් සිදුකළ අතර එය 2017 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 8 කින් අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. ඒ අනුව, 2018 වසරේ පැවති ශුද්ධ ආදායම මුදල් ලැබීම් පෙර වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 15.8 හා සසඳන කළ රුපියල් බිලියන 37 ක් විය. 2018 වසරේ අරමුදලේ ශුද්ධ ආදායම රුපියල් බිලියන 190.6 ක් වූ අතර, එය පෙර වසරේ ශුද්ධ ආදායම වූ රුපියල් බිලියන 202.9 හා සසඳන විට සියයට 6.1 කින් අඩු වී ඇත. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන්, 2018 අප්‍රේල් 04 දින සිට ක්‍රියාත්මක 2017 අංක 24

8.16 රූප සටහන
සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ ආයෝජන කළඹේ වර්ධනය (පොත් අගය)

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.17 සංඛ්‍යා සටහන
සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ වසර පහක කාර්ය සාධනයේ සාරාංශය

අයිතමය	රු. බිලියන				
	2014	2015	2016	2017	2018 (අ)
අරමුදලේ සමස්ත වටිනාකම	1,486.9	1,664.9	1,841.5	2,066.3	2,289.4
සාමාජිකයන් සඳහා වූ මුළු වගකීම	1,445.5	1,625.5	1,810.6	2,020.8	2,254.2
මුළු ආදායම මුදල් ලැබීම්	90.0	102.5	118.3	133.3	145.0
මුළු ප්‍රතිලාභ ගෙවීම්	65.1	77.8	108.4	117.5	108.0
ශුද්ධ ආදායම මුදල් ලැබීම්	24.9	24.7	9.9	15.8	37.0
පොලී අනුපාතය (%)	10.50	10.50	10.50	10.50	9.50

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

දරන නව දේශීය ආදායම් බදු පනතේ විධිවිධාන යටතේ බදු වියදම වැඩිවීම සහ මූල්‍ය උපකරණ සඳහා නව ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයන්ට අනුගත වීමේ දී මූල්‍ය උපකරණ වෙළඳපොළ මිලට අගය කිරීමේ දී ඇති වී තිබූ අලාභය ප්‍රධාන වශයෙන් බලපාන ලදී.

(ආ) අරමුදල් ආයෝජනය හා ප්‍රතිලාභ: අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි වටිනාකම (පොත් අගය) 2017 වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 1,992.4 ට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 2,298.8 දක්වා සියයට 15.4 කින් වර්ධනය විය. අරමුදලේ ආයෝජන ප්‍රතිපත්තිය එහි සුරක්ෂිතභාවය ආරක්ෂා කර ගනිමින්, සාමාජිකයන්ට දිගුකාලීන ධන මුර්ත ප්‍රතිලාභයක් ලබා දීමේ අරමුණ පෙරදැරිව ක්‍රියාත්මක කෙරෙනු ඇති අතර එහි දී ද්‍රවශීල අවශ්‍යතාවයන් වන සාමාජිකයන්ට ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් සහ අනෙකුත් මෙහෙයුම් වියදම් සපුරා ගැනීම් යන අවශ්‍යතා ද සලකා බලනු ලැබීය. ඒ අනුව, 2018 වසර අවසානය වන විට අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජනයන්ගෙන් සියයට 92.2 ක් රජයේ සුරැකුම්පත්හි ආයෝජනය කර තිබූ අතර, සමාගම් කොටස්වල සියයට 3.3 ක් ද සාංගමික ණය හා භාරකාර සහතිකපත්වල සියයට 1.9 ක් ද ස්ථාවර තැන්පතු වල සියයට 1.5 ක් ද ඉතිරි සියයට 1.1 ප්‍රතිවිකුණුම් ගිවිසුම්වල ද ආයෝජනය කර තිබුණි.

අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන ආදායම 2018 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 222.4 ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, එය පෙර වසර හා සැසඳීමේ දී සියයට 0.1 කින් අඩු වීමකි. ක්‍රමක්ෂය ලාභ ඇතුළුව පොලී ආදායම, අඛණ්ඩව අරමුදලේ ප්‍රධාන ආදායම් ප්‍රභවය ලෙස පවත්වාගෙන යාමට හැකි වූ අතර එය 2017 වසරේ උපයන ලද රුපියල් බිලියන 219.6 ට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 229.4 දක්වා සියයට 4.5 කින් වර්ධනය විය. තවද, 2018 වසරේ ලාභාංශ ආදායම ද රුපියල් බිලියන 3.9 දක්වා වර්ධනය වූ අතර, එය 2017 වසරේ දී වූ රුපියල් බිලියන 3 ට සාපේක්ෂව සියයට 29.9 ක වැඩි වීමකි. ලාභය හෝ අලාභය තුළින්

8.18 සංඛ්‍යා සටහන
සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ වසර පහක ආදායම් දත්තවල සාරාංශය

රු. මිලියන

අයිතමය	2014	2015	2016	2017	2018 (අ)
පොලී සහ ක්‍රමකය ලාභ	153,395.3	169,645.9	193,656.3	219,635.3	229,446.0
ලාභාංශ ආදායම	3,321.4	3,512.4	4,262.6	2,993.6	3,887.6
උපලබ්ධි වූ ප්‍රාග්ධන ලාභ / (අලාභ)	6,359.4	1,724.3	1,064.0	-	7.2
ලාභය හෝ අලාභය තුළින් සාධාරණ අගයට ඇති මූල්‍ය වත්කම් මත ශුද්ධ ලාභය / (අලාභය)	89.4	-394.0	- 842.1	1,476.9	- 10,901.3
මූල්‍ය වත්කම් හානිකරණය	-	- 2,956.6	- 5,231.6	- 1,502.1	0.6
ආයෝජන ආදායම	163,165.4	171,532.0	192,909.1	222,603.7	222,440.1
වෙනත් ආදායම්	708.1	323.3	162.3	588.8	403.0
සමස්ත දළ ආදායම	163,873.5	171,855.3	193,071.4	223,192.5	222,843.1
මෙහෙයුම් වියදම්	-1,042.9	- 1,190.6	- 1,487.2	- 1,348.7	- 1,505.3
ආදායම් බදු	-12,168.7	- 13,727.4	- 15,657.2	- 18,897.1	- 30,720.4
වර්ෂය සඳහා ලාභය	150,661.9	156,937.3	175,927.0	202,946.8	190,617.4
ඉදිරියට ගෙන එන ලද රඳවාගත් ලාභ	140.7	311.3	215.6	189.3	2,471.0
බෙදාහැරීම සඳහා ඇති ලාභය	150,802.6	157,248.6	176,142.5	203,136.1	193,088.4

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

සාධාරණ අගයට ඇති මූල්‍ය වත්කම් මත ශුද්ධ ලාභය 2017 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1.5 ක් වූ අතර 2018 වසරේ දී එය රුපියල් බිලියන 10.9 ක අලාභයක් විය.

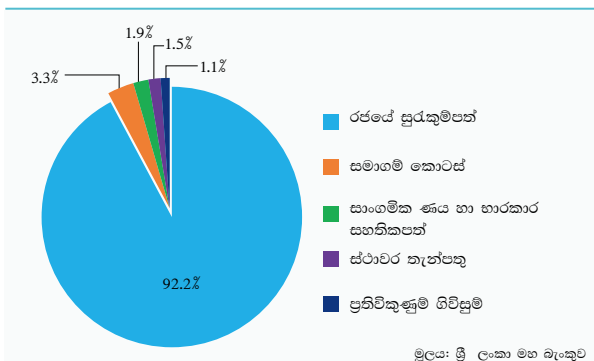
2018 වසරේ දී අරමුදලේ සමස්ත දළ ආදායම රුපියල් බිලියන 222.8 ක් ලෙස සටහන් වූ අතර, එය පෙර වසර හා සැසඳීමේ දී සියයට 0.2 ක අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. ආයෝජනය මත සියයට 10.4 ක ප්‍රතිලාභයක් උපයා ගැනීමට සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට හැකි වූ අතර අරමුදලේ දළ ආදායමට සාපේක්ෂව මෙහෙයුම් වියදම් අනුපාතය 2018 වසරේ දී සියයට 0.7 ක් ලෙස පවත්වා ගෙන යාමට හැකිවිය. 2018 අප්‍රේල් 01 දින සිට ක්‍රියාත්මක, 2017 අංක 24 දරන නව දේශීය ආදායම් බදු පනත හඳුන්වා දීමත් සමඟ අරමුදලේ ආදායම් බදු අනුපාතය සියයට 10 සිට සියයට 14 දක්වා ඉහළ ගිය අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අරමුදලේ ආදායම් බදු වියදම පෙර වසර හා සැසඳීමේ දී රුපියල් බිලියන 12 කින් වැඩි විය. මීට අමතරව, පෙර

පැවති ආදායම් බදු පනත යටතේ දළ ආදායමක් ලෙස හඳුනාගත් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර පොලී මත සියයට 10 ක් වූ රඳවා ගැනීමේ බදු 2018 අප්‍රේල් 01 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි පොලී ආදායම් ලෙස හඳුනා ගැනීම අහෝසි කර ඇත. තවද, මූල්‍ය උපකරණ වර්ගීකරණය හා මිනුම්කරණය සඳහා අදාළ වන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 09 ට අනුව අරමුදලේ 2018 වසර අවසාන ගිණුම් පිළියෙළ කරන ලදී. ඒ අනුව ලැයිස්තුගත ව්‍යාපාර කොටස්, වෙළඳපොළ මිල අනුව සාධාරණ අගයට ගණනය කරන ලද අතර පැවති වෙළඳපොළ තත්ත්වය අනුව රුපියල් බිලියන 10.9 ක අලාභයක් 2018 වසරේ ලාභයට ගලපන ලදී. මෙම හේතුව නිසා 2017 වසරට සාපේක්ෂව බෙදා හැරිය හැකි ලාභය රුපියල් බිලියන 10 කින් හෙවත් සියයට 4.9 කින් අඩු වී ඇත. කෙසේ වුවද, ලාභ සමතුලිතතා සංවිනයේ අරමුදල් යම් ප්‍රමාණයක් යොදා ගනිමින්, 2018 වසරේ දී සාමාජික ශේෂයන් මත සියයට 9.5 ක පොලී අනුපාතයක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට කටයුතු කර ඇත.

(ඇ) අවදානම් කළමනාකරණය: ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්වල වගවීම සහ විනිවිදභාවය වැඩි දියුණු කිරීමේ අදහසින් 2018 වසර තුළ දී සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ සමස්ත අවදානම් කළමනාකරණ රාමුව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පියවර කිහිපයක් ගෙන ඇත. ඒ අනුව සේවක අර්ථසාධක අරමුදල, මහ බැංකුව සමස්ත අවදානම් කළමනාකරණ රාමුව තුළ හිඳිමින් එහි අවදානම් කළමනාකරණ පරිපාලන ව්‍යුහය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇත. එහි ප්‍රතිඵල ලෙස, නව ආයෝජන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශයක් සහ ආයෝජන මාර්ගෝපදේශයක් සේවක අර්ථසාධක අරමුදල වෙත හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම ක්‍රියාවලියේ

8.17 රූප සටහන

2018 දෙසැම්බර් 31 දිනට ආයෝජන කළමනාකරණ සංයුතිය

තවත් කොටසක් ලෙස අරමුදල් කළමනාකරණය සඳහා උපායමාර්ගික හා ප්‍රතිපත්තිමය මාර්ගෝපදේශ සැපයීම මූලික කොටගෙන සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ ආයෝජන අධීක්ෂණ කමිටුව (EPF Investment Oversight Committee) පිහිටුවීම සහ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ ආයෝජන කමිටුව (EPF Investment Committee) යනුවෙන් හැඳින්වෙන දෙපාර්තමේන්තු මට්ටමේ කමිටුව වෙත සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ කළමනාකරණ ක්‍රියාකාරකම්වල එදිනෙදා තීරණ ගැනීමේ කාර්යය භාරය පවරා ඇත. එසේම දෙවන පෙළ ආරක්ෂක මාර්ගයක් ලෙස මහ බැංකුවේ අවදානම් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ අවදානම් අධීක්ෂණ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ මහ බැංකුවේ මණ්ඩල අවදානම් අධීක්ෂණ කමිටුව හරහා මුදල් මණ්ඩලය වෙත අදාළ අවදානම් වාර්තා කිරීම කරනු ලැබේ. එමනිසා අරමුදලේ මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන අවදානම් ආවරණය වන පරිදි වන අවදානම් අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් සහ මෙහෙයුම් කටයුතුවලට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලනයන් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා වූ ක්‍රියාවන් ද වසර පුරා අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී.

සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල

විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයේ වත්කම් පදනමට සියයට 11.1 ක දායකත්වයක් දක්වන සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල 2018 වසරේ දී වත්කම්වල හිතකර වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල සතුව ගිණුම් මිලියන 14.6 කට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් පැවතිය ද සක්‍රීයව පවතින්නේ එයින් මිලියන 2.6 ක් පමණි. අරමුදලට දායකත්වය දක්වන සේව්‍යෝජකයන් සංඛ්‍යාව 2017 වසරේ දී වාර්තා කළ 81,515 ට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී 82,416 ක් දක්වා වර්ධනය විය. මෙම අරමුදලේ සමස්ත නොපියවූ සාමාජික ශේෂයන්ගේ වටිනාකම 2018 වසර අවසානයට රුපියල් බිලියන 281.1 ක් දක්වා සියයට 2.5 කින් ඉහළ යන ලදී. මේ අතර වසර තුළ දී, සමස්ත දායකත්වය රුපියල් බිලියන 22.3 ක් දක්වා සියයට 2.2 කින් පහළ යෑමත් සමස්ත ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 18.8 ක් දක්වා සියයට 8.9 කින් ඉහළ යෑමත් හේතුකොට ගෙන අරමුදලේ ශුද්ධ ලැබීම්වල සියයට 36.9 ක සැලකිය යුතු පහත වැටීමක් පෙන්වන ලදී.

කෙසේ වුවද, අරමුදලේ සමස්ත වත්කම් 2017 වසරේ වූ සියයට 12.1 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2018 අවසානයේ දී සියයට 11.9 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් රුපියල් බිලියන 312.1 ක අගයක පැවති 2018

8.19 සංඛ්‍යා සටහන
සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ ක්‍රියාකාරිත්වය

අයිතමය	සේවක අර්ථසාධක අරමුදල		සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල	
	2017 (අ)	2018 (ආ)	2017 (අ)	2018 (ආ)
සමස්ත වත්කම් (රු. බිලියන)	2,066.3	2,289.4	279.0	312.1
සමස්ත නොපියවූ සාමාජික ගිණුම් ශේෂය (රු. බිලියන)	2,020.8	2,254.2	274.2	281.1
සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	18.0	18.5	12.6	14.6
ක්‍රියාකාරී සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	2.8	2.6	2.5	2.6
දායකත්වනා වූ සේවාදායකයින් සංඛ්‍යාව	76,782	78,977	81,515	82,416
සමස්ත දායකත්වය (රු. බිලියන)	133.4	145.0	22.8	22.3
සමස්ත ප්‍රතිගෙවුම් (රු. බිලියන)	117.5	108.0	17.2	18.8
සමස්ත ආයෝජන කළම (රු. බිලියන)	1,992.4	2,298.8	262.5	291.7
එයින් රජයේ සුරැකුම්පත් (%)	91.3	92.2	78.2	75.1
දළ ආදායම (රු. බිලියන)	223.2	222.8	29.0	29.1
බෙදාහැරීම සඳහා පවත්නා ලාභය (රු. බිලියන)	203.1	193.1	17.2	෧෭.෩.
ආයෝජනය මත ප්‍රතිලාභය (%)	11.8	10.4	11.0	8.4
සාමාජික ගිණුම් සඳහා ගෙවූ පොලී අනුපාතිකය (%)	10.5	9.5	9.0	9.0

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රයන්: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) තාවකාලික සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල
 ලැ.෩. - ලැබී නොමැත

වසර අවසානය වනවිට අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන රුපියල් බිලියන 291.7 ක් දක්වා සියයට 11.1 කින් ඉහළ යන ලදී. රජයේ සුරැකුම්පත්වල සිදුකළ ආයෝජන 2017 වසර අවසානයේ දී වාර්තා කළ සියයට 78.2 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානයේ දී සියයට 75.1 ක් දක්වා අඩුවිය. රජයේ සුරැකුම්පත්වල ගලාප්ති කාලීන තැන්පතුවල නැවත ආයෝජනය කිරීමට සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල විසින් කටයුතු කරනු ලැබීය. වසර තුළ දී සමස්ත ආයෝජනවලින් සමාගම් කොටස්වල සහ සාංගමික ස්ථාවර ඉපැයුම් සුරැකුම්පත්වල සිදු කළ ආයෝජන පිළිවෙලින් සියයට 4 ක් සහ සියයට 1 ක් වූ අතර සිය ආයෝජන මත සියයට 8.4 ක ඵලදා අනුපාතිකයක් පවත්වා ගැනීමට අරමුදල සමත් විය.

අනෙකුත් විශ්‍රාම අරමුදල්

විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයට සියයට 2.0 ක දායකත්වයක් දක්වන රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල වසර තුළ දී සාමාජිකයින් සංඛ්‍යාව සහ ශුද්ධ දායකත්වය අනුව සංකෝචනය වූ අතර වත්කම්වල වර්ධනයක් පෙන්වීය. අරමුදලේ සක්‍රීය සාමාජිකයින් සංඛ්‍යාව 2017 වසරේ වාර්තා කරන ලද 228,214 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානයේ දී 227,816 දක්වා පහත වැටුණි. 2018 වසර තුළ දී සමස්ත වත්කම් රුපියල් බිලියන 57.2 ක් දක්වා සියයට 3.1 කින් වර්ධනය වූ අතර අරමුදලෙහි ආයෝජන රුපියල් බිලියන 55.3 ක් දක්වා සියයට 4.5 කින්

වර්ධනය විය. 2017 වසරේ දී වාර්තා කළ රුපියල් මිලියන 843.8 ක් වූ ධනාත්මක ශුද්ධ ආයතනවලට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී ශුද්ධ ආයතනවලට සාපේක්ෂව 381.2 ක් දක්වා පහත වැටුණි. සමස්ත ආයෝජනවලින් රජයේ සුරැකුම්පත්වල සිදුකළ ආයෝජන සියයට 48.8 ක් විය. 2018 වසර සඳහා සාමාජික ශේෂයන් මත ඵලදා අනුපාතිකය සියයට 13 ක් විය.

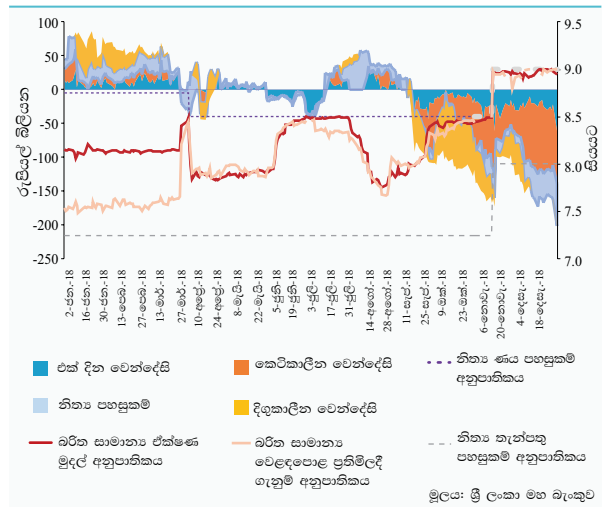
2018 වසර තුළ දී විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයට සියයට 5.3 ක ආයතනවලට දක්වන අනුමත විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදලෙහි සංකෝචනයක් වාර්තා විය. සේවකයන් අත්තිවිලි, සමාගම් බුත්වත් වීම සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට අරමුදල් මාරු කිරීම නිසා අරමුදල් 26 ක් වසා දැමීම හේතු කොට ගෙන 2018 වසර අවසානයේ දී අනුමත අර්ථසාධක අරමුදල් සංඛ්‍යාව 123 ක් දක්වා පහත වැටුණි. ඒ අනුව, පෞද්ගලික අර්ථසාධක අරමුදල මගින් ආවරණය වන සාමාජික සංඛ්‍යාව 2017 වසරේ දී වාර්තා කළ 169,257 සිට 2018 අවසානයේ දී 134,456 ක් දක්වා අඩු විය. තවද, 2018 වසර අවසානයේ දී අනුමත විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදලෙහි සමස්ත වත්කම් රුපියල් බිලියන 149.1 ක් යැයි ඇස්තමේන්තු කොට ඇත. මෙය 2017 වසර අවසානයේ දී වාර්තා කළ වත්කම් පදනම වූ රුපියල් බිලියන 437.3 ට සාපේක්ෂව සියයට 65.9 ක අඩුවීමකි. 2018 වසර අවසානයේ දී මෙම අරමුදල්වල ආයෝජන කළඹ සියයට 57 ක සාණ වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් බිලියන 114.8 ක් ව පැවතුණි.

8.4 මූල්‍ය වෙළඳපොළවල කාර්යසාධනය

මුදල් වෙළඳපොළ

වැඩිදියුණු කරන ලද මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුවෙහි මෙහෙයුම් ඉලක්කය ලෙස සැලකෙන බරිත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය, 2018 වසරේ දී සිදු කරන ලද ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික වෙනස්වීම් සඳහා කඩිනම් ප්‍රතිචාර දක්වන ලදී. බරිත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකයේ වෙනස්වීම් සඳහා බලපෑමක් ඇති කරමින් මහ බැංකු ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික 2018 වසර තුළ දී දෙවතාවක් වෙනස් කරන ලදී. 2017 දෙසැම්බර් අවසානයේ දී සියයට 8.15 ක් ලෙස පැවති බරිත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය, දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි පැවති අතිරික්ත ද්‍රවශීලතා මට්ටම හේතුකොටගෙන 2018 මාර්තු අවසානය දක්වා ඊට ආසන්න මට්ටමක පැවතුණි. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් රඳවා තබා ගැනීමේ බදු ගැලපීම් වැරදි ලෙස අර්ථකථනය කිරීම හේතුවෙන්, 2018 මාර්තු මාසය අවසාන භාගය වන විට, බරිත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල්

8.18 රූප සටහන 2018 වසර තුළ මුදල් වෙළඳපොළ හැසිරීම

අනුපාතිකයෙහි සැලකිය යුතු ඉහළ යෑමක් දක්නට ලැබිණි. අප්‍රේල් මාසය ආරම්භයේ දී නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකය පදනම් අංක 25 කින් අඩු කිරීමත් සමඟ බරිත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය සියයට 8.00 මට්ටමට වඩා අඩු විය. 2018 අප්‍රේල් මාසයේ සිට රජයේ සුරැකුම්පත් ගනුදෙනු මත වූ මතිමාත්‍ර බදු ඉවත් කිරීමත් සමඟ බරිත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය සහ වෙළඳපොළ බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය යන අනුපාත දෙකම එකිනෙකට ආසන්නව පැවති අතර, මෙම අනුපාත දෙක අතර පැවති පරතරය ද එමගින් අඩු විය. බරිත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය, අප්‍රේල් මාසයේ පටන් ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව තුළ පැවතුණ ද, 2018 මැද භාගය වන විට එය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවෙහි ඉහළ සීමාව දක්වා වැඩි වී, 2018 ජූලි-සැප්තැම්බර් කාල සීමාව තුළ වූ කෙටි කාලයක දී හැර, ඉතිරි කාල සීමාව තුළ දී එම මට්ටම ආසන්නයේ පැවතුණි. 2018 නොවැම්බර් 14 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකය පදනම් අංක 75 කින් සියයට 8.00 දක්වාත්

8.20 සංඛ්‍යා සටහන මුදල් වෙළඳපොළ ගනුදෙනු

වෙළඳපොළ	පරිමාව (රු. බිලියන)		බරතැබූ සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතිකය (අවම-උපරිම)%	
	2017	2018	2017	2018
ඒකීය මුදල්	3,900.4	4,196.2	7.95 - 8.75	7.76 - 9.00
වෙළඳපොළ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	4,205.6	2,761.2	7.50 - 9.14	7.48 - 9.00
මහ බැංකු ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	3,327.7	1,530.3	7.25 - 7.75	7.25 - 8.33
මහ බැංකු ප්‍රතිවිකුණුම්	1,049.6	3,385.7	8.47 - 8.75	7.85 - 8.98
නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම්	3,954.9	4,502.9	-	-
නිත්‍ය ණය පහසුකම්	2,129.5	3,057.5	-	-

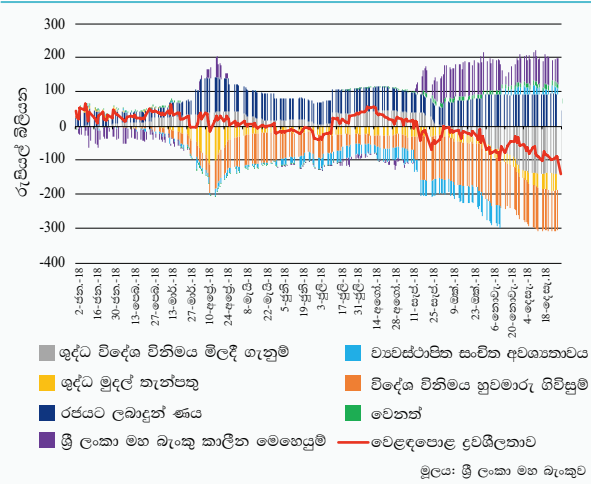
මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකය පදනම් අංක 50 කින් සියයට 9.00 දක්වාත් ඉහළ නැංවීමත් සමඟම බරින සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය සහ වෙළඳපොළ බරින සාමාන්‍ය ප්‍රතිමිලදීගැනුම් අනුපාතිකය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවෙහි ඉහළ සීමාව ආසන්නයේ අඛණ්ඩව පැවතුණි. ඒ අනුව 2018 දෙසැම්බර් අවසානය වන විට බරින සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය සහ වෙළඳපොළ බරින සාමාන්‍ය ප්‍රතිමිලදීගැනුම් අනුපාතිකය, පිළිවෙලින්, සියයට 8.95 ක් සහ සියයට 9.00 ක් ලෙස පැවතුණි. 2018 වසරේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකවල සිදු කරන ලද වෙනස්කම්වලට සමගාමීව ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවෙහි පරතරය පදනම් අංක 150 සිට පදනම් අංක 100 දක්වා අඩු විය. 2019 පෙබරවාරි මාසයේ අවසානය තෙක් ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවෙහි ඉහළ සීමාව ආසන්නයේ පැවති බරින සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය, දේශීය මුදල් වෙළඳපොළට ද්‍රවශීලතාව සැපයීමේ අරමුණින් 2019 මාර්තු 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් ගත් ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග සහ මුදල් වෙළඳපොළට ද්‍රවශීලතාව සැපයීම සඳහා සිදු කරන ලද මහ බැංකුවේ මුදල් මෙහෙයුම් කටයුතු හේතුවෙන් පහළ යෑමක් පෙන්නුම් කළේය.

වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව

2018 සැප්තැම්බර් මැද භාගය වන තෙක් අතිරික්ත සහ හිඟ ද්‍රවශීලතා මට්ටම් පෙන්නුම් කළ දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව, 2018 අවසාන භාගය වන විට අඛණ්ඩ ද්‍රවශීලතා හිඟ මට්ටමකට පරිවර්තනය විය. මහ බැංකුව විසින් සිදු කරන ලද විදේශ විනිමය හා සම්බන්ධ ගනුදෙනු, ද්‍රවශීලතා මට්ටමේ අඛණ්ඩ හිඟයක් වාර්තා කිරීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. කෙසේ වුවද, වසර තුළ දක්නට ලැබුණු ද්‍රවශීලතා විචලනය සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සහ රජය අතර සිදු කරන ලද ගනුදෙනු මූලික වශයෙන් හේතු විය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් රජයේ සුරැකුම්පත් මිලදී ගැනීම හේතුකොටගෙන දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතා මට්ටම ඉහළ ගිය අතර, එම සුරැකුම්පත් පරිණත වීම හේතුකොටගෙන ද්‍රවශීලතා මට්ටම පහළ ගියේය. එමෙන්ම, රජය විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සමඟ විදේශ විනිමය ඉදිරි ගනුදෙනු ඇතිකර ගැනීමත් සමඟ ද්‍රවශීලතාව ඉහළ ගිය අතර, එම ගනුදෙනු පරිණත වීමත් සමඟ වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව පහළ ගියේය. ආනයන ඉල්ලුම අඩු කිරීම තුළින් විදේශ විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය වීමේ පීඩනය අවම කිරීම සඳහා 2018 සැප්තැම්බර් මාසයේ දී

8.19 රූප සටහන
2018 වසර තුළ මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාවයෙහි දෛනික වෙනස්වීම්

මෝටර් රථවාහන හා අත්‍යාවශ්‍ය නොවන පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයනය සඳහා වූ ණයවර ලිපි විවෘත කිරීමේ දී මුදල් තැන්පතුවක් (මුදල් ආන්තිකයක්) පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවක් පනවන ලදී. එලෙස බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් ලබා ගන්නා එම තැන්පතු මත සියයට 100 ක අවම සංචිත අවශ්‍යතාවක් පැනවීමත් සමඟ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් මහ බැංකුවේ පවත්වාගෙන යනු ලබන සංචිත අවශ්‍යතාව සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගිය අතර, දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ තුළ ද්‍රවශීලතාව ද රට සමාන ලෙස අඩු කරලීමට එය මූලික විය. 2018 නොවැම්බර් 16 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි වාණිජ බැංකුවල සියලුම රුපියල් තැන්පතු වගකීම මත වන ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය සියයට 7.50 සිට සියයට 6.00 ක් දක්වා පදනම් අංක 150 කින් පහත හෙලන ලදී. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මුදල් වෙළඳපොළ පැවති ද්‍රවශීලතා පීඩනය ලිහිල් කරමින් රුපියල් බිලියන 90 ක පමණ ද්‍රවශීලතාවක් දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ තුළට මුදාහරින ලදී. මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයට අනුකූල වන පරිදි බරින සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකයේ විශාල උච්චාවචනයන් වළක්වා ගනිමින් නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව තුළ පවත්වා ගැනීමත්, ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතියේ සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය තහවුරු කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතාවක් වෙළඳපොළ තුළ පවත්වා ගැනීමත් මහ බැංකුවේ ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණ කටයුතුවල අරමුණ විය. ඒ අනුව, මහ බැංකුව සක්‍රීයව විවට වෙළඳ කටයුතුවල නිරත වූ අතර, එහිදී එක්දින, කෙටිකාලීන හා දිගුකාලීන ප්‍රතිවිකුණුම් වෙන්දේසි මගින් තාවකාලික පදනමින් වෙළඳපොළට ද්‍රවශීලතාව සැපයූ අතර, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ස්ථිර පදනමින්

මිලදී ගැනීම මගින් ස්ථිර පදනමින් වෙළඳපොළට ද්‍රවශීලතාව සැපයීමටත් කටයුතු කෙරිණි. අඛණ්ඩව ඉහළ මට්ටමක පැවති දේශීය වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතා හිඟය අවම කිරීමේ අරමුණින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය 2019 මාර්තු 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි 2019 පෙබරවාරි මාසයේ දී තවත් ප්‍රතිශතයක එකකින් සියයට 5.00 ක් දක්වා අඩු කරන ලදී.

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ දී ගැටලු කිහිපයක් පැන නැගිණි. නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකය සහ ප්‍රාථමික භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙළඳපොළෙහි පරිණත කාලය දින 91, 182 සහ 364 ක් වන භාණ්ඩාගාර බිල්පත්හි ඵලදා අනුපාතික අතර පරතරය ඉහළ ගිය අතර, 2018 වසර අවසානය වන විට පිළිවෙළින් පදනම් අංක 101, 87 සහ 170 ක් ලෙස පැවතුණි. මෙම අනුපාතික අතර පරතරය ඉහළ යෑම මගින් විවට වෙළඳ කටයුතු සහ නිත්‍ය පහසුකම භාවිතා කර පොලී අනුපාතික අතර පවතින වෙනසින් අනිසි ලාභ ලබාගැනීමට සහභාගිත්ව ආයතනවලට ඇති හැකියාව වැඩි වේ. ඉහළ බර්ත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය හමුවේ වුවද, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු තම ව්‍යවස්ථාපිත අවම ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය පවත්වාගෙන යාමේ අවශ්‍යතාව සපුරාලීම සඳහා විවට වෙළඳ කටයුතු වෙන්දේසි හරහා ලබාදෙන පොලී අනුපාතිකයට වඩා වැඩි අනුපාතිකයක් යටතේ වුවද සුරැකුම් රහිතව ඒකීය මුදල් වෙළඳපොළ හරහා අරමුදල් ලබාගැනීමට පෙළඹුණි. වෙළඳපොළ තුළ පැවති ඉහළ ද්‍රවශීලතා හිඟය හේතුකොටගෙන විශේෂයෙන්ම, දේශීය බැංකු අඛණ්ඩව ණය ලබාගැනීමට පෙළඹුණ ද, විදේශ බැංකු තුළ සැලකිය යුතු අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවක් එක්රැස් වී පැවතිණ. දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි සහභාගිත්ව ආයතන අතර පැවැති ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා ඔවුනොවුන් වෙතින් සපුරා ගැනීම සඳහා පැවති බාධා හේතුකොටගෙන ද සමහර සහභාගිත්ව ආයතන අඛණ්ඩවම මහ බැංකුව තුළින් අරමුදල් සම්පාදනය කර ගැනීමට පෙළඹුණි. විවට වෙළඳ පහසුකම මත බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් දැඩි ලෙස රඳා පැවතීම හේතුකොටගෙන විවට වෙළඳ කටයුතු හරහා මුදල් ප්‍රතිපත්තිය නිසි ලෙස සංඥා සිදු කිරීම කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපෑම් ඇති විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2018 සැප්තැම්බර් 25 වන දින සිට විවට වෙළඳ කටයුතු වෙන්දේසි සඳහා සහභාගි වීමට බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් හට අවස්ථාව ලබා නොදෙන ලදී. කෙසේ වෙතත්, නිත්‍ය පහසුකම සහ දවස ඇතුළත ද්‍රවශීලතා පහසුකම අඛණ්ඩව සියලුම සහභාගිත්ව ආයතනයන්ට කිසිදු සීමා කිරීමක් රහිතව ලබා දෙන ලදී.

මුදල් වෙළඳපොළ තුළ මිල ගවේෂණ යාන්ත්‍රණයට පහසුකම් සැලසීම සඳහා මුදල් වෙළඳපොළ ගනුදෙනු හා සම්බන්ධ නිරවද්‍ය තත්කාලීන තොරතුරු සඳහා ප්‍රවේශය ඉතා වැදගත් වේ. ඒකීය මුදල් වෙළඳපොළ, විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ සහ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ කටයුතුවලට අදාළ තොරතුරු වාර්තා කිරීම සඳහා 2018 මාර්තු 01 දින සිට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සහ මුදල් තැරැව්කරණ ආයතන සඳහා මධ්‍යම ඒකාබද්ධ වෙළඳපොළ අධීක්ෂණ පද්ධතිය හඳුන්වා දෙන ලදී. බැංකු පද්ධතියේ දෛනික ද්‍රවශීලතා ඇස්තමේන්තුව සැකසීම සඳහා බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් තම ද්‍රවශීලතා ඇස්තමේන්තුව දිනපතා 08.30 පැයට පෙර මෙම මධ්‍යම ඒකාබද්ධ වෙළඳපොළ අධීක්ෂණ පද්ධතිය හරහා ඉහළ නිරවද්‍යතාවකින් යුතුව වාර්තා කිරීම ද සිදු කළ යුතු වේ.

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ

2018 වසර තුළ දී එ. ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් අවප්‍රමාණය විය. නිව්යෝර්ක් හි ෆෙඩරල් සංචිත බැංකුව විසින් 2018 වසරේ දී සිව් වරක් පොලී අනුපාත ඉහළ දැමීම හේතුවෙන් විශාල ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණයක් රටෙන් ඉවතට ගලා යෑම සහ ආනයනකරුවන්ගේ ඉල්ලුම ඉහළ යෑම එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල සැලකිය යුතු ලෙස අවප්‍රමාණය වීමට හේතු විය. වසරේ අවසාන මාස තුන තුළ අඛණ්ඩව පැවති දේශපාලන අස්ථාවරත්වය මෙම පීඩන තත්වය වඩාත් තීව්‍ර කිරීමට හේතු විය. තවද, වසරට අදාළ ව ගෙවීමට සිදුවී තිබූ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයේ ණය සේවාකරණ වාරික නිසා සහ විශේෂයෙන්ම, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ විස්තීර්ණ ණය පහසුකම මගින් අපේක්ෂිත හයවන ණය වාරිකය තාවකාලිකව නතර කිරීම නිසා මුහුණ දීමට සිදු වූ සෘණාත්මක බලපෑම විනිමය අනුපාතිකය මත වූ පීඩනය උත්සන්න කිරීමට හේතු විය. ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකා රුපියල එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව 2017 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ රුපියල් 152.85 ක සිට 2018 වසර අවසාන වන විට රුපියල් 182.75 ක් දක්වා, සියයට 16.4 කින් සැලකිය යුතු ලෙස අවප්‍රමාණය වූ අතර 2017 වසරට අදාළව මෙම අවප්‍රමාණය සියයට 2 ක් විය. එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ සමස්ත අවප්‍රමාණයට අනුගාමීව, වාණිජ බැංකු වල විදුලි පැවරුම් සඳහා වූ එ.ජ. ඩොලරයක මිලදී ගැනීමේ සහ විකිණීමේ සාමාන්‍ය අනුපාතිකය, 2018 වසර

අවසානයේ පිළිවෙළින් රුපියල් 180.72 ක් සහ රුපියල් 184.70 ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, 2017 වසරට අදාළව එම අගයන් රුපියල් 151.31 ක් සහ රුපියල් 155.15 ක් ලෙස වාර්තා විය.

2018 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා රුපියල එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව අවප්‍රමාණය වීමට අනුගාමීව අනෙකුත් ප්‍රධාන විදේශ මුදල් ඒකක වලට සාපේක්ෂව ද අවප්‍රමාණය විය. බ්‍රිතාන්‍යය, යුරෝපා සංගමයෙන් ඉවත් වීම නිසා ඇති වූ අවිනිශ්චිතතා හේතු කොටගෙන එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව බ්‍රිතාන්‍ය පවුම අවප්‍රමාණය වුවද එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල මත ඇතිවූ පීඩනය, එම අවප්‍රමාණය අහිඬවා යන ලදී. ඒ අනුව, 2018 වසර තුළ බ්‍රිතාන්‍ය පවුමට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල සියයට 11.4 කින් අවප්‍රමාණය විය. ඒ ආකාරයෙන්ම, එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව යුරෝව 2018 වසරේ දී පෙන්වූ සාමාන්‍ය අවප්‍රමාණය ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි සිදු වූ ඉහළ අවප්‍රමාණය අහිඬවා යෑමට ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුකොට ගෙන, ශ්‍රී ලංකා රුපියල යුරෝවට සාපේක්ෂව 2018 වසර තුළ දී සියයට 12.7 කින් අවප්‍රමාණය විය. එක්සත් ජනපදය හා චීනය අතර පවතින වෙළඳ ගැටුම නිසා ගෝලීය දේශපාලනික අස්ථාවරත්වය දැඩි වීම හමුවේ සුරක්ෂිත වත්කමක් ලෙස ජපන් යෙන් වෙත වූ ඉල්ලුම ඉහළ යෑම සහ 2018 වසර තුළ එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ අවප්‍රමාණය හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකා රුපියල ජපාන යෙන් එකකට සාපේක්ෂව සියයට 18.1 කින් හා ඉන්දියානු රුපියලට සාපේක්ෂව සියයට 8.7 කින් අවප්‍රමාණය විය.

2018 වසරේ දී මහ බැංකුව, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ විදේශ විනිමය ශුද්ධ විකුණුම්කරුවෙකු ලෙස ක්‍රියාත්මක විය. ප්‍රධාන වශයෙන් 2018 වසරේ මුල් මාස තුන තුළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙන් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 557 ක් අවශෝෂණය කරගන්නා ලදී. කෙසේ නමුත්, විනිමය අනුපාතිකය මත වූ අඛණ්ඩ පීඩනය මැඩලීමට මෙන්ම විනිමය අනුපාතිකයේ වූ අධික විචලනයන් කළමනාකරණය කිරීමට සහ ඉහත කී ප්‍රාග්ධන ගලායෑම් හරහා ඇතිවන පීඩනය ප්‍රතිපූර්ණය කරනු පිණිස මහ බැංකුව විසින් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,676 ක් වෙළඳපොළට සපයන ලදී. ඒ අනුව, 2018 වසර තුළ මහ බැංකුව, ශුද්ධ පදනම මත, එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,120 ක විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයක් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ වෙත සපයන ලදී.

පසුගිය වසර හා සසඳා බැලීමේ දී, 2018 වසර තුළ දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ අන්තර් බැංකු ගනුදෙනු පරිමාව සියයට 12.7 ක කැපී පෙනෙන වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කළේය. 2018 වසරේ දී දේශීය අන්තර් බැංකු වෙළඳපොළ තුළ සිදු කරන ලද විදේශ විනිමය ගනුදෙනු පරිමාව 2017 වසර තුළ සිදු කරන ලද එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 16,451 සිට එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 17,402 ක් දක්වා වැඩි විය. මීට සමගාමීව, අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය ගනුදෙනුවල දෛනික සාමාන්‍ය අගය 2017 වසර තුළ වාර්තා වූ එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 68 ට සාපේක්ෂව, 2018 වසරේ දී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 73 ක් විය.

රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ

වසරේ පළමු කාර්තුව තුළ දී පැවති ඉහළ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සහ රජයේ දැඩි මූල්‍ය ප්‍රවාහ අවශ්‍යතා පිළිබිඹු කරමින්, 2017 වසරේ දෙවන අර්ධයේදී අවම අගයක පැවති භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල එලදා අනුපාතික, 2018 වසරේ මුල් භාගයේ දී නැවත ඉහළ ගියේය. කෙසේ වුවත්, 2018 වසරේ අප්‍රේල් 4 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකය සියයට 8.50 ක් දක්වා පදනම් අංක 25 කින් අඩුකිරීම, භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල එලදා අනුපාතික මත පැවති ඉහළ යෑමේ පීඩනය අඩු කිරීමට දායක වූ අතර, එයින් පසු 2018 සැප්තැම්බර් මාසය දක්වා එම එලදා අනුපාතික සමස්තයක් වශයෙන් ස්ථායීව පැවතුණි. කෙසේ වුවද, දේශපාලනික හා විදේශ අංශවල ඇතිවූ ප්‍රවණතා තුළින් මූල්‍ය වෙළඳපොළ තුළ පැන නැගුණු අවිනිශ්චිතතාවයන්, 2018 ඔක්තෝබර් මාසය අවසානය වන විට භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල එලදා අනුපාතික ඉහළ යෑමට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වූ නමුත්, එම එලදා අනුපාතික වසර අවසානය වන විට සාපේක්ෂව ඉහළ මට්ටම්වල ස්ථායී විය. අන්තර්ජාතික ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළට පිවිසීම පිළිබඳ අපේක්ෂා, ක්‍රමානුකූල කරන ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත් නැවත නිකුත්කිරීමේ ක්‍රියාවලිය, පෙර නිවේදනය කළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර සඳහා වූ වෙන්දේසි දින දර්ශනයට අනුගත වීම සහ ඉදිරි ක්‍රියාමාර්ග හා සාර්ව ආර්ථික ප්‍රවණතා

8.21 සංඛ්‍යා සටහන
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කරවල ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ ගිණුතු

වසර	නිකුත් කළ වටිනාකම (රු. බිලියන)		
	වෙන්දේසිගත	සාජු නිකුත්	මුළු වටිනාකම
2016	654	9	664
2017	536	13	549
2018	763	-	763

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

පිළිබඳව වෙළඳපොළ සහභාගීකරුවන් සමඟ අඛණ්ඩව පැවැත් වූ සංවාද යන කරුණු තුළින් ගොඩනැගුණු ධනාත්මක වෙළඳපොළ නම්‍යතාවය යනාදිය, විශේෂයෙන්ම වසරේ පළමු කාර්තු තුන තුළ දී අඩු සහ ස්ථාවර පොලී අනුපාතික වාතාවරණයක් පවත්වාගෙන යෑම වැනි ණය කළමනාකරණ උපායමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීමට උපකාරී විය. තවද, 2018 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේදී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 2,500 ක ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කරමින්, ශ්‍රී ලංකාව සාර්ථක ලෙස අන්තර්ජාතික ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළටද ප්‍රවේශ විය. කෙසේ වුවත්, ප්‍රධාන වශයෙන්ම ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය සිය පොලී අනුපාතික ඉහළ දැමීම හේතුවෙන්, ආයෝජකයන් විසින් ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු නැගී එන වෙළඳපොළ ආර්ථිකයන් තුළ සිදුකර තිබූ විදේශ ආයෝජන ඉවත් කරගැනීම හේතුවෙන් වසරේ අවසාන කාලය තුළ දේශීය මෙන්ම විදේශීය වශයෙන් පැවති අභියෝගාත්මක ආර්ථික තත්ත්වයන්, රජයේ සුරැකුම්පත්වල ඵලදා ව්‍යුහය මත ඉහළයාමේ පීඩනයක් ඇතිකිරීමට පමණක් නොව, 2017 වසර අවසානයට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානය වන විට අනේවාසිකයන් සතු නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ප්‍රමාණය අඩුවීම සඳහා ද හේතු විය. ඒ අනුව, දින 364 ක පරිණත කාලයකින් යුත් භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ඵලදා අනුපාතිකය 2017 වසර අවසානයට සාපේක්ෂව 2018 අවසානය වන විට පදනම් අංක 230 කින් ඉහළ ගියේය. තවද, 2018 වසර අවසානය වන විට දින 91, දින 182 සහ දින 364 පරිණත කාලයන්ගෙන් යුතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ඵලදා අනුපාතික පිළිවෙලින් සියයට 10.01, සියයට 9.99 සහ සියයට 11.20 යන අගයන්හි පැවතුණි. එසේම, කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතික ඉහළ යෑම 2018 වසර අවසාන කාලය තුළ මධ්‍ය කාලීන භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලදා අනුපාතික තුළ ද පිළිබිඹු විය.

2018 වසර තුළ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල විදේශ ආයෝජනයන්හි සමස්ත ශුද්ධ ගලා යාම් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 990.7 ක් වූ අතර එයින් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 96.4 ක්

8.22 සංඛ්‍යා සටහන

භාණ්ඩාගාර බිල්පත්හි වාර්ෂික ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළ බර්ත සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතික

වසර	පරිණත කාලය			සමස්ත සාමාන්‍යය
	දින 91	දින 182	දින 364	
2014	6.58	6.57	6.73	6.68
2015	6.32	6.50	6.60	6.46
2016	8.26	9.23	10.20	9.38
2017	9.01	9.80	10.07	9.77
2018	8.40	8.58	9.68	9.36

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.23 සංඛ්‍යා සටහන
රජයේ සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතික

අයිතමය	ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළ		වාර්ෂික ප්‍රතිශතය ද්විතීයික වෙළඳපොළ	
	2017	2018	2017	2018
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්				
දින 91	7.69 - 9.73	7.75 - 10.07	7.65 - 9.70	7.61 - 9.93
දින 182	8.30 - 10.79	7.95 - 10.03	8.30 - 10.68	7.93 - 10.44
දින 364	8.90 - 11.11	8.80 - 11.25	8.89 - 11.03	8.78 - 11.15
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර				
වසර 2	9.83 - 12.30	-	9.33 - 11.98	9.05 - 11.36
වසර 3	-	9.55 - 11.88	9.59 - 12.44	9.32 - 11.61
වසර 4	11.13 - 11.94	-	9.81 - 12.69	9.37 - 11.82
වසර 5	10.09 - 12.89	9.44 - 11.69	9.96 - 12.73	9.45 - 11.87
වසර 6	11.21 - 11.49	-	10.01 - 12.84	9.53 - 11.97
වසර 10	9.90 - 12.21	10.20 - 12.23	10.14 - 12.94	9.72 - 12.25
වසර 15	-	10.05 - 10.88	10.32 - 13.07	9.97 - 12.37
වසර 30	-	-	10.62 - 13.33	10.29 - 12.39

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලින් හා එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 893.6 ක් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවලින් සමන්විත විය. 2018 වසර අවසානය වන විට භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල නොපියවූ විදේශීය හිමිකම් රුපියල් බිලියන 158.6 ක් වූ අතර එය 2017 වසර අවසන් වන විට පැවති රුපියල් බිලියන 322.6 ට සාපේක්ෂව සියයට 50.8 ක සැලකිය යුතු පහළ යෑමක් විය.

පවත්නා වෙළඳපොළ තත්ත්වයන්ගෙන් වාසි ලබාගනු පිණිස, 2018 වසර තුළ කල්පිරුණු එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 2,304.2 ක ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව මහ බැංකුව විසින් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,492.1 ක් රැස් කරන ලදී. මෙමගින් 2018 මුල් කාර්තු තුන තුළ දේශීය රුපියල් වෙළඳපොළ මූල්‍යකරණය සහ දේශීය පොලී අනුපාතිකයන් පවත්වාගැනීම මත වූ පීඩනය අඩු කරන ලදී.

2018 වසර තුළ දී සමස්ත දේශීය රාජ්‍ය ණය කළඹෙහි සාමාන්‍ය කල්පිරීමේ කාලය ඉහළ ගිය අතර, එය 2017 වසරේ වාර්තා වූ වර්ෂ 5.78 ක අගය සමඟ සසඳන විට 2018 වසර අවසානයට වර්ෂ 5.91 ක් ලෙස වාර්තා විය. 2017 වසර අවසානයේ වර්ෂ 6.72 ක් වූ නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර කළඹෙහි සාමාන්‍ය කල්පිරීමේ කාලය, 2018 වසර අවසාන වන විට වර්ෂ 6.88 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2018 වසරේ මුල් භාගය තුළ පැවැති හිතකර වෙළඳපොළ වාතාවරණයන් යටතේ සිදු කළ දිගුකාලීන කල්පිරීම් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම, කල්පිරීමේ කාලය ඉහළ යෑම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන්ම දායක විය.

සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ

වාණිජ පත්‍ර වෙළඳපොළෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය අඛණ්ඩව පහළ මට්ටමක පැවතුණි. 2018 වසර තුළ දී බැංකුවල සහාය ඇතිව නිකුත් කළ රුපියල් බිලියන 1.5 ක වටිනාකමකින් යුතු වාණිජ පත්‍ර නිකුත් 6 සමග සසඳන කළ 2017 වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 6.5 ක වටිනාකමකින් යුක්ත නිකුතු 15ක් සිදුකර තිබුණි. පොලී අනුපාතික, පසුගිය වසර තුළ දී වාර්තා කළ සියයට 13.75 ත් සියයට 16.50 ත් දක්වා පරාසයක සිට 2018 වසර තුළ දී සියයට 13.10 ත් සියයට 15.00 ත් දක්වා සාපේක්ෂ අඩු පරාසයක විචලනය විය. 2018 වසර තුළ දී නිකුත් කළ සියලුම වාණිජ පත්‍ර මාස 3 ක් හෝ ඊට අඩු කල්පිරීම් කාලයක් සහිත විය. වාණිජ පත්‍රවල සමස්ත හිඟ වටිනාකම 2017 වසර අවසානයේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 1.7 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 1.2 ක් විය.

පසුගිය වසර සමග සසඳන කළ 2018 වසර තුළ දී සාංගමික ණයකර වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරී මට්ටමක පැවතුණි. 2017 වසර තුළ දී සමාගම් 5 ක් විසින් රුපියල් බිලියන 20 ක වටිනාකමකින් යුතු ණයකර නිකුත් කළ අතර ඊට සාපේක්ෂව 2018 වසර තුළ දී සමාගම් 11 ක් මගින් රුපියල් බිලියන 55.9 ක වටිනාකමකින් යුතු ණයකර නිකුත් කරන ලදී. බැංකු සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලද නව බාසල් III අවශ්‍යතා සමග බහුතරයක් බැංකු ණයකර හරහා ප්‍රාග්ධනය ඉහළ නැංවීමට ක්‍රියා කළ හෙයින් 2018 වසරේ දී සාංගමික ණයකර වෙළඳපොළෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය ඉහළ යන ලදී. එම කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී ලයිස්තුවන කරන ලද ආයතන 11 න් 8 ක් බැංකු හෝ වෙනත් මූල්‍ය ආයතන විය. 2018 වසරේ දී වාර්තා කළ ඉහළම ලැයිස්තුගත සාංගමික ණයකර නිකුතුව කොමර්ෂල් බැංකුව විසින් නිකුත් කළ අතර එහි වටිනාකම රුපියල් බිලියන 10 ක් විය. දෙවන විශාලතම නිකුතුව වූ රුපියල් බිලියන 7.5 සමපත් බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලදී. මෙම කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී නිකුත් වූ ණයකර අතර එක් විචල්‍ය අනුපාතික ණයකරයක් සහ එක් ශුන්‍ය කුපන් ණයකරයක් නිකුත්විය. මෙම බැඳුම්කරවලට අදාළ ස්ථාවර පොලී අනුපාතික 2017 වසරේ දී සියයට 11.95 ත් සියයට 15.00 ත් අතර පරාසයක පැවති අතර එයට සාපේක්ෂව 2018 වසර තුළ දී සියයට 12.00 ත් සියයට 14.75 ත් අතර පරාසයක පැවතුණි.

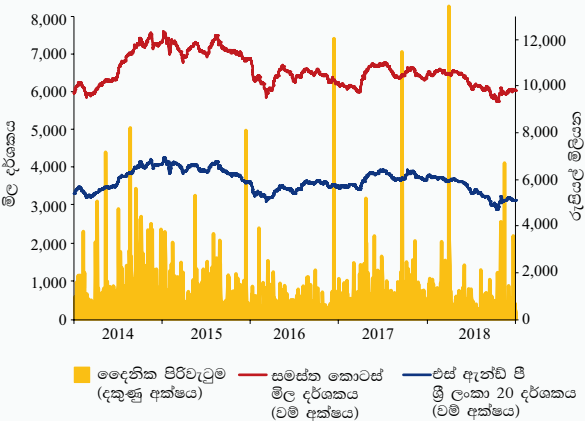
කොටස් වෙළඳපොළ

2017 වසර තුළ දී අත්කරගත් වර්ධනයට සාපේක්ෂ 2018 වසර තුළ දී කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව දුර්වල කාර්යසාධනයක් වාර්තා කරන ලදී. දේශීය සහ ගෝලීය වෙළඳපොළෙහි වූ අහිතකර වර්ධනයන්ට ප්‍රතිචාර දක්වමින් 2018 වසර තුළ දී සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය සහ එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය පහත වැටුණි. සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය පසුගිය වසරේ වාර්තා කළ සියයට 2.3 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානයේ දී සියයට 5 කින් පහත වැටුණි. සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය 2019 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී දර්ශක අංක 5,761.1 කට ලඟා වෙමින් සියයට 9.6 කින් පහත වැටුණි. මෙය 2018 වසර තුළ දී වාර්තා කළ පහළම අගය විය. විශාලත්වය සහ ගෝලීය වෙළඳපොළට නිරාවරණය වීම සීමා සහිත වීම නිසා චීනය, ජපානය, දකුණු කොරියාව, හොංකොං, පිලිපීනය, මැලේසියාව සහ තායිලන්තය වැනි බොහෝ ආසියානු රටවල කොටස් වෙළඳපොළ දර්ශකවලට සාපේක්ෂව සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය අඩු පහත වැටීමක් පෙන්වීය. කෙසේ වුවද, ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකයට සාපේක්ෂව ඉන්දියානු කොටස් වෙළඳපොළ දර්ශක සුළු අඩුවීමක් වාර්තා කරන ලදී. ඒ අතර එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය 2017 වසර තුළ දී වාර්තා කළ සියයට 5 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2018 වසර තුළ දී සියයට 14.6 කින් පහත වැටුණි.

පිරිවැටුම, ප්‍රාග්ධනීකරණය සහ මිල ඉපයුම් අනුපාතය අනුව ගත් කළ කොටස් වෙළඳපොළ සෘණ වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. සාමාන්‍ය දෛනික

3.20 රූප සටහන

කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය, එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය සහ දෛනික පිරිවැටුම

මූලාශ්‍රය: කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව

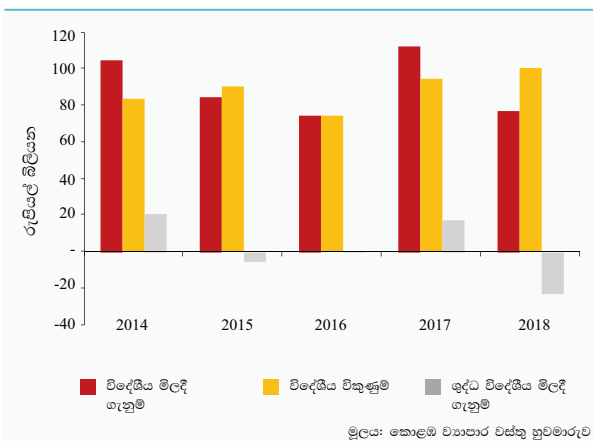

පිරිවැටුම 2017 වසරේ දී පැවති රුපියල් මිලියන 915.3 ට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී රුපියල් මිලියන 833.6 ක් දක්වා පහත වැටුණි. වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය සහ ලයිස්තුගත සමාගම් ප්‍රමාණය තවදුරටත් පහළ මට්ටමක පැවතුණි. පිරිවැටුමේ ප්‍රවේගය (සාමාන්‍ය වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණයට සමස්ත පිරිවැටුම දක්වන අනුපාතය) 2017 වසරේ පැවති සියයට 7.5 ක සිට 6.9 ක් දක්වා පහළ යන ලදී. අඩු පිරිවැටුම ප්‍රවේගය, හේතුවෙන් වෙළඳාමේ පිරිවැය ඉහළ යෑමත්, පහළ ආයෝජක සහභාගීත්වය සහ අඩු ද්‍රවශීලතාවයත් ඇති කරයි. මේ අතර, වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය 2017 වසර අවසානයේ දී වාර්තා කළ රුපියල් බිලියන 2,899.3 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 2,839.5 ක් දක්වා අඩුවිය. 2018 වසර අවසානයේ දී පැවති වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 21.7 ක් වූ අතර එය 2017 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 24.5 ට වඩා පහළ අගයකි. වෙළඳපොළ මිල ඉපැයුම් අනුපාතය 2017 වසර දෙසැම්බර් අවසානයේ දී වාර්තා කළ 10.6 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර අවසානයේ දී 9.7 ක පහළ අගයක් පෙන්වීය. 2018 අප්‍රේල් මාසයේ දී මෙම අනුපාතය එහි ඉහළම අගය වූ 11.5 ට ළඟා වූ අතර 2018 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී එහි අවම අගය වූ 9.0 ක් දක්වා පහත වැටුණි.

2018 වසර තුළ දී කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළින් අඛණ්ඩව විදේශ විනිමය ගලා යෑමක් දක්නට ලැබුණි. 2017 වසර තුළ වාර්තා වූ ශුද්ධ විදේශ ගලාපීම් රුපියල් බිලියන 17.7 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර තුළ දී ද්විතියික වෙළඳපොළ තුළ ශුද්ධ විදේශ ගලායෑම් රුපියල් බිලියන 23.2 ක් වාර්තා විය. විදේශ විනිමය මත ඇති වූ පීඩනය ඉහළ යෑම, දේශපාලන

8.21 රූප සටහන

කොටස් වෙළඳපොළෙහි විදේශ සහභාගීත්වය

8.24 සංඛ්‍යා සටහන

කොටස් වෙළඳපොළ තෝරාගත් දර්ශක

අයිතමය	2017	2018
සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය (1985=100) (අ)	6,369.3	6,052.4
වාර්ෂික වෙනස (%)	2.3	-5.0
එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය (2004=1000) (අ)	3,671.7	3,135.2
වාර්ෂික වෙනස (%)	5.0	-14.6
වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය (රු. බිලියන) (අ)	2,899.3	2,839.5
දළ ජාතික නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	24.5	21.4
වෙළඳපොළ මිල ඉපැයීම් අනුපාතය (අ)	10.6	9.7
වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය හා පිරිවැටුම අතර අනුපාතය (%)	7.6	7.0
දෛනික සාමාන්‍ය පිරිවැටුම (රු. මිලියන)	915.3	833.6
වෙළඳාම් කළ කොටස් වටිනාකම (රු. බිලියන)	220.6	200.1
වෙළඳාම් කළ කොටස් ගණන (මිලියන)	8,468.3	6,000.7
ලැයිස්තුගත කළ සමාගම් ගණන	296.0	297.0
කොටස් හඳුන්වාදීම් (ආ)	1.0	1.0
ආරම්භක මහජන අර්පණයන්/විකිණීම් සඳහා වන අර්පණයන් සංඛ්‍යාව (ආ)	2.0	2.0
හිමිකම් නිකුතු ගණන	15.0	16.0
හිමිකම් නිකුතුවෙන් සහ මූලික මහජන නිකුතුවෙන් රැස්කරගත් අරමුදල් ප්‍රමාණය (රු. බිලියන)	51.6	44.2

(අ) වසර අවසානයට මූලාශ්‍රය: කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව
 (ආ) සමාගම් ලැයිස්තුගත කිරීමෙහි ක්‍රම 3 ක් ඇත. එනම් මහජන නිකුතුවක් අවශ්‍ය නොවන හඳුන්වා දීමක්, දැනටමත් තිබෙන කොටස් නිකුත් කිරීම සඳහා මහජනයාට කරන අර්පණයක් සහ මහජනයාට ආයතනිකව සඳහා නව කොටස් නිකුත් කිරීමක් වශයෙනි.

අස්ථාවරත්වය, ගෝලීය ආර්ථික ප්‍රවණතා හේතුවෙන් ආයෝජකයින්ගේ ආකල්ප වෙනස්වීම මෑත කාලීනව වෙළඳපොළ තුළ ශුද්ධ විදේශ ගලායෑම්වලට මූලික විය. මීට අමතරව, විවිධාංගීකරණය වූ ආයෝජන අවස්ථා ප්‍රමාණවත් නොවීම, කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුවේ විදේශ ආයෝජන කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපාන ලදී. සමස්ත වෙළඳපොළ පිරිවැටුමට විදේශ ආයෝජකයින්ගේ දායකත්වය 2017 වසර තුළ දී වාර්තා කළ සියයට 46.9 ට සාපේක්ෂව 2018 වසර තුළ දී සියයට 44.3 ක් දක්වා පහත වැටුණි.

ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ පසුගිය වසර තුළ දී අඩු ක්‍රියාකාරීත්වයක පැවතුණි. 2018 වසර තුළ දී මූලික මහජන නිකුතු දෙකකින් රුපියල් බිලියන දෙකක් සහ එක් හඳුන්වාදීමකින් බිලියන 1.0 ක අරමුදල් ප්‍රමාණයක් රැස් කර ගන්නා ලදී. තවද, 2018 වසරේ දී හිමිකම් නිකුතු 16 ක් මගින් රුපියල් බිලියන 42.2 ක අරමුදල් රැස් කරගත් අතර 2017 වසරේ දී හිමිකම් නිකුතු 15 ක් මගින් රුපියල් බිලියන 50.6 ක් රැස් කර ගන්නා ලදී.

පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී බොහෝ උප-අංශවල මිල දර්ශක දුර්වල කාර්ය සාධනයක් පෙන්වීය. ඉදිකිරීම් සහ ඉංජිනේරු, නිෂ්පාදන, තොරතුරු තාක්ෂණ, වැවිලි, විදුලි සංදේශ

සහ වෙළඳ යන අංශවල මිල දර්ශක පිළිවෙලින් සියයට 40.9, සියයට 27.7, සියයට 25.9, සියයට 24.5, සියයට 20.9 සහ සියයට 20.2 කින් සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. උප අංශ 20ක් අතුරින් උප අංශ 2ක් පමණක් වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. එනම්, ගබඩා සහ සැපයුම්, පාන වර්ග, ආහාර හා දුම්කොළ යන උප අංශ වසර තුළ දී පිළිවෙලින් සියයට 3.1 කින් සහ සියයට 5.3 කින් වර්ධනය විය.

2018 වසර තුළ දී කොටස් වෙළඳපොළ වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා විවිධ නියාමන ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දෙන ලදී. සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව විසින් 2017 වසරේ නොවැම්බර් ගැසට් පත්‍රයේ පළකළ සුරැකුම්පත් හුවමාරු පනත සඳහා පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් ලැබුණු අදහස් සමාලෝචනය කිරීමට අන්තර් අංශ කමිටුවක් ස්ථාපිත කරන ලදී. මීට අමතරව, සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව සහ ලෝක බැංකුව විසින් මතුකර ඇති ගැටළු සම්බන්ධව එහි නියෝජිතයින් සමඟ සාකච්ඡා පවත්වන ලදී. තවද, කොටස් වෙළඳපොළ කටයුතු හිතකර ලෙස පවත්වාගෙන යෑමට අවම මහජන අයිතිකාරත්ව අවශ්‍යතාවයන් සහ ලයිස්තුගත කිරීමේ පරිපාටීන් උල්ලංඝනය කරන කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුවෙහි ලයිස්තුගත පොදු සමාගම්වල කටයුතු සඳහා නීති බලාත්මක කරන ලදී. කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින්ට කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව හරහා ප්‍රාග්ධනය වැඩිකර ගැනීමට පහසුකම් සලසමින් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර පුවරුව දියත් කරන ලදී.

3.5 සංවර්ධන මූල්‍ය හා මූල්‍ය ප්‍රවේශය

එලදායි ණය සැපයීම සහ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ නැංවීම මගින්, රටෙහි පුළුල් සහභාගීත්වයක් සහිත තුලිත ආර්ථික වර්ධනයක් ඇති කිරීම කෙරෙහි මූලික අවධානය යොමු කරමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සංවර්ධන මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. ඉහත කී අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා, රට පුරා විසිරී සිටින තනි පුද්ගලයන්ට සහ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන්ට ණය අතිරේකකරණ සේවාවන් සපයමින් විවිධ ප්‍රතිමූල්‍ය, පොලී සහනාධාර සහ ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රම සම්බන්ධීකරණය කිරීම, පහසුකම් සැලසීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අඛණ්ඩවම සිදු කරන ලදී.

2018 වසරේ දී, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද විවිධ වූ ණය යෝජනා ක්‍රම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ශ්‍රී ලංකා රජය, විදේශ ආධාර සපයන නියෝජිත ආයතන සහ සහභාගීත්ව මූල්‍ය

ආයතන විසින් අරමුදල් සපයන ලදී. ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ප්‍රතිමූල්‍ය, පොලී සහනාධාර සහ ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රම 11 ක් ක්‍රියාත්මක වූ අතර දිවයින පුරා විසිරී සිටින ප්‍රතිලාභීන් 105,874 ක් සඳහා රුපියල් මිලියන 16,435.4 ක සහනදායී ණය මුදල් ප්‍රමාණයක් සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතන හරහා මුදා හැර ඇත. මේ අතර, 2018 ජූලි මාසයේදී දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වන ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය ව්‍යාපෘතිය අදියර II වක්‍රීය අරමුදල (PAMP II - RF) සැලසුම් කළ පරිදි සාර්ථකව නිම කරන ලදී.

අගයදාම හවුල්කාරීත්වයන් ගොඩනැංවීම සහ සම්බන්ධිත සියලු පාර්ශ්වයන්ගේ අපේක්ෂිත අරමුණු ඉහළ නැංවීම සඳහා රාජ්‍ය-පෞද්ගලික-නිෂ්පාදන හවුල්කාරීත්ව (4P) ආකෘතිය යටතේ ශ්‍රී ලංකා රජය, කෘෂි කාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල සමඟ එක්ව 2018 වසරේ දී කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහන ආරම්භ කරන ලදී. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහනෙහි ණය සංරචක ක්‍රියාත්මක කරන අතර කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහනෙහි ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය මගින් වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහන සඳහා කෘෂි කාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල සහ ශ්‍රී ලංකා රජය මගින් අරමුදල් සපයනු ලබයි. ඒ අනුව, 2018 මාර්තු මාසයේ දී, කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කෘෂි කාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල සහ ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් පරිපාලන ගිවිසුමක් අත්සන් කරන ලද අතර 2018 අප්‍රේල් මසදී මෙම වැඩසටහන යටතේ ණය යෝජනා ක්‍රම 6 ක් හඳුන්වා දීමට අදාළ මෙහෙයුම් උපදෙස් සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතන වෙත නිකුත් කරන ලදී. 4P ප්‍රාග්ධන, 4P කාලීන සහ 'තුරුණු' ණය යෝජනා ක්‍රම මූල්‍යනය කිරීම සඳහා කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල මගින් සපයන ලද ණය මුදල් යොදා ගනු ලබයි. මෙම වැඩසටහන යටතේ, වක්‍රීය ණය යෝජනා ක්‍රම වන වක්‍රීය ප්‍රාග්ධන, වක්‍රීය කාලීන, වක්‍රීය ආදායම් උත්පාදන යන ණය යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීමට ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් සපයනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන යොදා ගැනේ. මෙයට අදාළව කෘෂි කාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල මගින් මූල්‍යනය කරන ලද වියලි කලාපීය ජීවනෝපාය සඳහා සහය වීමේ හා හවුල්වීමේ වක්‍රීය ණය වැඩසටහන

(DZLiSPP-RF), කුඩා වැවිලි ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහන (SPeNDP) සහ ජාතික කෘෂිව්‍යාපාර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියන්හි (NADeP) ණය ආපසු අයකර ගැනීම් යොදා ගනිමින් ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහන යටතේ ඒකාබද්ධ වක්‍රීය අරමුදලක් පිහිටුවන ලදී. කෘෂි කාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල මගින් මූල්‍යනය කරන ලද ව්‍යාපෘතීන්හි පූර්ව සහ වර්තමාන ප්‍රතිලාභීන්ට වක්‍රීය ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ ණය ලබාදීමට ඒකාබද්ධ වක්‍රීය අරමුදල භාවිතා කරනු ලබයි. තවදුරටත්, කාලීන කෘෂි කාර්මික කටයුතුවල නියැලී සිටින ගොවීන්ගේ අවශ්‍යතාවලට ප්‍රතිචාර දක්වමින්, 2018 දෙසැම්බර් මාසයේ දී කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහනෙහි කාලීන ණය යෝජනා ක්‍රමයෙහි ණය ආපසු ගෙවීමේ උපරිම කාලය මාස 12 සිට මාස 30 දක්වාත් සහන කාලය මාස 6 සිට මාස 18 දක්වාත් දීර්ඝ කරන ලදී. 2018 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහන යටතේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව ක්‍රියාත්මක කරන ලද ණය යෝජනා ක්‍රමවල මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලිය ස්වයංකාන කිරීම සඳහා වන පද්ධතියක් සකස් කිරීමට කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහනෙහි ව්‍යාපෘති ඒකකය සමඟ අවබෝධතා ගිවිසුමක් අත්සන් කරන ලදී.

තවදුරටත්, රටේ සංවර්ධන හා මූල්‍ය ප්‍රවේශය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා 2018 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් “ව්‍යවසායී ශ්‍රී ලංකාවක්” (Enterprise Sri Lanka) වැඩසටහන හඳුන්වා දෙන ලදී. ඒ අනුව මුදල් හා ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් මෙම වැඩසටහන යටතේ ණය යෝජනා ක්‍රම 15 ක් හඳුන්වා දෙන ලදී. ඒක පුද්ගල ආදායම ඇමෙරිකන් ඩොලර් 5,000 ක් දක්වා ඉහළ නැංවීම, නව රැකියා අවස්ථා දස ලක්ෂයක් ජනනය කිරීම, 2020 වන විට රටේ අපනයන දෙගුණ කිරීම සහ ආර්ථික වර්ධනය සියයට 5 කට වඩා වැඩි මට්ටමකට ගෙන ඒම වැනි ශ්‍රී ලංකා රජයේ මධ්‍ය කාලීන සංවර්ධන ඉලක්කයන් සාක්ෂාත් කර ගනිමින් සියලුම ශ්‍රී ලාංකිකයින් නිෂ්පාදන ආර්ථිකයක පාර්ශ්වකරුවන් බවට පත් කිරීම මෙම වැඩසටහනේ අරමුණු වේ. ආර්ථික සංවර්ධනයේ ගාමක බලවේගය ලෙස හඳුනාගත් තරුණ තරුණියන්, කාන්තාවන්, ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන්ට සහනදායී මූල්‍යමය සහ මූල්‍යමය නොවන සහය ලබා දෙමින් රටේ කෘෂි කර්මාන්ත, කර්මාන්ත සහ සේවා යන අංශ දියුණු කිරීම මෙම වැඩසටහන මගින් ශ්‍රී ලංකා රජය අපේක්ෂා කරනු ලබයි.

පෙර වසරේ මාස නවය හා සැසඳීමේ දී, 2018 වසරේ දී “ව්‍යවසායී ශ්‍රී ලංකාවක්” වැඩසටහන යටතේ ලබා දෙන ලද ණය ප්‍රමාණයේ සැලකිය යුතු වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කෙරිණි. පෙර වසරේ දී රුපියල් මිලියන 16,381 ක වටිනාකමින් යුතු ණය සඳහා 6,460 ක ණය පහසුකම් සංඛ්‍යාවක් මෙම වැඩසටහන යටතේ ලියාපදිංචි කරන ලද අතර, ඒ හා සැසඳීමේ දී 2018 වසරේ දී රුපියල් මිලියන 65,364 ක වටිනාකමින් යුතු ණය සඳහා 34,476 ක ණය පහසුකම් සංඛ්‍යාවක් ලියාපදිංචි කර ඇත. 2018 වසරේ දී මුදා හරින ලද මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 51.4 ක් ගම්පහ, කොළඹ, කුරුණෑගල, කළුතර, හම්බන්තොට සහ ගාල්ල යන දිස්ත්‍රික්ක 6 සඳහා මුදා හැර ඇත. එය සමස්ත ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 42 කි. 2018 වසරේ දී මුදා හරින ලද ඉතිරිය වූ සියයට 48.6 ක් එනම් සමස්ත ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 58 ක් අනෙකුත් දිස්ත්‍රික්ක 19 වෙනුවෙන් මුදාහැර ඇති අතර මෙම වැඩසටහන යටතේ පසුගාමී දිස්ත්‍රික්කවලට ණය ලබා දීම පිළිබඳව වැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතු බව මෙයින් පෙන්නුම් කරයි. තවදුරටත් නිරීක්ෂණය කිරීමේ දී, 2018 වසරේ දී ණය මුදල්වල මුළු වටිනාකමින් සියයට 30.4 ක් නිෂ්පාදන කර්මාන්ත සඳහාත්, සියයට 26 ක් කෘෂිකාර්මික අංශය සඳහාත්, සියයට 20.2 ක් සංචාරක කර්මාන්තය සඳහාත් ලබා දී ඇත. එපමණක් නොව, “ව්‍යවසායී ශ්‍රී ලංකාවක්” වැඩසටහනෙහි රන් අස්වැන්න, ගොවි නවෝදා, ජය ඉසුර, දිරි සවිය සහ හරිත ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ ලබා දෙනු ලබන ණය වෙනුවෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හරහා සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතන වෙත රජයේ ඇපකර ලබා දීම සඳහා 2018 වසරේ දී ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීමට යෝජනා කරන ලදී. ඉහත දක්වන ලද ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ ලබා දෙන ණය සඳහා අවදානම් බෙදා ගැනීමේ මෙවලමක් ලෙස ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය සලකනු ලබන අතර එය ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය අංශය සංවර්ධනය කිරීම අරමුණු කර ගනිමින් ක්‍රියාත්මක වේ. ඒ අනුව, 2019 ජනවාරි මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හා මුදල් හා ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය අතර මේ සම්බන්ධව ගිවිසුමක් අත්සන් කරන ලදී.

ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත හෝ කාර්මික ව්‍යාපාර සඳහා සහනදායී අරමුදල් සැපයීමට 2018 වසරේ දී කර්මාන්ත හා වාණිජ කටයුතු, දිගුකාලීනව අවතැන් වූ පුද්ගලයින් නැවත පදිංචි කිරීම සහ සමූපකාර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය විසින් “කුඩා හා සුළු පරිමාණ කර්මාන්තයන්හි නායකත්වය හා ව්‍යවසායකයින් වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය අදියර

III - වක්‍රීය අරමුදල” අඛණ්ඩවම ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙම අඩු පොලී අනුපාත යටතේ නව ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීමට හෝ ඵලදායීතාවය හෝ මෙහෙයුම් මට්ටම වැඩි දියුණු කිරීමට, නිෂ්පාදනයේ ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවීමට මෙන්ම පවත්නා ව්‍යාපාර මගින් ආයතනික ධාරිතාව සහ නිෂ්පාදන සංවර්ධනය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ණය මුදා හරින ලදී. මෙම ණය ප්‍රධාන ණය යෝජනා ක්‍රම දෙකක් යටතේ, එනම් සාමාන්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රමය සහ තාක්ෂණික හුවමාරු සහයක ණය යෝජනා ක්‍රමය ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. ප්‍රතිමූල්‍ය හා පොලී සහනාධාර ණය යෝජනා ක්‍රම සහ වෙනත් සම්බන්ධිත සහයක සේවාවන් ක්‍රියාත්මක කළ ඉහත ආයතනවලට අමතරව, විවිධ රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන ද රට පුරා සංවර්ධන මූල්‍ය හා මූල්‍ය ප්‍රවේශය වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණු ඇතිව මෙහෙයුම් කටයුතු සිදු කරන ලදී. එම ආයතනවලින් දරනු ලබන ප්‍රයත්නයන් රට තුළ මූල්‍ය ප්‍රවේශය සහ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයක් සහිත ආර්ථිකයක් බිහි කිරීමට හේතු වනු ඇත.

පෙර වසරේ දී මූල්‍ය පුරන ලද මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයක් සැකසීම සඳහා වූ අභිප්‍රාය මුදුන්පත් කරගැනීම සඳහා මහ බැංකුව මෙම වසර තුළ දී තවදුරටත් කටයුතු කරන ලදී. ඒ අනුව, 2018 ජනවාරි මාසයේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයක් සැකසීම සඳහා තාක්ෂණික සහය ලබා ගැනීමට ලෝක බැංකු සමූහයේ සාමාජිකයෙකු වන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාව සමඟ සහයෝගීතා ගිවිසුමක් අත්සන් කරන ලදී. ඩීජීටල් මූල්‍ය සහ ගෙවීම්, ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායී මූල්‍ය, පාරිභෝගික ආරක්ෂණය සහ මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ ධාරිතා සංවර්ධනය යනාදී වශයෙන් විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතු ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර හතරක් හඳුනාගෙන ඇති අතර ඒ සඳහා ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම්/ කමිටු හතරක් පිහිටුවා ඇත. මේ අතර, මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයක් සැකසීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ දිවයින පුරා මූල්‍ය අන්තර්ගත මට්ටම පිළිබඳව දළ විශ්ලේෂණයක් සහ යම් අදහසක් ලබා ගැනීමට ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාවේ සහයෝගය ඇතිව මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ සමීක්ෂණයක් පැවැත්වීමට අවශ්‍ය පියවර ගන්නා ලදී. මෙම සමීක්ෂණය සඳහා විශේෂයෙන් තෝරා ගන්නා ලද සමීක්ෂණ ආයතනයක් හරහා ග්‍රාම නිලධාරී වසම් 480 ක් ආවරණය වන පරිදි පවත්වන ලදී. අනාගතයේ දී ඉහළ මට්ටමේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයක් කරා ළඟා වීමේ ජාතික ප්‍රයත්නය තව දුරටත් තීව්‍ර කිරීම සඳහා සහය දැක්වීම ද මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයක් සැකසීම මගින් සිදුකළ හැකිය.

විවිධ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ හා ග්‍රාමීය ප්‍රජාවන් අතර මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය, මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සහ ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සහ වැඩමුළු පැවැත්වීම මහ බැංකුව විසින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. විධිමත් මූල්‍ය අංශයට ප්‍රවේශය වී නොමැති පුද්ගලයින් පිළිබඳ විශේෂ අවධානයක් යොමු කරමින් වසර තුළ දී මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය, ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධනය සහ නිපුණතා සංවර්ධනය පිළිබඳ වැඩසටහන් 154 ක් පවත්වන ලද අතර දුෂ්කර ප්‍රදේශ ද ආවරණය වන පරිදි පාසැල් හැර ගිය ළමුන්, රාජ්‍ය සේවකයින්, ගොවීන් සහ ව්‍යවසායකයින් 2018 වසරේදී මෙම වැඩසටහන් සඳහා සහභාගී වී ඇත.

8.6 මූල්‍ය යටිතල පහසුකම්

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති

රට තුළ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වලට ඵලදායී ලෙස පහසුකම් සැලසීම සඳහා සහ පුද්ගලයින්ගේ සහ ආයතනවල ගෙවීම් අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා ආරක්ෂාකාරී සහ කාර්යක්ෂම ගෙවීම් සහ පියවීම් යටිතල පහසුකම් රට තුළ පවත්වාගෙන යාමට මහ බැංකුව තවදුරටත් කටයුතු කරන ලදී. ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති ආශ්‍රිත අවදානම් ඵලදායී ලෙස අවම කිරීම තුළින් මූල්‍ය පද්ධතියෙහි ස්ථායීතාව සහ ශක්තිමත් බව තහවුරු කිරීමේ අරමුණ ඇතිව ජාතික ගෙවීම් පද්ධතියෙහි නියාමක ලෙස මහ බැංකුව තම නියාමන සහ අධීක්ෂණ කටයුතු තව දුරටත් පුළුල් කරන ලදී.

8.25 සංඛ්‍යා සටහන
ගෙවීම් පද්ධති මගින් සිදු වූ ගනුදෙනු

ගෙවීම් පද්ධති	2017 (අ)		2018 (ආ)	
	ප්‍රමාණය ('000)	වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රමාණය ('000)	වටිනාකම (රු. බිලියන)
විශාල පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධති				
තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය	377	92,303	405	100,473
සුළු පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධති				
ප්‍රධාන වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය	51,963	10,482	50,352	10,528
ශ්‍රී ලංකා අන්තර්බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය (SLIPS)	30,018	1,725	32,943	1,972
ණය කාඩ්පත්	36,964	199	43,600	242
හර කාඩ්පත්	46,964	135	56,595	159
අන්තර්ජාල බැංකු කටයුතු	23,066	2,101	26,979	2,933
දුරකථන බැංකු කටයුතු	3,809	32	8,176	143
තැපැල් උපකරණ	1,308	7	1,022	6
එකතුව	194,469	106,983	220,072	116,457
එක්සත් ජනපද ඩොලර් වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය	56	74	51	36

(අ) සංයෝධිත මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

විශේෂ සටහන II

ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවීම් පද්ධතියේ විකාශනය

ජාතික ගෙවීම් පද්ධතිය නව්‍යකරණය කිරීම

ශ්‍රී ලංකාව විද්‍යුත් ගෙවීම් පද්ධතීන් හඳුන්වාදීම සඳහා පුරෝගාමී වූ රටක් වන අතර, එය බොහෝ සංවර්ධිත, ආසියානු සහ බටහිර ආර්ථිකයන් සමග සැසඳිය හැකි මට්ටමක පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ගෙවීම් පද්ධතිය¹ ආර්ථිකයේ අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලව විකාශනය වන පරිදි නව්‍යීකරණය කිරීමට ආරම්භ කර ඇත. ඩිජිටල්කරණය වූ ආර්ථිකයක් වෙත ක්‍රමානුකූලව සංක්‍රමණය වීමේ අරමුණෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2002 වසරේදී ජාතික ගෙවීම් පද්ධතිය නව්‍යකරණය කිරීම ආරම්භ කරන ලදී.

නව්‍යකරණ වැඩසටහනෙහි මූලික අදියරය ලෙස නූතන ආර්ථිකයක් සඳහා ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතියෙහි වැදගත්කම හඳුනා ගනිමින්, ඒ සඳහා අවශ්‍ය නීතිමය වෙනස්කම් හඳුන්වා දෙනු ලැබුණි. ඒ අනුව, මුදල්, මූල්‍ය සහ ගෙවීම් පද්ධතීන්හි ආවේනික සබඳතාවය තුළින් ආර්ථික සහ මිල ස්ථායීතාවය, සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය ළඟාකර ගැනීමට ඇති හැකියාව ස්ථාපනය කරමින්, 1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනත, සංශෝධිත, 2002 වසරේ දී සංශෝධනය කරන ලදී. එමගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවීම් පද්ධතියෙහි පරිපාලනය, නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා අධිකාරය ඇති ආයතනය ලෙස පත්කර ඇති අතර, එම වගකීම් ඉටුකිරීම සඳහා අවශ්‍ය පුළුල් බලතල ද ලබා දී ඇත. 2005 අංක 28 දරන ගෙවීමේ හා බේරුම් කිරීමේ පද්ධති පනත මගින් ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති සඳහාම විශේෂිත වූ නීති හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම පනත මගින් ගෙවීම්, නිෂ්කාශන සහ පියවීම් පද්ධති සහ මූල්‍ය සේවා සඳහා නියාමනය, අධීක්ෂණය සහ සමීක්ෂණය, සහ වෙක්පත් විද්‍යුත් ක්‍රමයට ඉදිරිපත් කිරීමට පහසුකම් සැපයීම සඳහා නියාමන රාමුවක් සපයනු ලබයි. තවදුරටත්, මෙම පනත මගින් නව ගෙවීම් ක්‍රම, තාක්ෂණයෙහි වැඩි දියුණුව සහ ගෙවීම් පද්ධති විකාශනයෙහි සියලුම සහභාගිවන්නන් අතර සම්බන්ධතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පහසුකම් සලසනු ලබයි. ඉහත පනත මගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක වන ගෙවීම් සේවාවන්හි

සුරක්ෂිතභාවය සහ ශක්තිමත්භාවය සහතික කර ගැනීමට අවශ්‍ය බලතල ලබා දී ඇත. ඉහත සංශෝධනය මගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිදු කරන ලද එහි ගෙවීම් සහ නිෂ්කාශන කටයුතු ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සහ ලියාපදිංචි වාණිජ බැංකුවලට හවුල් අයිතිය ඇති ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම හරහා සිදු කිරීම සඳහා නීතිමය බලය ලබාදී ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන විද්‍යුත් ගෙවීම්, නිෂ්කාශන සහ පියවීම් පද්ධති

පියවීම් කටයුතු සම්බන්ධ යටිතල පහසුකම්

දළ පදනම යටතේ බැංකු පද්ධතිය හරහා ඉහළ අගයන්ගෙන් යුතු අරමුදල් හුවමාරු කිරීම්වල තත්කාලීන පියවීම් සඳහා, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට හිමිකම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අයිතිය ඇති තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය (RTGS) 2003 දී හඳුන්වා දෙන ලදී. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියට පෙර සියලුම අන්තර් බැංකු ගෙවීම්, ප්‍රමාද වූ ශුද්ධ පියවීම් (Deferred-Net-Settlement) පදනම යටතේ සිදු කරන ලදී. තත්කාලීන දළ පියවීම් පදනම් යටතේ පියවීම් ක්‍රියාවලිය සිදුවන අවස්ථාවේ දී සහභාගිවන්නන් මවුන්ගේ මහ බැංකු ගිණුම්වල ප්‍රමාණවත් අරමුදල් පවත්වාගත යුතුය. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි ද්‍රවශීලතා අවදානම අවම කිරීමේ ක්‍රමයක් ලෙස, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දෛනික ද්‍රවශීලතාවය ආශ්‍රිත ගැටලු ඇති සහභාගිවන්නන් හට එක් දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම ලබාදෙයි. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය, පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් ගෙවීම් පද්ධතියක් ලෙස නම් කර ඇත. ආර්ථිකයේ වර්ධනයත් සමග ඉහළ අගයන් තත්කාලීනව හුවමාරු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ඉහළ යාම නිසා තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය ගෙවීම් කටයුතු සඳහා ඉතා වැදගත් යටිතල පහසුකමක් වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන අන්තර් බැංකු ගෙවීම් සහ නිෂ්කාශන පද්ධති

මංගත නොවන විද්‍යුත් අරමුදල් හුවමාරු කිරීමේ පද්ධතියක් ලෙස 1994 දී ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය (SLIPS) හඳුන්වාදීමත් සමග ශ්‍රී ලංකාවේ විද්‍යුත් අන්තර් බැංකු පද්ධතියේ ගමන් මග ආරම්භ විය. ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය මගින් වෙක්පත් නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ආදේශ කරමින් වැටුප් සහ උපයෝගීතා බිල්පත් ගෙවීම වැනි නියම කරන ලද දිනකට හෝ තොග වශයෙන් කරන ගෙවීම් ස්වයංක්‍රීය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතියේ ප්‍රධාන ගෙවීම් වර්ග දෙකකි. එනම්, ණය හුවමාරු කිරීම් සහ ඍජු බැරකිරීම්ය. ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය 2010 දී පූර්ණ වශයෙන් මංගත ගෙවීම් ක්‍රමයක් දක්වා වැඩිදියුණු කරන ලදී. ඉන්පසු,

1 මූල්‍ය උපකරණ සමූහයක්, බැංකු කටයුතු ක්‍රියා මාර්ග සහ මුදල් සංසරණය සුරක්ෂිත කරමින් ක්‍රියාත්මක වන අන්තර් බැංකු අරමුදල් හුවමාරු පද්ධති යනාදියෙන් ගෙවීම් පද්ධතියක් සමන්විත වේ (Committee on Payment and Settlement Systems, 2003). ගෙවීම් පද්ධතිය, (i) ගෙවීම් උපකරණ (ii) ගෙවීම් යටිතල පහසුකම් (නිෂ්කාශන හා පියවීම් යාන්ත්‍රණ) (iii) අනෙකුත් උපයෝගී සේවා (වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරීත් හා ආයතනික ව්‍යුහය) (iv) පාලන සහ අධීක්ෂණ විධිවිධාන සහ (v) නීති නියාමන රාමුව (Jayamaha, 2014 පිටු අංක 5) යනාදියෙන් සමන්විත වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ගෙවීම් පද්ධතියට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, බැංකු, බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන, කාවිපත් ජාල සහ ජංගම දුරකථන ජාල ක්‍රියාකරුවන් වැනි පාර්ශ්වකරුවන් හා සම්බන්ධ කෙරෙන මධ්‍යගත පද්ධති මෙන්ම පාර්ශ්වකරුවන් විසින් ස්වාධීනව මෙහෙයවන පෞද්ගලික පද්ධති යන දෙවර්ගයම ඇතුළත් පද්ධතීන්හි එකතුවකි.

ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතියේ ගෙවීමක් පියවීම එම දිනය තුළම (T+0) සිදු කළ හැකිය. 2003 දී තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය හඳුන්වා දෙන තෙක් ශ්‍රී ලංකාවේ පැවතුණු එකම විද්‍යුත් අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය වූයේ ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතියයි.

පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් වන ගෙවීම් පද්ධතියක් වන ඡායාගත වෙක්පත් පිළිබඳ නිෂ්කාගන පද්ධතිය (CITS) 2006 වසරේ දී ආරම්භ විය. අනෙකුත් දියුණු ආර්ථිකයන් සමග සසඳන විට ශ්‍රී ලංකාව ඡායාගත වෙක්පත් පිළිබඳ නිෂ්කාගන පද්ධතියක් හඳුන්වා දීමට පුරෝගාමී වූ රටක් ලෙස සැලකිය හැක.² බැංකු විසින් විද්‍යුත් ක්‍රම මගින් එවනු ලබන ඡායාගත වෙක්පත් ලංකාක්ලියාර් (පුද්ගලික) සමාගම මගින් නිෂ්කාගනය කරන බැවින්, මෙම පද්ධතිය මගින් වෙක්පත් නිෂ්කාගන කාලය දින 5-7 අතර කාලයක සිට ඊළඟ දිනය (T+1) දක්වා අඩු විය.

ජාතික ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය

2013 දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සහ ලංකාක්ලියාර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CCAPS) ස්ථාපිත කිරීම ශ්‍රී ලංකාවේ සුළු පරිමාණ විද්‍යුත් ගෙවීම් යටිතල පහසුකම් පරිණාමයේ ඉතා වැදගත් සන්ධිස්ථානයක් සනිටුහන් කරන ලදී. කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය නම් බහුවිධ ගෙවීම් පහසුකම උප යාන්ත්‍රණ 5 කින් සමන්විත වේ. ඒවා නම්, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CAS), විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CEFTS), ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සඳහා වූ හවුල් යාන්ත්‍රණය (SAS), විකුණුම්පල ගෙවීම් යන්ත්‍ර සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CPS) සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CMobS) වේ. කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය “ජාතික ගෙවීම් යාන්ත්‍රණය” ලෙස නම් කර, “ලංකාපේ” සන්නාමය යටතේ ලංකාක්ලියාර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. අදියර වශයෙන් හඳුන්වා දෙනු ලබන එම යාන්ත්‍රණයේ ප්‍රථම අදියර 3 සම්පූර්ණ කර ඇත.

කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයේ පළමු අදියර වූ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය 2013 වසරේ ජූලි මස සජීවී මෙහෙයුම් කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී. ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර කාඩ්පත් භාවිතා කරන්නන් හට ලංකාපේ ජාලය තුළ ඇති ඕනෑම ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍රයක් භාවිතා කිරීමට අවස්ථාව ලබාදෙමින් දිවයිනෙහි ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර යටිතල පහසුකම් පද්ධතියට එය ඇතුළත් කරන ලදී. ස්වකීය ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර හා කාඩ්පත් කළමනාකරණ පද්ධතීන් වෙත ආයෝජනය කිරීමට හැකියාවක් නොමැති

බැංකු හා බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන වෙත ලංකාපේ හරහා අඩු පිරිවැයකට ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයට සම්බන්ධ වීමට ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සඳහා වූ හවුල් යාන්ත්‍රණය ඉඩ සලසා දෙයි. එවැනි මූල්‍ය ආයතනවල ගිණුම් හිමියන්ට ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සඳහා වූ හවුල් යාන්ත්‍රණය මගින් ටෙලර් යන්ත්‍ර භාවිතා කිරීමේ පහසුකම් සලසා දී ඇත.

2015 දී, විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හඳුන්වා දීමෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ගෙවීම් පද්ධතිය විප්ලවීකරණය විය. විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය අන්තර්ජාලය සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත බැංකු කටයුතු ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර හෝ බැංකු කවුළු මගින් ගනුදෙනු කිරීමේ ක්‍රම භාවිතා කර තත්කාලීනව සිදුවන අරමුදල් පැවරීම් සඳහා පහසුකම් සලසා දෙමින් ගෙවීම් කටයුතු ආශ්‍රිත නවෝත්පාදනයන් සඳහා පුළුල් අවස්ථා ලබා දේ. එහි ඇති නම්‍යශීලීභාවය නිසා විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවීම් යටිතල පහසුකම් ආශ්‍රිත නව්‍යකරණ කිහිපයකටම පාදක විය.

රජයේ ආයතනවලට මංගත තත්කාලීන ගෙවීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා 2017 වසරේ දී, ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව (LPOPP) හඳුන්වා දෙන ලදී. විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව මගින් රජයේ ආදායම් එකතු කිරීම විධිමත් කරනු ලබයි. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකා රේගුව ගෙවීම් සඳහා ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව භාවිතා කරනු ලැබූ ප්‍රථම රජයේ ආයතනය විය. තවත් රජයේ ආයතන 4 ක් මෙයට සම්බන්ධ කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අවසර ලබා දෙන ලදී. 2018 දෙසැම්බර් 31 වන විට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 8 ක් මෙම වේදිකාවට සම්බන්ධ වී සිටී.

2017 දී හඳුන්වා දුන් “ජස්ට්පේ” (JustPay) මගින් ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත යෙදුම් වැනි මූල්‍ය තාක්ෂණ නවෝත්පාදක බැංකු ජාලවලට සුරක්ෂිතව සම්බන්ධ කෙරෙන සුවිශේෂ යටිතල පහසුකම් නව්‍යකරණයකි. එමගින් විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයේ සෘජු හර පහසුකම භාවිතා කර කුඩා අගයකින් යුත් ගෙවීම් සෘජුවම ගනුදෙනුකරුගේ ගිණුමෙන් සිදුකිරීමට පහසුකම් සලසයි.

ජාතික ගෙවීම් කාඩ්පත් ක්‍රමය යටතේ ගනුදෙනු හුවමාරු කිරීම් හා නිෂ්කාගනය කිරීමවලට පහසුකම් සැලසීම පිණිස කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයේ හතරවන අදියර වන විකුණුම්පල ගෙවීම් යන්ත්‍ර සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය ස්ථාපිත කිරීමට අවශ්‍ය නියාමන රාමුව සකසා තිබේ. ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය විද්‍යුත් පසුම්බි (e-wallets) අතර අන්‍යෝන්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය ඇති කරමින් විද්‍යුත් මුදල් පසුම්බි අතර මුදල් හුවමාරුව සඳහා පහසුකම් සලසනු ඇත.

2 ඡායාගත වෙක්පත් පිළිබඳ නිෂ්කාගන පද්ධතීන් ස්ථාපනය කරන ලද ආර්ථිකයන් සඳහා උදාහරණ: නවසීලන්තය - 1995; ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය - 2004; ඉන්දියාව - 2008; එක්සත් රාජධානිය - 2017 (මූලාශ්‍රය: ඉහත රටවල්වලට අදාළ මහ බැංකු පවත්වාගෙන යනු ලබන වෙබ් අඩවි)

ගෙවීම් කාඩ්පත් හා විද්‍යුත් මුදල්

ගෙවීම් කාඩ්පත් හා විද්‍යුත් මුදල් වැනි වෙනත් සුළු පරිමාණ ගෙවීම් ක්‍රමවේද ශ්‍රී ලංකාව තුළ භාවිතයේ පවතී. මෙම ගෙවීම් ක්‍රමවේද පෞද්ගලික හිමිකාරිත්වයක් ඇති ඒවා වන අතර ඒවායේ සුරක්ෂිත බව සහ ශක්තිමත් බව සහතික කරගැනීම පිණිසත් එමගින් මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය පවත්වාගැනීම පිණිසත් ගෙවීමේ හා බේරුම් කිරීමේ පද්ධති පනත හා බැංකු අංශයට අදාළ අනෙකුත් නීති මගින් නියාමනය කර තිබේ. ජංගම දුරකථන ජාල ක්‍රියාකරුවන් දෙදෙනෙකුට ශ්‍රී ලංකාවේ විද්‍යුත් මුදල් සේවා සැපයීම සඳහා බලපත්‍ර ලබා දී ඇත.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මග පෙන්වීම සහ අධීක්ෂණය යටතේ ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම ජාතික ගෙවීම් කාඩ්පත් ක්‍රමය ස්ථාපිත කිරීමට ජේ.සී.බී. (JCB-Japan Credit Bureau) ජාත්‍යන්තර ගෙවීම් කාඩ්පත් ජාලය සමග උපායමාර්ගික සහයෝගීතාවයකට ඇතුළත් වී සිටී. ජාතික ගෙවීම් කාඩ්පත් ක්‍රමය තුළින්, ලංකාපේ-ජේ.සී.බී. යන සන්නාමය සහිත හර කාඩ්පත් නිකුත් කිරීමේ අවස්ථාව බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන වෙත ලබාදේ. එම කාඩ්පත් දේශීය වශයෙන් ලංකාපේ ජාලයට අයත් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හා විකුණුම්පල ගෙවීම් යන්ත්‍ර සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හරහාද ජාත්‍යන්තර වශයෙන් ජේ.සී.බී. ජාලය හරහා ද ක්‍රියාත්මක වේ. ජාතික ගෙවීම් කාඩ්පත් ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ කාඩ්පත් හිමියන්, වෙළෙඳුන්, කාඩ්පත් නිකුත්කරන්නන් සහ අත්පත්කරුවන් ආදී සියලුම පාර්ශ්වකරුවන් දේශීය වශයෙන් කාඩ්පත් භාවිතා කිරීමේදී දැරීමට සිදුවන පිරිවැය අවම කිරීමයි.

QR කේතය ආශ්‍රිත ගෙවීම්

සුලබව භාවිතා කළ හැකි විද්‍යුත් ගෙවීම් ක්‍රමවේදයන් සහ කුඩා අගයන්ගෙන් යුත් ගෙවීම්වල තත්කාලීන පියවීම් අවශ්‍යතා වලට ප්‍රතිචාරයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2018 දී QR කේත ප්‍රමිතිය හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම ප්‍රමිතිය “ගෙවීම් පද්ධති සඳහා වන EMV QR කේත විශේෂ නියමය” මත පදනම් වී ඇති අතර එය එකිනෙකට වෙනස් වූ ගෙවීම් ක්‍රමවේදයන්වල අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වය ඇතිවන ආකාරයෙන් සහ QR කේත කිහිපයක් වෙනුවට එක් QR කේතයක් පමණක් භාවිතා කිරීමට මෙමගින් පහසුකම් සපයනු ලබයි. LANKAQR කේතය උපයෝගී කර ගැනීම තුළින් මූල්‍ය ආයතනවලට තම ගනුදෙනුකරුවන්ට මෙන්ම වෙළෙඳුන්ට ද අඩු වියදමකින් ඩිජිටල් ගෙවීම් සඳහා අවස්ථාව ලබාදීමට සහ ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා වැඩි පහසුකමක් ලබාදීමට හැකියාව ලැබේ.

ඉදිරි දැක්ම

අවම ලෙස මුදල් භාවිත සමාජයක අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා ඩිජිටල් ගෙවීම් පද්ධති ප්‍රවර්ධනය කිරීමට නව තාක්ෂණයන් භාවිතය වැඩි දියුණු කෙරෙන වාතාවරණයක් ඇතිවන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ව්‍යාපාර අංශයන් සමග නිරතුරුවම කටයුතු කරනු ලබයි. ඒ අනුව මූලිකත්වය දී ඇති නව ප්‍රවණතාවයන් අතර ජාතික ප්‍රවාහන කාඩ්පතක් සහ විවෘත යෙදුම් වැඩසටහන් අතුරු මුහුණත් (Open API) වේදිකා වැනි මූල්‍ය තාක්ෂණ නවෝත්පාදන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අදාළ ක්ෂේත්‍ර අතර සහයෝගීතාවයන් ඇති කර තිබේ. මූල්‍ය සේවාවන්හි සුරක්ෂිතභාවය හා කාර්යක්ෂමතාවය දියුණු කිරීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බ්ලොක්චේන් (Blockchain) වැනි නව තාක්ෂණයන්, ගනුදෙනුකරු හඳුනා ගැනීමේ (Know Your Customer) ක්‍රියාවලීන් සහ වෙළෙඳ මූල්‍ය (Trade Finance) වැනි ක්ෂේත්‍රවලට උපයෝගී කරගැනීමේ හැකියාව අදාළ පාර්ශ්වකරුවන් සමග අධ්‍යයනය කරයි. අතන්‍ය (Virtual) බැංකුකරණය සහ විද්‍යුත් ගනුදෙනුකරුවන් හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා භාවිතා කිරීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, පුද්ගලයින් ලියා පදිංචි කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මෙහෙයවනු ලබන විද්‍යුත් ජාතික හැඳුනුම්පත් (e-NIC) ව්‍යාපෘතිය සමග සම්බන්ධවීමේ හැකියාව විශ්ලේෂණය කරමින් සිටියි. මෙමගින් විද්‍යුත් ක්‍රමයක් මගින් අනන්‍යතාවය තහවුරු කිරීමට අවශ්‍යවන මූල්‍ය තාක්ෂණ නව නිපැයුම් දිරිගන්වන අතරම මූල්‍ය සේවා සඳහා සම්බන්ධවීමේ ගාස්තු අඩුවීම තුළින් ඒවා වෙත පිවිසීමේ හැකියාව වර්ධනය කරයි. නව තාක්ෂණය උපයෝගී කරගන්නා අතරතුර දත්ත බෙදා ගැනීමේ ඇති අවදානම් පිළිබඳව ද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අවධානය යොමු වී ඇත. එම නිසා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ගනුදෙනුකරුවන්ගේ මුදල්වල පමණක් නොව තොරතුරුවල ද ආරක්ෂාව සඳහා තම නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කර ඇත. තවද, ශ්‍රී ලංකාවේ තොරතුරු සහ දත්ත ආරක්ෂාව සඳහා ශක්තිමත් නෛතික රාමුවක් පිළියෙල කිරීමට අදාළ ජාතික ආයතන සමග ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සහයෝගයෙන් කටයුතු කරනු ලබයි. ඩිජිටල්කරණය වූ ආර්ථිකයක විකාශනය වන ගෙවීම් අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට හැකි ජාතික ගෙවීම් පද්ධතියක් පවත්වාගෙන යාමට ඉහත දැරූර්ගී ක්‍රියාමාර්ග තුළින් හැකිවනු ඇත.

මූලාශ්‍ර:

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, වාර්ෂික වාර්තා, 2015, 2017 සහ 2018
Committee on Payment and Settlement Systems, (2003). A glossary of terms used in payment and settlement systems. Basel.
Jayamaha, R. (2014) The Money Pipeline- A pillar of financial stability. Battaramulla: Published by Author.
Wijesinghe, D.S.(2007). Intraday Liquidity Facility: Does it have an impact on Monetary Policy?, Central Bank of Sri Lanka Staff Studies. Vol 37: 1&2 pp 1-17

ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය, රට තුළ ක්‍රියාත්මක වන විශාල වටිනාකම් සහිත ගෙවීම් සඳහා වන එකම විද්‍යුත් ගෙවීම් පද්ධතිය වන තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය සහ නිර්ලේඛන රජයේ සුරැකුම්පත් පියවීම් පද්ධතිය වන ලංකාසෙකපු යන පද්ධති වලින් සමන්විත වේ. පසුගිය වසර සමඟ සැසඳීමේ දී සලකා බලන වසර තුළ දී, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය සියයට 7.39 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් ගනුදෙනු 405,200 ක පියවීම් කටයුතු සිදු කරන ලද අතර සියයට 8.85 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය සිදුකළ ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම රුපියල් බිලියන 100,473.1 ක් විය. වටිනාකම අනුව බලන කල 2018 වසරේ දී, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය හරහා සිදු කළ ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම, මුදල් භාවිතයෙන් තොරව සිදුකළ මුළු ගනුදෙනුවල වටිනාකමින් සියයට 86.3 ක් විය. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි ද්‍රවශීලතා අවදානම අවම කර ගැනීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි සහභාගිත්ව ආයතන වෙත එක් දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම් සැපයීම තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. 2018 වසරේ දී, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි සහභාගිත්ව ආයතන විසින් භාවිතා කළ එක් දින ද්‍රවශීලතා පහසුකමෙහි දෛනික සාමාන්‍ය වටිනාකම රුපියල් බිලියන 55 ක් විය. 2018 වසර අවසානයේ දී, ලංකාසෙකපු පද්ධතියෙහි පැවැති මුළු නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත්වල මුහුණත වටිනාකම රුපියල් බිලියන 5,103 ක් වූ අතර, එය රුපියල් බිලියන 758.8 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වලින් ද, රුපියල් බිලියන 4,344.2 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වලින්ද සමන්විත විය.

සලකා බලන වසර තුළ දී, ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් මෙහෙයවනු ලබන වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධතිය සුමට ලෙස ක්‍රියාත්මක වූ අතර වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධතිය හරහා නිෂ්කාගනය කළ මුළු වෙක්පත් ප්‍රමාණය, 2018 වසරේ දී, රටෙහි මුදල් භාවිතයෙන් තොරව සිදු කළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 20.5 ක් විය. 2017 වසර සමඟ සැසඳීමේ දී 2018 වසර තුළ දී, වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධතිය හරහා නිෂ්කාගනය කළ මුළු වෙක්පත් ප්‍රමාණය සියයට 3.10 ක පහත වැටීමක් වාර්තා කළ අතර නිෂ්කාගනය කරන ලද වෙක්පත්වල මුළු වටිනාකම සුළු වශයෙන් සියයට 0.44 කින් වර්ධනය විය.

2018 වසර තුළ දී, වැටුප් වැනි සුළු පරිමාණ තොග ගෙවීම් සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් පහසුකම් සලසන ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය සුමට

ලෙස ක්‍රියාත්මක විය. පසුගිය වසර හා සැසඳීමේ දී, ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය මගින් සිදු කළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණය සහ වටිනාකම ඉහළ යෑම මගින් එම පද්ධතියෙහි වර්ධනාත්මක උපනතියක් වාර්තා විය. ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය මගින් සිදුකළ මුළු ගනුදෙනු ප්‍රමාණය හා වටිනාකම පිළිවෙලින් සියයට 9.75 කින් මිලියන 33 ක් දක්වා ද සියයට 14.33 කින් රුපියල් බිලියන 1,972 ක් දක්වා ද වර්ධනය විය.

'ලංකාපේ' (LankaPay) යන සන්නාම නාමය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CCAPS), එහි මේ වනවිට හඳුන්වා දී ඇති උප යාන්ත්‍රණ තුන වන ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CAS), විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CEFTS) සහ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර්යන්ත්‍ර සඳහා වූ හවුල් යාන්ත්‍රණයෙහි (SAS) මෙහෙයුම් කටයුතුවල වර්ධනයක් සමඟ 2018 වසරේ දී සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් වාර්තා කරන ලදී. ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය, එහි සාමාජික මූල්‍ය ආයතනවල ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර අතර අන්තර් සම්බන්ධතාවය ගොඩ නැගීම තුළින් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයට සම්බන්ධ ඕනෑම ටෙලර් යන්ත්‍රයකින් සාමාජික මූල්‍ය ආයතනවල ගනුදෙනුකරුවන් හට මුදල් ආපසු ගැනීමේ හා ශේෂය පරීක්ෂා කිරීමේ හැකියාව ලබා දෙයි. පසුගිය වසර සමඟ සැසඳීමේ දී 2018 වසරේ දී, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හරහා සිදුකළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණය හා වටිනාකම පිළිවෙලින් සියයට 22.9 කින් මිලියන 40.5 ක් දක්වා ද සියයට 30.5 කින් රුපියල් බිලියන 344.6 ක් දක්වා ද වර්ධනය විය. සලකා බලන කාලසීමාව අවසානයේ දී ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හා සම්බන්ධ වී තිබුණු මූල්‍ය ආයතන සංඛ්‍යාව 28 ක් විය. තමන්ටම අයත් ස්වයංක්‍රීය ගෙවීම් කාඩ්පත් කළමනාකරණ පද්ධති මෙහෙයවීමේ හැකියාවක් නොමැති මූල්‍ය ආයතන වෙත කාඩ්පත් කළමනාකරණය සහ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ගනුදෙනු යොමු කිරීමේ සේවා සැලසීම සඳහා 2015 වසරේ දී හඳුන්වා දෙන ලද ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සඳහා වූ හවුල් යාන්ත්‍රණයෙහි සාමාජික සංඛ්‍යාව 2 ක් වූ අතර සලකා බලන කාලය තුළ දී තවදුරටත් එහි මෙහෙයුම් කටයුතු සුමට ලෙස සිදු විය.

සාමාජික ආයතන අතර තත්කාලීන පදනමින් සුළු පරිමාණ අරමුදල් පැවරීම් සඳහා පහසුකම් සැලසීමට, කාඩ්පත් හා අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි දෙවන අදියර වන විද්‍යුත් අරමුදල්

පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි මෙහෙයුම් කටයුතු 2015 වසරේ දී ආරම්භ කරන ලදී. විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි ගනුදෙනුවල සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් වාර්තා කරමින් පසුගිය වසර සමඟ සැසඳීමේ දී, විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය මගින් සිදු කළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණය සැලකිය යුතු ලෙස සියයට 128.7 කින් මිලියන 7.2 ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර එම ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම සියයට 141.2 කින් රුපියල් බිලියන 660.3 ක් දක්වා 2018 වසරේ දී වර්ධනය විය. රජයේ ආයතන සඳහා මංගත ගෙවීම් සඳහා පහසුකම් සැලසීමට මහ බැංකුව විසින් ලබා දෙන ලද අනුමැතිය අනුව ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් ප්‍රථමයෙන් ශ්‍රී ලංකා රේගුව වෙත තත්කාලීන මංගත ගෙවීම් පහසුකම් සැලසීම සඳහා ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව ආරම්භ කරන ලදී. 2018 වසර අවසානය වන විට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 8 ක් තත්කාලීන ගෙවීම් පහසුකම් සැලසීම සඳහා ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව සමඟ සම්බන්ධ වී සිටි අතර 2018 වසර තුළ දී, මුළු වටිනාකම රුපියල් බිලියන 12 ක් වන ගනුදෙනු 15,431 ක් සිදු කිරීම සඳහා ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව හරහා පහසුකම් සලසන ලදී. 2018 වසර තුළ දී, මහ බැංකුව විසින් මංගත තත්කාලීන ගෙවීම් පහසුකම් සැලසීම සඳහා තවත් රජයේ ආයතන තුනක් සමඟ සම්බන්ධ වීමට ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගමට අවසර ලබා දෙන ලදී.

2018 වසරේ ඔක්තෝබර් මාසයේ දී, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි සහ විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි ගනුදෙනු නිෂ්කාශනය සහ පියවීම කඩිනම් කිරීම සඳහා ව්‍යාපාරික දිනයක් තුළ දී ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි සහ විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි ගනුදෙනු නිෂ්කාශන වකු ගණන දෙකේ සිට හතර දක්වා වැඩි කරන ලදී. මීට අමතරව, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි සහ විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය තහවුරු කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් එම පොදු යාන්ත්‍රණවල ප්‍රාථමික සහභාගිකරුවන් සඳහා වගකීම් කළමනාකරණ අවම සීමාවන් (Minimum Liability Manager Limits) නියම කරන ලදී.

ගනුදෙනු සඳහා ගෙවීම් කාඩ්පත් භාවිතා කිරීම තුළින් කාඩ්පත් හිමියන් සහ වෙළෙඳුන්ට දැරීමට සිදුවන පිරිවැය අවම කිරීමේ අරමුණින් ජාතික ගෙවීම් කාඩ්පත් ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට මහ බැංකුව ලංකාක්ලියර්

(පුද්ගලික) සමාගම වෙත අනුමැතිය ලබා දෙන ලදී. එක් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවක්, ජාතික ගෙවීම් කාඩ්පත් ක්‍රමය යටතේ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍රවල භාවිතා කළ හැකි කාඩ්පතක් නිකුත් කිරීම මගින් ජාතික ගෙවීම් කාඩ්පත් ක්‍රමය 2018 වසරේ දී ආරම්භ කරන ලදී. ජාතික ගෙවීම් කාඩ්පත් ක්‍රමය යටතේ නිකුත් කරන ලද ගෙවීම් කාඩ්පත් භාවිතා කර විකුණුම්පල ගෙවීම් යන්ත්‍ර මගින් සිදු කරන ගනුදෙනු වලට පහසුකම් සැලසීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය අත්පත්කරුවන් විකුණුම්පල ගෙවීම් යන්ත්‍ර සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය සමඟ සම්බන්ධ වීමේ ප්‍රගතිය නිරීක්ෂණය කරන ලදී.

2013 අංක 1 දරන ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධති සඳහා වන නියෝගයන්හි විධිවිධාන යටතේ ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධතිවල කටයුතු නියාමනය සහ අධීක්ෂණය මහ බැංකුව විසින් තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, 2013 අංක 1 දරන ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධති සඳහා වන නියෝග යටතේ හර කාඩ්පත් නිකුත් කරන්නන් ලෙස කටයුතු කිරීම සඳහා බලපත්‍ර ලබා ඇති මූල්‍ය ආයතන දෙකක් සඳහා ණය කාඩ්පත් නිකුත්කරන්නන් ලෙස කටයුතු කිරීමට අවසර ලබාදෙන ලද අතර තවත් මූල්‍ය ආයතනයක් සඳහා ගෙවීම් කාඩ්පත් පිළිබඳ මූල්‍ය අත්පත්කරුවකු ලෙස කටයුතු කිරීමට බලපත්‍රයක් ලබා දෙන ලදී.

ජාතික ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතියෙහි අවදානම් අවම කිරීම සඳහා මහ බැංකුව තම අධීක්ෂණ කටයුතු තවදුරටත් සිදුකරන ලද අතර නියාමන රාමුව ද තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. 2018 වසර තුළ දී, ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධති හා සම්බන්ධ අවදානම් අවම කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් අධීක්ෂණ කටයුතු තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධති සේවා සැපයුම් කරුවන් නියෝගවලට දක්වන අනුකූලතාවය සහතික කිරීම සඳහා එතැන් පරීක්ෂණ සහ දුරස්ථ ආවේක්ෂණ කටයුතු සිදු කරන ලදී.

මෙයට අමතරව, ගෙවීම් පද්ධතීන්හි වැඩි දියුණුවීම් සැලකිල්ලට ගනිමින් සේවා සපයන්නන් මගින් ගෙවීම් කාඩ්පත් යොදාගෙන සිදු කරන විද්‍යුත් වාණිජ ගනුදෙනු අත්පත් කර ගැනීම සහ ගෙවීම් සම්බන්ධ ජංගම යෙදුම් මාදුකාංග පිළිබඳව නියෝග නිකුත් කිරීම තුළින් මහ බැංකුවේ නියාමන රාමුව 2018 වසරේ දී තවදුරටත් පුළුල් කරන ලදී. තුන්වන පාර්ශ්ව ගෙවීම්

වේදිකා සපයන්නන් විද්‍යුත් වාණිජ ගනුදෙනුවලට සම්බන්ධවීමේ දී ඇතිවන අවදානම සලකා බලා ගෙවීම් වේදිකා සපයන්නන් හරහා අත්පත් කරගන්නා ගෙවීම් කාඩ්පත් පදනම් කරගත් ගනුදෙනුවලට කොන්දේසි නියම කිරීම සඳහා 2018 ජනවාරි මාසයේ දී, 18 වන දින සේවා සපයන්නන් මගින් ගෙවීම් කාඩ්පත් යොදාගෙන සිදු කරන විද්‍යුත් වාණිජ ගනුදෙනු අත්පත් කර ගැනීම පිළිබඳ නියෝගය නිකුත් කරන ලදී. 2018 ජනවාරි මස දී මූල්‍ය ආයතන විසින් භාවිතා කරනු ලබන ජංගම යෙදුම් මෘදුකාංග සඳහා අවම අනුකූලතා ප්‍රමිතීන් නියම කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් ගෙවීම් පහසුකම් ලබාදෙන ජංගම යෙදුම් මෘදුකාංගයන්ට අදාළ අවම අනුකූලතා ප්‍රමිතීන් සඳහා වූ මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී.

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති වර්ධනය සඳහා නව තාක්ෂණය යොදා ගැනීමේ ලෝක ප්‍රවණතාවය සලකා බලා, ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති පිළිබඳ උපදේශනාත්මක කමිටුව වන ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලය විසින් මූල්‍ය තාක්ෂණය (FinTech) පිළිබඳ වර්ධනයන් සහ බ්ලොක්චේන් (Blockchain) තාක්ෂණය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා කමිටු දෙකක් පත් කරන ලදී. මූල්‍ය තාක්ෂණ කමිටුවේ නිර්දේශ මත ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගෙවීම් සඳහා ජාතික QR කේතයක් ස්ථාපිත කිරීමට 2018 අංක 6 දරන ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධති වකුලේඛය නිකුත් කරන ලදී. මෙයට අමතරව, මූල්‍ය තාක්ෂණ කමිටුවේ තවත් නිර්දේශයක් ලෙස සුදුසු නියාමන පරිචයන් පවත්වාගෙන යමින් මූල්‍ය තාක්ෂණික නව හඳුන්වා දීම් වර්ධනය සඳහා උපකාරී වන පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා මූල්‍ය තාක්ෂණ නියාමන පරීක්ෂණ අවකාශයක් (Sandbox) ස්ථාපනය කිරීමට කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී. බ්ලොක්චේන් තාක්ෂණ කමිටුවේ නිර්දේශයක් ලෙස ක්‍රියාකාරී කමිටුවක් පත් කරන ලද අතර එමගින්, මූල්‍ය අංශය තුළ භාවිතා කළ හැකි ගනුදෙනුකරුවන් හඳුනාගැනීම සඳහා හවුල් ක්‍රමවේදයක් බ්ලොක්චේන් තාක්ෂණය අනුව යොදාගැනීම පිළිබඳ ශක්‍යතාවය ඇගයීමට ලක්කරනු ලබයි.

දේශීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ ගනුදෙනු සඳහා දැනට පවත්නා ගනුදෙනු හා පියවීම් පද්ධතීන් සඳහා අවේනික වූ සීමාවන් මඟහරවා ගැනීම සඳහා ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් සහ පරිචයන්ට අනුකූලව අති නවීන මූල්‍ය වෙළඳපොළ යටිතල පහසුකම් පද්ධතියන් සහ ඊට අදාළව තෛතික සහ රෙගුලාසිමය රාමුවක් ස්ථාපනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් සැලසුම් කර ඇත. දේශීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ තුළ විද්‍යුත් ගනුදෙනු සහ ගනුදෙනු එසැනින් පියවීමේ (Straight-through Processing) ක්‍රියාවලිය සඳහා විද්‍යුත් වෙළඳ පද්ධතියක් (Electronic

Trading Platform) මධ්‍යම ප්‍රතිපාර්ශ්ව නිශ්කාශන සහ පියවීම් පද්ධතියක් (Central Counterparty Clearing and Settlement System) සහ මධ්‍යම සුරැකුම්පත් තැන්පතු ක්‍රමයක් (Central Securities Depository System) මගින් පහසුකම් සැලසීම මෙන්ම රජයේ සුරැකුම්පත් සහ විදේශ විනිමය හුවමාරු ගනුදෙනු ද මෙම පද්ධතීන් හරහා සිදු කිරීමට යෝජනා කෙරේ. මෙම යෝජනාවට අනුකූලව, රජයේ සුරැකුම්පත් ගනුදෙනු සඳහා වූ ප්‍රාථමික සහ ද්විතීයික වෙළඳපොළ ගනුදෙනුවල විනිවිදභාවය සහ කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා විද්‍යුත් වෙළඳ පද්ධතිය සහ මධ්‍යම ප්‍රතිපාර්ශ්ව නිශ්කාශන සහ පියවීම් පද්ධතිය සඳහා වූ නවීන තොරතුරු තාක්ෂණ යටිතල පහසුකම් හඳුන්වා දීමට නියමිත අතර එය රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ සංවර්ධනයට සහ රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය නවීකරණය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ.

මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම

රටක මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව, සාධක කිහිපයක් මගින් අභියෝගයට ලක් වේ. මුදල් විශුද්ධිකරණය හා ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම, ස්ථාවරත්වයට බලපෑම් කළ හැකි එවැනි තීරණාත්මක සාධක දෙකක් බවට පත්ව තිබේ. ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය මගින්, 2006 අංක 06 දරන මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ ප්‍රතිපාදනයන්ට අනුකූලව මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වන මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා වූ වැඩපිළිවෙල නොකඩවා සිදුකරගෙන යන ලදී. 2018 වසර තුළ දී මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය වෙත සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා ඇතුළුව මුදල් විශුද්ධිකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම් (ML/TF) සම්බන්ධ තොරතුරු ලැබුණු අතර ඒවා විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් පසුව එම තොරතුරු නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන සහ අදාළ අනෙකුත් ආයතනයන් වෙත යොමු කිරීමේ කාර්යය ඉටු කරන ලදී. තවද, වසර තුළ දී මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය සෛසු පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සම්බන්ධීකරණයන් සමඟ මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් ශ්‍රී ලංකාවට ලබා දී ඇති කාල රාමුවකට යටත් වූ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ කටයුතු සාර්ථකව සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා ක්‍රියා කරන ලදී. මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය යනු මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීම හා ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ කාර්යයන් පිළිබඳ ගෝලීය සම්මතයන් සකස් කරන ආයතනයයි.

වසර තුළ දී මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය වෙත වාර්තාකරණ ආයතන, නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන සහ මහජනතාව විසින් සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා 1,022 ක් වාර්තා කර ඇති අතර, සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා 317 ක් විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් අනතුරුව අදාළ නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන සහ නියාමන ආයතනයන් වෙත වැඩිදුර විමර්ශනයන් සඳහා යොමු කර ඇත. මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතෙහි 6 වන වගන්තිය අනුව, වාර්තාකරණ ආයතන විසින් රුපියල් මිලියනයක් හෝ ඊට සමාන වූ විදේශ මුදල් ප්‍රමාණයක් ඉක්මවන මුදල් ගනුදෙනු සහ විද්‍යුත් මුදල් ප්‍රේෂණ ගනුදෙනු (ආමුඛ සහ ප්‍රතිමුඛ) පිළිබඳ තොරතුරු ද වාර්තා කිරීම අඛණ්ඩව සිදුවිය. කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී, වාර්තාකරණ ආයතන විසින් වාර්තා කරන ලද මුදල් ගනුදෙනු සංඛ්‍යාව සහ විද්‍යුත් ප්‍රේෂණ ගනුදෙනු සංඛ්‍යාව පිළිවෙලින් මිලියන 5.6 ක් සහ මිලියන 6.3 ක් විය.

අනුකූලතාව අධීක්ෂණය කිරීම සහ නීතිමය ප්‍රවණතා

දේශීය මෙන්ම ගෝලීය ආර්ථිකය සහ මූල්‍ය පද්ධතියෙහි ස්ථාවරත්වයට තර්ජනයක් විය හැකි මුදල් විශුද්ධීකරණය, ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සහ සම්බන්ධිත මූල්‍ය අපරාධ වැළැක්වීම සඳහා රටෙහි මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා වන නීතිමය රාමුවට අනුගත වීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. වසර තුළ දී, මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනත යටතේ නිකුත් කරන ලද නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූල වන අයුරින් මූල්‍ය ආයතනයන් කටයුතු කරන්නේ ද යන්න ඇගයීම සඳහා අවදානම මත පදනම් වූ එතැන් පරීක්ෂාවන් 19 ක් මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් සිදුකරන ලදී. තවද, වසර තුළ දී මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම පිළිබඳ අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය සහ ආයතන අනුකූලතාව ශක්තිමත් කිරීමට මූල්‍ය ආයතන සඳහා සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තාකරණය, මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීමේ අවදානම කළමනාකරණය සහ ප්‍රතිලාභී හිමිකරුවන් හඳුනාගැනීම සම්බන්ධව මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී.

2018 ජනවාරි මාසයේ දී 2018 අංක 1 දරන නාමෝද්දිෂ්ට මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර (Designated Non-Finance Business) (ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් ක්‍රියා කිරීමේ) රීති නිකුත් කිරීමත් සමඟ මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් ආයතනික අනුකූලතාව සම්බන්ධ සිදුකරනු ලබන ඇගයීම, නාමෝද්දිෂ්ට මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර සහ වෘත්තීන් දක්වා පුළුල්

කරන ලදී. ඒ අනුව, මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් මුදල් විශුද්ධීකරණය සම්බන්ධව අධි අවදානම් අංශ ලෙස හඳුනාගත් නාමෝද්දිෂ්ට මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර විසින් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා වන ක්‍රමෝපායන් ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම පරීක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රගති සමාලෝචන 27 ක් සිදුකරන ලදී. වසර තුළ දී, මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සම්බන්ධ අනුකූලතා වගකීම් පිළිබඳ නිශ්චිත මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරමින් නාමෝද්දිෂ්ට මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර සහ වෘත්තීන්හි ආයතනික අනුකූලතාවය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පියවර ගන්නා ලදී.

2018 වසර තුළ දී, මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් රක්ෂණ අංශයෙහි සහ සුරැකුම්පත් අංශයෙහි නියාමන සහ අධීක්ෂණ මණ්ඩල වන පිළිවෙලින්, ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව සහ ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂන් සභාව සමඟ එම දෙඅංශයෙහිම මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම ඉලක්ක කරගත් පුළුල්, අවදානම මත පදනම් වූ අධීක්ෂණය මත වූ සුපරීක්ෂණ සොයා ගැනීම් පිළිබඳ තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම සඳහා රාමුවක් ස්ථාපනය කර ගැනීමට අවබෝධතා ගිවිසුම් දෙකකට අත්සන් තබන ලදී. තවද, මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයේ විශ්ලේෂණ කාර්යය වැඩිකිරීමේ අරමුණින් මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුව සමඟ අවබෝධතා ගිවිසුමක් අත්සන් කරන ලදී.

මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය මගින් ලැයිස්තුගත කිරීම සහ රටෙහි මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා වන අනුකූලතාව වැඩි දියුණු කිරීම සම්බන්ධව ලබා ඇති ප්‍රගතිය

මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම හා ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම කෙරෙහි ඇති අනුකූලතාව, මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් එහි කලාපීය ආයතනයක් වන මුදල් විශුද්ධීකරණය පිළිබඳ ආසියානු ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායම හරහා නිරන්තරයෙන් අධීක්ෂණය කරනු ලබන අතර, අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම මගින් ද එය සිදු කරනු ලබයි. මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා වන ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අනුකූලතාව ඇගයීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් පවත්වන ලද අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීමේ දෙවන වටය, මුදල් විශුද්ධීකරණය පිළිබඳ ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය

කණ්ඩායම විසින් 2014/15 වකවානුවේ දී පවත්වන ලදී. 2015 ජූලි මාසයේ දී සම්මත කරගන්නා ලද අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම් වාර්තාව මගින් ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායමේ “කඩිනම් සහ පුළුල් පසු විපරම් ක්‍රියාවලිය” යටතේ ශ්‍රී ලංකාව විසින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් නිර්දේශ කරන ලදී. මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ ඵලදායීත්වය ඇගයීම සඳහා මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතා සමාලෝචන කණ්ඩායම විසින් ශ්‍රී ලංකාව ඇගයීමට නියමිත බව 2016 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් දන්වන ලදී. සාකච්ඡා සහ ප්‍රගති සමාලෝචන වාර්තා කිහිපයකින් පසු ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාවය, සුපරීක්ෂණය, නෛතික පුද්ගලයින් සහ සැකසුම් හා සමූල ඝාතක අවි ව්‍යාප්තිය සම්බන්ධයෙන් ඉලක්කගත මූල්‍ය සම්බාධක (උතුරු කොරියාව සහ ඉරානය) යන අංශ හතරෙහි ප්‍රමාණවත් ප්‍රගතියක් ශ්‍රී ලංකාව විසින් අත්කරගෙන නොමැති බව මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් ශ්‍රී ලංකාවට දන්වන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2017 ඔක්තෝබර් මාසයේ ආප්තවිනාවේ බුටනෝස් අයර්ස්හි දී පැවති මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ සැසිවාරයේ දී ශ්‍රී ලංකාව මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ ක්‍රමෝපායයන්ගේ දුර්වලතා සහිත රටක් ලෙස මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ අනුකූලතා ලේඛනයෙහි ලැයිස්තුගත කරන ලද අතර, මෙය “අළු ලේඛනයට” ඇතුළත් වීම ලෙස හඳුන්වයි. මෙසේ ලැයිස්තුගත කිරීමෙන් අනතුරුව, එම හඳුනාගත් ක්‍රමෝපායමය දුර්වලතා මඟ හරවා ගැනීම සඳහා කාල රාමුවකට යටත් වූ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් ශ්‍රී ලංකාවට ලබා දෙන ලදී. 2017 නොවැම්බර් මස ලැයිස්තුගත වීමෙන් පසුව, ශ්‍රී ලංකාවේ බලධාරීන් විසින් මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ඵලදායී පියවර ගන්නා ලද අතර ඒ සඳහා 2018 අංක 06 දරන භාර (සංශෝධන) පනත, 2018 අංක 24 දරන සාපරාධී කාරණාවල දී අන්‍යෝන්‍ය සහයෝගීතාව දැක්වීමේ (සංශෝධන) පනත නිකුත් කිරීම, උතුරු කොරියාව සහ ඉරානය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ ආරක්ෂක මණ්ඩල යෝජනා ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ රෙගුලාසි/නියෝග/මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කිරීම, ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් ක්‍රියා කිරීමේ රීති නිකුත් කරමින් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සම්බන්ධයෙන් වන ආවරණය නාමෝද්දිෂ්ට මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර සහ වෘත්තීන් දක්වා පුළුල් කිරීම, මූල්‍ය අංශයෙහි සහ නාමෝද්දිෂ්ට මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර සහ වෘත්තීන්හි

මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සම්බන්ධ අවදානම් මත පදනම් වූ සුපරීක්ෂණයන් සිදු කිරීම, මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා වන වගකීම් සම්බන්ධ අනුකූලතාව නොමැති ආයතන සම්බන්ධව බලාත්මක පියවර ගැනීම සහ මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීම සඳහා වන බැඳීම, ප්‍රතිලාභී හිමිකරුවන් හඳුනාගැනීම සම්බන්ධ තොරතුරු, ඉලක්කගත මූල්‍ය සම්බාධක ක්‍රියාත්මක කිරීම වැනි කරුණු පිළිබඳව මූල්‍ය ආයතන සහ නාමෝද්දිෂ්ට මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර සහ වෘත්තීන් දැනුවත් කිරීම සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇතුළත් වේ.

ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකාව අත්කරගත් ප්‍රගතිය පිළිබඳව ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය ඒකාබද්ධ කණ්ඩායම (AP/JG) හරහා මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් ඇගයීමට ලක් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව අත්කරගෙන ඇති ප්‍රගතිය සම්බන්ධව ප්‍රගති සමාලෝචන වාර්තා හතරක් සපයන ලද අතර, ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය ඒකාබද්ධ කණ්ඩායම සමඟ මුහුණට මුහුණලා සාකච්ඡා පිළිවෙලින් 2018 ජනවාරි, මැයි, සැප්තැම්බර් සහ 2019 ජනවාරි මාසයන්හි දී පවත්වන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව ලබා ඇති සැලකිය යුතු මට්ටමේ ප්‍රගතිය ආසියා ශාන්තිකර ඒකාබද්ධ කණ්ඩායමේ පිළිගැනීමට ලක් වූ අතර, මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් ලබා දී ඇති ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම පිළිබඳ විශේෂ අවධානයට ලක් කර ඇත. ඒ අනුව, 2019 වසර මැද වන විට “අළු ලැයිස්තුවෙන්” ඉවත් වීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකිවේ යැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

මූල්‍ය අංශයට අදාළ නීති ප්‍රතිසංස්කරණ

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත පැවරී ඇති නියාමන හා අධීක්ෂණ බලතල ශක්තිමත් කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින්, 2018 වසර තුළ දී, පවත්නා නීතීන් සංශෝධනය කිරීම සහ යම් යම් හඳුනාගත් ක්ෂේත්‍රයන් සඳහා නව නීති සම්පාදනය ද ඇතුළුව නීති ප්‍රතිසංස්කරණ කිහිපයක් කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී. 1949 අංක 58 දරණ මුදල් නීති පනත, 1988 අංක 30 දරණ බැංකු පනත, 2011 අංක 42 දරණ මූල්‍ය ව්‍යාපාර පනත, 1937 අංක 7 දරණ ලියාපදිංචි කොටස් සහ සුරැකුම්පත් ආඥා පනත සහ 2005 අංක 28 දරන ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධති පනත් සංශෝධනය කිරීම ආරම්භ කිරීම මේ අතර වේ. බැංකු පනත යටතේ ලියාපදිංචි විශේෂිත බැංකුවල ණය අයකර ගැනීමේ කටයුතු කඩිනම් කිරීම

විශේෂ සටහන 12

ශ්‍රී ලංකාවේ නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් සඳහා වන මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ නීතිමය බැඳීම්

හැඳින්වීම

තාක්ෂණික වර්ධනයත් සමඟ බලගැන්වුණු ගෝලීයකරණය මඟින් ආර්ථික වර්ධනය සහ රටවල සංවර්ධනය කඩිනම් කර ඇතත් එමඟින් ගෝලීය ආර්ථිකයට නවමු ආකාරයේ තර්ජනයන් රැගෙනවිත් ඇත. එවන් තර්ජනයන් අතර, මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම යන කාරණා දෙක ප්‍රධාන තැනක් ගනී. නීත්‍යානුකූල නොවන ක්‍රියාකාරකම් හරහා උත්පාදනය වන අරමුදල් යෙදවීමට හෝ ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියාකාරකම් සඳහා මුදල් සැපයීමට හැකි ආකාරයේ හිඳුස් රහිත මනා ගෝලීය මූල්‍ය පද්ධතියක් පවතින්නේ නම්, ගෝලීයකරණයේ ප්‍රතිලාභ තහවුරු කළ හැකි අතරම යහපත් ප්‍රතිඵල ප්‍රශස්ත මට්ටමින් නෙළා ගත හැකි වනු ඇත. මුදල් විශුද්ධීකරණයේ නියැලෙන්නන් සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සපයන්නන් ඇතැම් රටවල පවත්නා දුර්වල සහ සඵලදායී නොවන පාලනයන් තුළින් වාසි ලබා ගනිමින් මූල්‍ය පද්ධතියට ඇතුළු වී අවසානයේ අන්තර්ජාතික මූල්‍ය පද්ධතියටම හානි පමුණුවනු ලබයි. එබැවින් අන්තර්ජාතික මූල්‍ය පද්ධතිය ආරක්ෂා කර ගැනීම උදෙසා මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම හා ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීම සඳහා වූ ශක්තිමත් ක්‍රමවේදයන් ජාතික මට්ටමින් පැවතීම අවශ්‍ය කෙරේ. මෙකී අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව අවබෝධයෙන් යුතුව මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය¹ විසින් මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීම සඳහා වන ගෝලීය ප්‍රමිතීන් ස්ථාපිත කර ඇත. බැංකු, මූල්‍ය ආයතන, ණය දෙන ආයතන සහ ව්‍යවහාර මුදල් මාරුකිරීමේ සේවා වැනි මූල්‍ය ව්‍යාපාර මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සම්බන්ධයෙන් වඩාත් ආකර්ශනීය වූ බැවින් ආරම්භයේදී මෙම ප්‍රමිතීන් විසින් මූල්‍ය ව්‍යාපාර කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, මුදල් විශුද්ධීකරණයේ නියැලෙන්නන් සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සපයන්නන් විසින් අවහාවිත කිරීමේ හැකියාව හඳුනා ගැනීමත් සමඟ, නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන්² දක්වාද මෙම විෂය පථය ක්‍රමිකව පුළුල් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව තුළද, නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් සතුව මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට

මුදල් සැපයීම සම්බන්ධයෙන් ඉහළ අවදානමක් ඇති බව වාර්තා මගින් පෙන්වුම් කර ඇත³. එබැවින්, 2006 අංක 06 දරන මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනත හරහා ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් හට මෙම ගෝලීය ප්‍රමිතීන් හඳුන්වා දෙන ලදී.

නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් හරහා සිදුවන මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම

මුදල් විශුද්ධීකරණයේ නියැලෙන්නන් සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සපයන්නන් විසින් සිය සාපරාධී කටයුතු වලින් ලද ඉපැයීම්වල සහ ත්‍රස්තවාදී අරමුදල්වල නෛතික නොවන මූලාශ්‍රය සැඟවීම පිණිස එම අරමුදල් ගෙන යා හැකි හෝ හුවමාරු කළ හැකි මාධ්‍යයන් පිළිබඳ නිරතුරුවම අවධානය යොමු කරනු ලැබේ. එවන් අවදානම් බැහැර කිරීම පිණිස යෝග්‍ය පාලනයන්, ප්‍රතිපත්තීන් හෝ ක්‍රියාපටිපාටීන් නොමැති වීම හේතුවෙන් නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන්, මුදල් විශුද්ධීකරණයේ නියැලෙන්නන් සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සපයන්නන් හට වඩාත් ආකර්ෂණීය වී ඇත. විශේෂයෙන්ම, නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් අතරින් බහුතරයක්ම මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ අවශ්‍යතා පිළිබඳ දැනුම්වත් නොවන අතර ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ස්ව-කැමැත්තෙන් දායක නොවේ. එසේම, මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සිදුවන ආකාර සහ විධි ක්‍රම තාක්ෂණයේ වර්ධනයත් සමඟ විකසනයට පත්වන බැවින් (නිදසුන් ලෙස 'wire' පද්ධතිය හරහා මුදල් මාරු කිරීම, අන්තර්ජාලය හරහා ගෙවීම් කිරීමේ පහසුකම් වැනි) එවැනි විධි ක්‍රම නිශ්චිතව ගෙන හැර දැක්වීමද ඉතා අසීරුය.

නීත්‍යානුකූල නොවන මුදල් නීත්‍යානුකූල මුදල් බවට පරිවර්තනය කිරීම, නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් හරහා විවිධාකාරයෙන් සිදු විය හැක. නිදර්ශනයක් ලෙස, නෛතික නොවන ආකාරයෙන් ඉපැයූ මුදල් (උදා: මත් කුඩු ජාවාරමෙන් ලද මුදල්) නිශ්චල දේපළ මිලදී ගැනීම සඳහා ආයෝජනය කොට මුදල්වල නෛතික නොවන මූලාශ්‍රය තවදුරටත් සැඟවීම පිණිස හෝ විගණන පරීක්ෂණ සංකීර්ණ කිරීම පිණිස එම දේපළ නැවත විකිණීම, නෛතික නොවන හෝ ත්‍රස්තවාදී කටයුතු පුළුල් කිරීම සඳහා දේපළ මිලදී ගැනීම, නීත්‍යානුකූල නොවන මුදල් භාවිතා කරමින් දේපළ සඳහා අත්තිකාරම් මුදලක් ගෙවා එකී ගනුදෙනුව අතරමග අත්හිටුවා නැවත එම ගෙවන ලද මුදල් බැංකු ගිණුමකට බැර කරන ලෙස ඉල්ලීම් කර

1 මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය (Financial Action Task Force) යනු, මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීමට එරෙහි අන්තර්ජාතික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදක ලෙස 1989 දී ස්ථාපිත කරන ලද අන්තර්-රාජ්‍ය සංවිධානයයි. මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් නිකුත් කරනු ලබන ගෝලීය ප්‍රමිතීන්, මුදල් විශුද්ධීකරණය/ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සහ සමූල ඝාතන අවි ව්‍යාප්තිය වැළැක්වීමට අදාළ 'නිර්දේශ' යනුවෙන් පොදුවේ හඳුන්වනු ලැබේ. (www.fatf-gafi.org). වර්තමානයේදී, සෑම රටක් විසින්ම අනුගත විය යුතු එවන් නිර්දේශයන් 40 ක් පවතී.

2 නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් යන්නට කැසිනෝ, සුදු ගෙවල් හෝ ලොන්ද්‍රයින් පවත්වාගෙන යාම, නිශ්චල දේපළ අනුයෝජිතයින්, වටිනා ලෝහ වෙළෙඳුන් සහ මැණික් ගල් හා අඩ මැණික් ගල් වෙළෙඳුන්, නිකිඳුවරුන්, නොතාරිස්වරුන්, ගණකාධිකාරීවරුන් සහ භාරයන් හෝ සමාගම් සේවා සපයන්නන් ආදිය ඇතුළත් වේ.

3 2014: ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සම්බන්ධ අවදානම් තක්සේරු

එම නීත්‍යානුකූල නොවන මුදල් විධිමත් මූල්‍ය පද්ධතියට එක් කිරීම වැනි විවිධ ක්‍රම හරහා මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීමේ අරමුණින් නිශ්චල දේපළ ගනුදෙනු අවහානව කළ හැක. තවද, තමාගේ පුද්ගලික හිමිකමක් ලෙස දක්වමින් රටවල් අතර පහසුවෙන් රැගෙන යා හැකි කුඩා අයිතමයක විශාල මුදලක් ආයෝජනය කිරීමේ හැකියාව නිසා රන්, මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ යනාදියෙහි ආයෝජනය කිරීමට මුදල් විශුද්ධීකරණයේ නියැලෙන්නන් සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සපයන්නන් වැඩි රුචිකත්වයක් දක්වයි. එසේම, ඔවුන් විසින් නෛතික නොවන අයුරින් ඉපැයූ මුදල් නීත්‍යානුකූල මුදල් බවට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා සුදු වෙබ් අඩවි සහ අන්‍ය ක්‍රීඩා වෙබ් අඩවි යොදා ගනු ලැබිය හැක. තවද, ගණකාධිකාරීවරුන්, නීතිඥයන්, නොතාරිස්වරුන් සහ සමාගම් සේවා සපයන්නන් වැනි වෘත්තීයයන්ගේ දැනුවත්භාවය සහිතව හෝ රහිතව එවන් වෘත්තීයමය සේවාවන් මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සඳහා භාවිතා කරනු ලැබිය හැක. මුදල් විශුද්ධීකරණ ක්‍රියාවලිය තුළ ස්වකීය අනන්‍යතාවය සැඟවීම සඳහා මුදල් විශුද්ධීකරණයේ නිරතවන්නන් විසින් මෙම වෘත්තීයයන්ගේ කීර්තීමය භාවිතා කරනු ලබන බැවින් මුදල් විශුද්ධීකරණ පරිචය තුළ වෘත්තීයමය සේවා සපයන්නන් 'ද්වාර පාලකයන්' (gate keepers) ලෙස හඳුන්වනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් සඳහා වන නීතිමය රාමුව සහ මුදල් විශුද්ධීකරණ වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ නෛතික බැඳීම

ශ්‍රී ලංකාව තුළ මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ නීතිමය රාමුව 2006 අංක 06 දරන මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනත, 2005 අංක 25 දරන ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමේ සම්මුති පනත සහ 2006 අංක 05 දරන මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ පනත යන නීති තුනෙන් සමන්විත වේ. මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ නීතිමය අවශ්‍යතාවයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ ප්‍රතිපාදනයන් ප්‍රකාරව ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය වෙත බලතල පවරා දී ඇති අතර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපතිතුමා විසින් සභාපතිත්වය දරනු ලබන මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමේ ජාතික සම්බන්ධීකරණ කමිටුව හරහා එකී අවශ්‍යතාවයන් සම්බන්ධීකරණය කරනු ලැබේ.

මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනත ප්‍රකාරව, ඕනෑම මූල්‍ය ව්‍යාපාරයක හෝ නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාරයක නියැලෙන හෝ එකී යම් ව්‍යාපාරයක් කරගෙන

යනු ලබන පුද්ගලයන් (පුද්ගල කණ්ඩායම් ද ඇතුළුව ස්වභාවික හෝ නෛතික පුද්ගලයන්) විසින් එම පනතේ ප්‍රතිපාදනයන් සමඟ අනුකූල වීම අවශ්‍ය කෙරේ. මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමට අදාළ නෛතික ප්‍රතිපාදන ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ 33 වන වගන්තියේ අර්ථ දක්වා ඇති පරිදි; කැසිනෝ ව්‍යාපාර, නිශ්චල දේපළ අනුයෝජනයන්, වටිනා ලෝහ වර්ග සහ වටිනා ගල් වර්ග වෙළෙඳුන්, නීතිඥයන්, නොතාරිස්වරුන්, ගණකාධිකාරීවරුන්, භාරයන් සහ සමාගම් සේවා සපයන්නන් හට ප්‍රමුඛත්වය දෙනු ලැබේ. මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ නිර්දේශයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනත යටතේ නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් සඳහා රීතීන් සහ මාර්ගෝපදේශයන්⁴ නිකුත් කර ඇත. ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් විසින් අනුකූල විය යුතු මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ මූලික නෛතික බැඳීම පහත පරිදි වේ.

ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ නිසි උද්යෝගය (CDD) සහ වාර්තා තබාගැනීම

මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ නිර්දේශයන් අනුව, මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීමේ අවදානම් වළක්වා ගැනීමේ පියවරක් ලෙස ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් ක්‍රියා කළ යුතු වේ. ව්‍යාපාර සම්බන්ධතාවයක් ගොඩනගා ගන්නා අවස්ථාවේදී, නිරන්තරව සිදු නොවන ආකාරයේ ගනුදෙනුවක් සිදු කිරීමේදී, මුදල් විශුද්ධීකරණය/ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම පිළිබඳව යම් සැකයක් පවතින විටකදී සහ ගනුදෙනුකරුවෙකු හෝ ප්‍රතිලාභී හිමිකරුවෙකු⁵ සම්බන්ධයෙන් කලින් ලබාගෙන ඇති හඳුනාගැනීමේ තොරතුරු පිළිබඳ යම් සැකයක් ඇති විටකදී, මෙලෙස ගනුදෙනුකරු පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් ක්‍රියා කළ යුතු වේ.

ගනුදෙනුකරු හඳුනාගැනීමේ අවශ්‍යතාවය මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ 2 වන වගන්තිය මගින් පැහැදිලි කෙරේ. ඉහත සඳහන් කළ පරිදි ගනුදෙනුකරු පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් හෙවත් නිසි සැලකිල්ලෙන් හා

4 2018 අංක 01 දරන නමෝද්දීෂ්ට මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර (ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් ක්‍රියා කිරීමේ) රීති, 2018 අංක 02 දරන කැසිනෝ සහ සුදු ඔට්ටු ගෙවල් සඳහා වන මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ/ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමේ අනුකූලතා වගකීම් පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ සහ 2018 අංක 03 දරන නිශ්චල දේපළ, වටිනා ලෝහ, මැණික් ගල් සහ අඩ මැණික් ගල් නියෝජනයන් සඳහා වන මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ/ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමේ අනුකූලතා වගකීම් පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ
5 ප්‍රතිලාභී හිමිකරු යනු සිදු කරන ලබන ගනුදෙනුවෙන් අවසාන ප්‍රතිලාභය ලබන්නාවූ පුද්ගලයා වේ.

අවබෝධයෙන් යුතුව කටයුතු කිරීමට අදාළ රීතින්ට අනුව සම්පූර්ණ නම, ස්ථීර ලිපිනය, වෘත්තීය, පුද්ගලික හැඳුනුම් අංකය, අරමුදල්වල මූලාශ්‍රය සහ ගනුදෙනුවේ අරමුණ වැනි අවම තොරතුරු ලබාගත යුතු අතර ජාතික හැඳුනුම්පත, විදේශ ගමන් බලපත්‍රය හෝ රියදුරු බලපත්‍රය වැනි නෛතිකව වලංගු හඳුනා ගැනීමේ ලේඛනයක් (ඡායාරූපය සහිත) මගින් පුද්ගලයාගේ අනන්‍යතාවය සනාථ කරගත යුතුය. අනතුරුව, මුදල් විශුද්ධීකරණ සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සම්බන්ධයෙන් පැවතිය හැකි අවදානම් මට්ටම අනුව ගනුදෙනුකරු වර්ගීකරණය කළ යුතුය. එලෙස, 'ඉහළ අවදානම්' කාණ්ඩය යටතේ වර්ග කළ ගනුදෙනුකරුවන් මෙන්ම ඉහළ අවධානමක් පැවතිය හැකි ව්‍යාපාර සම්බන්ධතා හෝ ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් (උදා: ගනුදෙනුකරු දේශපාලනමය වශයෙන් නිරාවරණය වූ තැනැත්තෙකු වන විට හෝ ගනුදෙනුකරු සම්මුඛ නොවන ආකාරයේ ව්‍යාපාර සම්බන්ධතා පවත්වන විට) නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් විසින් ප්‍රවර්ධිත නිසි උද්යෝගයෙන් හෙවත් වඩා වැඩි සැලකිල්ලකින් කටයුතු කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. එසේම, ගනුදෙනුකරු නෛතික පුද්ගලයෙකු හෝ නෛතිකව සංස්ථාපිත ආයතනයක් වන විට නීතියෙන් නියම කර ඇති පරිදි නිසි උද්යෝගයෙන් කටයුතු කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ.

ඉහත සඳහන් කරුණු වලට අමතරව, ගනුදෙනු පිළිබඳ සියලුම වාර්තා අවම වශයෙන් වසර 4 ක් වත් පවත්වාගෙන යාම මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ නිර්දේශයන් අනුව අවශ්‍ය කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ 4 වන වගන්තියේ නියම කරන පරිදි, සඳහන් කර ඇති තොරතුරු මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් අවශ්‍ය කෙරෙන හෝ ඉල්ලා සිටිය හැකි ඕනෑම අවස්ථාවකදී පහසුවෙන් හා ඉක්මනින් ලබා ගත හැකි අයුරින්, අවම වශයෙන් වසර 6 ක් වත් රඳවා තබාගත යුතුය.

සැක සහිත ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම

මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ නිර්දේශයන්ට අනුව, ගනුදෙනුව සඳහා යොදා ගැනෙන අරමුදල් අපරාධමය කටයුත්තකින් ඉපැයූ මුදල් බවට හෝ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම හා සම්බන්ධ බවට නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් විසින් සැක කරන්නේනම් හෝ එසේ සැක කිරීමට සාධාරණ හේතු පවතින්නේනම් අදාළ රටේ මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය වෙත වාර්තා කළයුතු බවට නීතියෙන් නියම කර තිබිය යුතුය.

ඒ අනුව, සැකයක් ඇතිවීමෙන් පසුව හෝ මුදල් විශුද්ධීකරණය හෝ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීමේ ක්‍රියාකාරකම් හා සම්බන්ධ බවට තොරතුරු ලැබීමෙන් පසුව එම සැක සහිත ගනුදෙනු හැකි ඉක්මනින්, නමුත් එම සැකය මතුපිට දින දෙකක් ගත වීමට මත්තෙන් මූල්‍ය

බුද්ධි ඒකකය වෙත දැනුම් දිය යුතු බවට මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ 7 වන වගන්තිය මගින් නියම කර ඇත. සැක සහිත ගනුදෙනු වාර්තාවක් විදුහන් තැපෑල හෝ දුරකතන මාර්ගයෙන් දැනුම් දිය හැකි වුවද පැය 24 ක් ඇතුළත ලිඛිතව ඉදිරිපත් කළ යුතුය. මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් නිකුත් කර ඇති 2017 සැක කටයුතු ගනුදෙනු (ආකෘති) නියෝගවල මේ සම්බන්ධයෙන් නියමයන් දක්වා ඇති අතර නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් විසින් මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය වෙත සැක කටයුතු වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීමේදී 'V' වන උපලේඛනය යොදා ගත යුතුය. තවද, මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සම්බන්ධ සැක උපදවන අවස්ථා හෙවත් අවදානම් දර්ශක නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් හට මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් සපයා දී ඇත.

නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් නියාමනය හා අධීක්ෂණය

මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ නිර්දේශයන් ප්‍රකාරව, මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමට අවශ්‍ය වන්නාවූ නිර්දේශයන්හි සඵලදායී ක්‍රියාකාරීත්වය තහවුරු කරන්නාවූ සවිස්තරාත්මක නියාමන සහ අධීක්ෂණ වැඩපිළිවෙළක්, නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් සතුව පැවතිය යුතු අතර ඒවා රටෙහි පවත්නා මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූල විය යුතුය.

ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන්හි නියාමන අධිකාරිය වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය කටයුතු කරනු ලබන අතර එම ආයතන අධීක්ෂණය කිරීමේදී අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශයක් යොදා ගනු ලබයි. ආයතනික මට්ටමින් අවදානම මත පදනම් වූ අනුකූලතා වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස, නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් විසින් අනුකූලතා නිලධාරියෙකු පත් කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. එම නිලධාරියාට අවශ්‍ය වන්නාවූ දැනුම, පුහුණුව හා තාක්ෂණික සහයෝගය මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් ලබා දෙනු ලැබේ. අනුකූලතා නිලධාරියා හරහා රැස් කරගත් තොරතුරු ආශ්‍රයෙන් සෑම නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාරයක් හා වෘත්තීයක් සඳහාම විතැන් පරීක්ෂණ (Off-site examination) සිදු කරනු ලබන අතර එම පරීක්ෂණයට අනුව කෙරෙන අවදානම් කාණ්ඩගත කිරීම මත එතැන් පරීක්ෂණයන් (On-site examination) සිදු කරනු ලැබේ. අනුකූලතාවයන් සම්බන්ධයෙන් නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනත අනුව මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් ගනු ලබයි.

නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් සඳහා අදාළ වන මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමට සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ අනෙකුත් නිර්දේශයන්

ඉහත නිර්දේශයන්ට අමතරව, මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සම්බන්ධයෙන් වන ආයතනික අවදානම කාලානුරූපීව තක්සේරු කිරීම, මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමට සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ ප්‍රතිපත්තීන් හා ක්‍රියාපටිපාටීන් ලේඛනගත කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම, එක්සත් ජාතීන්ගේ ආරක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් නම් කරන ලද පුද්ගලයන් සහ ආයතන සඳහන් ලැයිස්තුවට එදිරිව සිය ගනුදෙනුකරුවන් පිරික්සා බැලීම, සියලුම අදාළ සේවකයන් සඳහා මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීම සම්බන්ධ පුහුණු වැඩසටහන් පැවැත්වීම, සේවකයන් බඳවා ගැනීමට ප්‍රථමයෙන් ඔවුන් සාපරාධී ක්‍රියාවලට සම්බන්ධ දැයි සොයා බැලීම සහ ආයතනික මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමේ ක්‍රියාපටිපාටි ස්වාධීන විගණනයකට ලක් කිරීම වැනි අනෙකුත් ක්‍රියා මාර්ගයන් ගැනීමද අවශ්‍ය කෙරේ.

නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් සඳහා මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ නිර්දේශයන් හඳුන්වා දීමේදී ජාතික මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරිය, ශ්‍රී ලංකා මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ සංගමය, සහාධිපත්‍ය කළමනාකරණ අධිකාරිය, සහාධිපත්‍ය සංවර්ධන සංගමය, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය, ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය, වාණිජ මණ්ඩලය, ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය සහ ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ සංගමය වැනි නියාමන ආයතන, බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ ආයතන, සංගම් සහ එවැනි අනෙකුත් ප්‍රධාන සම්බන්ධිත ආයතන සමඟ ඉතා සමීපව කටයුතු කරනු ලැබේ.

මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ අන්තර්ජාතික ප්‍රමිතීන් සමඟ අනුකූල නොවීමේ පිරිවැය

මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මඟින් ආර්ථිකයන් මත ඇති කරනු ලබන බලපෑම් හරහා ගෝලීය මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවයට තර්ජනයන් එල්ල

කරනු ලබයි. මුදල් විශුද්ධීකරණයේ සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීමේ අහිතකර ප්‍රතිඵලයක් වලින් කිහිපයක් ලෙස සම්පත් බෙදී යෑමේ විෂමතා ඇතිවීම, වැරදි මාර්ග හරහා පහසුවෙන් මුදල් ඉපැයීමට අනාගත පරපුර පෙළඹවීම, ලෝක සාමය තර්ජනයට ලක් කිරීම, නීති පද්ධතීන් දූෂණයට ලක් කිරීම, දේපල මිල ගණන් අසාමාන්‍ය ලෙස ඉහළ නැංවීම සහ මූල්‍යමය අක්‍රමිකතා වැඩි රටක් ලෙස අවාසිසහගත තත්ත්වයන් ඇති කරමින් රටෙහි කීර්තිනාමයට හානි කිරීම යනාදිය දැක්විය හැකිය. අපරාධ ව්‍යාප්ත වීමේ ආර්ථික සහ සමාජ පිරිවැය ද ඒවායින් උත්පාදනය වන මුදල් විශුද්ධීකරණයට ඇති හැකියාවද ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවතී. එබැවින්, නීත්‍යානුකූල නොවන අපරාධමය ඉපැයීම්, ගෝලීය මූල්‍ය පද්ධතියේ නීත්‍යානුකූල මුදල් ප්‍රවාහයන් සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීම පිණිස කිසිදු අවකාශයක් නොපවතින බවට තහවුරු කර ගැනීම සඳහා සෑම රටක් විසින්ම මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ නිර්දේශයන් යොදා ගත යුතුය. එමෙන්ම, රටක් වශයෙන් එකී නිර්දේශයන් සමඟ අනුකූල වීමෙන් ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව අතර සිය කීර්තිනාමය ඉහළ නංවා ගත හැකි අතර එසේ අනුකූල වීමට අපොහොසත් වීම අවසානයේදී ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව සහ ජාත්‍යන්තර ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් විසින් ගෙන එනු ලැබිය හැකි ආර්ථික සහ දේශපාලනමය සම්බාධක වලට හේතු විය හැකිය. එවැනි උභ්‍යන්තරයන් නිරවද්‍ය කිරීමට ගත යුතු ක්‍රියාපටිපාටීන් ඉතා පීඩාකාරී බැවින් එවන් අනනුකූලතාවයන්ට පිළියම් යෙදීමේ පිරිවැය ද ඉතා ඉහළ අගයක් ගනී. මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමට අදාළ අන්තර්ජාතික ප්‍රමිතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිලා ශ්‍රී ලංකාව වර්තමානයේදී දැඩි කැපවීමකින් කටයුතු කරනු ලබමින් සිටියි. එබැවින් මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීමට ඉඩප්‍රස්තාවන් නොමැති රටක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රතිරූපය ඉහළ නංවාලීම සඳහා සියලු සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්ගේ සහ මහජනතාවගේ සහයෝගය අවශ්‍ය කෙරේ.

මූලාශ්‍ර :
Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs (2004), Money Laundering and Terrorist Financing: A Global Treat, International Narcotics Control Strategy report.
FATF (2012-2018) International Stangards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, FATF, Paris, France.

සඳහාත් ණය ආපසු අයකර ගැනීමේ කාර්යක්ෂමතාව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහාත් 1990 අංක 2 දරන ණය ආපසු අයකර ගැනීමේ (විශේෂ විධිවිධාන) පනත සඳහා සංශෝධනයන් යෝජනා කර ඇත. තවද, රාජ්‍ය ණය සක්‍රීය කළමනාකරණය සඳහා වූ නීතිමය රාමුව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා 2018 අංක 8 දරන සක්‍රීය වගකීම් කළමනාකරණ පනත පනවන ලදී. නීති කෙටුම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව සමඟ සහයෝගයෙන් "මූල්‍ය අංශයේ නියාමකයින්ගේ තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීමේ පනත" කෙටුම්පත් කිරීමට පියවර ගෙන ඇති අතර එය රට තුළ ස්ථාවර සහ ශක්තිමත් මූල්‍ය පද්ධතියක් සඳහා වූ ව්‍යවස්ථාපිත අරමුණු ස්ථාපිත කිරීම සම්බන්ධව වන මූල්‍ය අංශයේ නියාමකයන්ගේ ඒකාබද්ධ උත්සාහයේ වැදගත් සන්ධිස්ථානයක් වනු ඇත.

අර්බුදයට ලක් වූ මූල්‍ය ආයතන නිරාකරණය හා බලගන්වීමේ ක්‍රියාවලිය

අර්බුදයන්ට මුහුණ දුන් සාමාජික ආයතන දෙකක් වන සෙන්ට්‍රල් ඉන්වෙස්ට්මන්ට් සහ ෆින්ෆැන්ස් පීඑල්සී සහ ද ස්ට්‍රැන්ඩර්ඩ් ක්‍රෙඩිට් ෆින්ෆැන්ස් ලිමිටඩ් වෙත නිකුත් කරන ලද බලපත්‍ර, පිළිවෙලින් 2018 මාර්තු 05 දින සහ 2018 ජූලි 25 දින සිට බලාත්මක වන පරිදි අවලංගු කිරීමට මුදල් මණ්ඩල අනුමැතිය ලැබුණු අතර ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකා තැන්පතු රක්ෂණ සහ ද්‍රවශීලතා ආධාරක යෝජනා ක්‍රමය සම්බන්ධ රෙගුලාසි යටතේ සෙන්ට්‍රල් ඉන්වෙස්ට්මන්ට් සහ ෆින්ෆැන්ස් පීඑල්සී ආයතනයේ තැන්පතුකරුවන්ට වන්දි මුදල් ගෙවීම 2018 අගෝස්තු 27 සිට ආරම්භ කරන ලදී. 2018 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට එලෙස ගෙවා තිබූ මුළු වන්දි මුදල් ප්‍රමාණය රුපියල් මිලියන 597.6 ක් විය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍ර ලබා දී ඇති මූල්‍ය ආයතනවල නිරාකරණ පටිපාටියක් ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලබන ශ්‍රී ලංකා තැන්පතු රක්ෂණ සහ ද්‍රවශීලතා ආධාරක යෝජනා ක්‍රමයේ 2018 දෙසැම්බර් 31 දිනට සාමාජික ආයතන සංඛ්‍යාව 76 ක් වූ අතර එහි අරමුදල රුපියල් බිලියන 53 ක් (විගණනයට පෙර) විය. ආසන්නතම මූල්‍ය වර්ෂය අවසානයේ දී ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය සියයට 14 ක් හෝ ඊට වැඩියෙන් පවත්වා ගන්නා බලපත්‍රලාභී බැංකු, සිය සුදුසුකම්ලත් මුළු තැන්පතුවලින් සියයට 0.1 ක වාරිකයක් ද, අනෙකුත් සියලු බැංකු සියයට 0.125 ක වාරිකයක් ද ගෙවිය යුතු වේ. බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සඳහා අදාළ වන වාර්ෂික වාරික අනුපාතය වනුයේ සියයට 0.15 කි. සාමාජික ආයතන වෙතින් 2018 වසරේ දී ලැබුණු වාරික ගෙවීම් සහ දඩ මුදල්වල එකතුව රුපියල් බිලියන

8.8 කි. 2018 ජනවාරි 01 දින සිට බලාත්මක වන පරිදි එක් ආයතනයක එක් තැන්පතුකරුවෙකු සඳහා වන තැන්පතු රක්ෂණ ආවරණය රුපියල් 600,000 ක් වේ.

පවතින නීති හා රෙගුලාසි යටතේ නිරාකරණ සහ බලගන්වීමේ කටයුතු අනුකූලනය කිරීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍ර ලබා දී ඇති මූල්‍ය ආයතන සඳහා පුළුල් නිරාකරණ රාමුවක් මේ වන විට නිරාකරණ සහ බලගන්වීම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සකස් කෙරෙමින් පවතී. මුදල් නීති පනත, 1988 අංක 30 දරන බැංකු පනත සහ 2011 අංක 42 දරන මුදල් ව්‍යාපාර පනත යටතේ නිරාකරණ පියවර ගැනීම සඳහා ඒ ඒ නියාමන අධිකාරීන්ට බලය පවරා තිබෙන පවත්නා නීති රාමුව තුළ හිඳිමින් ම එකී නිරාකරණ රාමුව සකස් කෙරෙනු ඇත.

ණය තොරතුරු

පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව 2018 වසරේ දී ණය තොරතුරු කාර්යාංශයේ ණය වාර්තා සඳහා ඉල්ලුම සියයට 9.2 ක සැලකිය යුතු වර්ධනයක් අත්පත් කරගන්නා ලදී. මෙම වසර තුළ ණය තොරතුරු කාර්යාංශය ණය වාර්තා මිලියන 9.9 ක් නිකුත් කළ අතර ඉන් සියයට 96 ක් ම පාරිභෝගික ණය වාර්තා විය. තවද, වාණිජ ණය පහසුකම් පිළිබඳ ණය වාර්තා සඳහා ඉල්ලුම 2017 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 12 ක වර්ධනයක් අත්පත් කර ගන්නා ලදී.

පෞද්ගලික ණය තොරතුරු වාර්තා (iReports) සඳහා ඉල්ලුම 2018 වසරේ දී තවදුරටත් ඉහළ ගිය අතර පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව තමන්ගේ ණය වාර්තා ඉල්ලුම් කරන ලද පාරිභෝගිකයන් සංඛ්‍යාව වර්ධනය විය. වාර්ෂික පදනමකින් සලකා බලන විට පෞද්ගලික ණය තොරතුරු වාර්තාවල ඇතුළත් තොරතුරු සම්බන්ධ ආරවුල්වල අඩුවීමක් දක්නට ලැබිණි. දත්ත ලබාදීමේ ප්‍රමිතිය සහ දත්තවල ගුණාත්මකභාවය ඉහළ දැමීමේ අරමුණින් කාර්යාංශය වැදගත් පියවර රැසක් ආරම්භ කරන ලදී. මේ වන විට ණය තොරතුරු කාර්යාංශයේ දත්ත ගොණුව සඳහා මසකට ණය පහසුකම් මිලියන 11 කට වැඩි යාවත්කාලීන කිරීම් ප්‍රමාණයක් ලැබේ.

ණය තොරතුරු කාර්යාංශයට ණය තොරතුරු සේවා සඳහා ඉහළ යන ඉල්ලුම සපුරාලීමට ණය තොරතුරු කළමනාකරණ පද්ධතිය, තොරතුරු තාක්ෂණ යටිතල පහසුකම් සහ කාර්යාංශ තොරතුරු පද්ධතියක් පවත්වාගෙන යන ලදී. කෙසේ වුවද, ණය තොරතුරු කාර්යාංශය වෙළඳපොළ අවශ්‍යතාවයන් සහ වැඩිදියුණු කරන ලද ධාරිතාවයන් සහ ශීඝ්‍රතාවයක් සහිතව ණය තොරතුරු සේවා සඳහා අනාගත ඉල්ලුම

සපුරාලීමට සිය ව්‍යාපාරික ආකෘතිය නැවත සකස් කිරීම සඳහා මෙම යටිතල පහසුකම් අලුත්වැඩියා කිරීමේ ක්‍රියාවලියක නිරතව සිටී. සිය පාර්ශ්වකරුවන්ට සේවා සහ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව සපයමින් නව සංවර්ධන ඉදිරි දැක්මක් සහිත රැස් කරනු ලබන දත්ත සඳහා වැඩි වටිනාකමක් එකතු කිරීමට ණය තොරතුරු කාර්යාංශයට හැකිවනු ඇත. වර්තමාන සංවර්ධන අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා යෝජිත පද්ධතිය වැඩිදියුණු කිරීමත් සමඟ ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් පස් වසරක සංවර්ධන ඉදිරි දැක්මක් නිර්මාණය කරමින් පවතී.

2018 වසර තුළ දී පද්ධතිය තුළ දැනට සක්‍රීයව පවතින සාමාජික ආයතන විසින් දැනුම් දුන් ගනුදෙනු 13,713 ක් වාර්තා කරමින් ආරක්ෂක අයිතිවාසිකම්

ලියාපදිංචි කිරීම එනම් ඉලෙක්ට්‍රොනික ලේඛනයක් පවත්වා ගනිමින් මෙම කාර්යාංශය සිය මෙහෙයුම් කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. ආරක්ෂිත ගනුදෙනු ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ නීතිමය බාධා හේතුවෙන් එහි ක්‍රියාත්මක වීමෙන් පසු ලියාපදිංචි කිරීමේ කටයුතුවල වර්ධනය අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා අඩු මට්ටමක පැවතුණි. කෙසේවුවද, අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන් සමඟ ආරක්ෂිත ගනුදෙනුවල නීතිමය රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ණය තොරතුරු කාර්යාංශය අඛණ්ඩ උත්සාහයක නිරතව සිටී. වසර තුළ දී ලෝක බැංකුවේ ව්‍යාපාර කිරීමේ සමීක්ෂණ ව්‍යාපෘතිය සඳහා කැබිනට් මණ්ඩලය විසින් පිහිටුවන ලද ණය ලබා ගැනීම පිළිබඳ කටයුතු සඳහා ණය තොරතුරු කාර්යාංශය මූලිකත්වය දරන ලදී.

8.26 සංඛ්‍යා සටහන

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සඳහා මහ කාලීනව ගන්නා ලද ප්‍රධාන විවේචනාත්මක ක්‍රියාමාර්ග

දිනය	විවේචනාත්මක ක්‍රියාමාර්ග
2015 ජනවාරි 01	ශ්‍රී ලංකා තැන්පතු රක්ෂණ සහ ද්‍රවශීලතා ආධාරක යෝජනා ක්‍රමය යටතේ එක් ආයතනයක එක් තැන්පතු ගිණියක සඳහා වන තැන්පතු රක්ෂණ ආවරණය රුපියල් 200,000 සිට රුපියල් 300,000 දක්වා ඉහළ නංවන ලදී.
2015 මාර්තු 31	2015 අප්‍රේල් මස 01 දින සිට බාසල් III ද්‍රවශීලතා ප්‍රමිතීන් යටතේ ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතය ක්‍රියාවට නැංවීම පිළිබඳ විධිවිධානයන් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී.
2015 සැප්තැම්බර් 14	මෝටර් වාහන මිලදී ගැනීමේ හෝ භාවිත කිරීමේ අරමුණු සඳහා ප්‍රදානය කරනු ලබන ණය සහ අත්තිසාරම් වෙනුවෙන් 2015 සැප්තැම්බර් 15 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි, සියයට 70 ක උපරිම වටිනාකම මත ණය අනුපාතයක් පවත්වා ගෙන යන ලෙස බලපත්‍රලාභී බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වලට විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.
2015 ඔක්තෝබර් 29	සියයට 70 ක උපරිම වටිනාකම මත ණය අනුපාතයක් පවත්වා ගෙන යෑමේ විධිවිධානය බල පැවැත්වෙනුයේ 2015 දෙසැම්බර් 01 දින සිට බව බලපත්‍රලාභී බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වලට දැනුම් දීම සඳහා විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.
2015 ඔක්තෝබර් 30	මෝටර් වාහන ආනයනය සඳහා බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සමග ණයවර ලිපි විවෘත කිරීමේ දී 2015 දෙසැම්බර් 01 දක්වා සියයට 100 ක අවම ආන්තික මුදල් තැන්පතුවක් පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවක් පවතින ලදී.
2016 ජනවාරි 18	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල නව ශාඛාවන් හා ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර විවෘත කිරීම, ශාඛාවන් හා වෙනත් ව්‍යාපාර ඒකක වසා දැමීම හා ස්ථාන වෙනස් කිරීම සම්බන්ධයෙන් දැනට පවතින ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග ශක්තිමත් හා විධිමත් කිරීම සඳහා විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.
2016 ඔක්තෝබර් 28	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් තැන්පතු සහ ණය උපකරණ සඳහා ලබාදිය හැකි උපරිම පොලී අනුපාතික සම්බන්ධ විධානය සංශෝධනය කරන ලදී.
2016 දෙසැම්බර් 29	2017 ජූලි මස 01 වන දින සිට සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් බාසල් III මාර්ගෝපදේශවලට අනුව ඒ ඒ බැංකුවල අවදානම මත බර තබන ලද වත්කම් ප්‍රමාණයන්ට අනුකූල අවම ප්‍රාග්ධන අනුපාතයන් සහ ස්චාරක්ෂකයන් පවත්වාගෙන යෑම පිළිබඳව විධානය නිකුත් කරන ලදී.
2017 ජනවාරි 13	2017 ජනවාරි 16 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි මෝටර් රථ වාහන මිලදී ගැනීමේ හෝ භාවිතා කිරීමේ අරමුණු සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් ප්‍රදානය කරනු ලබන ණය පහසුකම් වෙනුවෙන් උපරිම වටිනාකම මත ණය අනුපාතයන් අනුගමනය කරන ලෙස විධාන නිකුත් කරන ලදී.
2017 ජනවාරි 13	මෝටර් රථ වාහන සඳහා ලබා දෙන ණය පහසුකම් වෙනුවෙන් උපරිම වටිනාකම මත ණය අනුපාත පිළිබඳව බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත නිකුත් කළ විධාන 2017 අප්‍රේල් මස යෝජනාවලට අනුව සංශෝධනය කරන ලදී.
2017 පෙබරවාරි 23	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් පවත්වා ගත යුතු අවම මූලික ප්‍රාග්ධනය 2021 වසරේ ආරම්භය වන විට රුපියල් බිලියන 2.5 ක් දක්වා ක්‍රමයෙන් වැඩි කිරීම සඳහා විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2017 මාර්තු 22	1998 සැප්තැම්බර් 07 දින නිකුත් කරන ලද උකස් ණය ලබා දීමේ කොන්දේසි සංශෝධනය කරමින් සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා නිර්ණායකයක් නිකුත් කරන ලදී.
2017 ඔක්තෝබර් 26	බලපත්‍රලාභී බැංකුවල අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව තවදුරටත් වැඩිදියුණු කිරීම පිළිබඳ විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2017 නොවැම්බර් 29	2018 ජනවාරි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න පිළිබඳව බැංකු පනත යටතේ විධාන නිකුත් කරන ලදී.
2017 දෙසැම්බර් 12	2018 ජනවාරි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි විදේශ ව්‍යවහාර මූලික ණය ගැනීම් සඳහා නව ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීම පිළිබඳව බැංකු පනත යටතේ විධානයන් සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට නිකුත් කරන ලදී.
2018 ජනවාරි 05	ශ්‍රී ලංකා තැන්පතු රක්ෂණ සහ ද්‍රවශීලතා ආධාරක යෝජනා ක්‍රමය යටතේ එක් ආයතනයක එක් තැන්පතු ගිණියක සඳහා වන තැන්පතු රක්ෂණ ආවරණය රුපියල් 300,000 ක සිට රුපියල් 600,000 ක් දක්වා ඉහළ නංවන ලදී.
2018 ජනවාරි 16	මූල්‍ය අනුදෙප්තුවලට ආරක්ෂා කිරීමේ අනුකූලතා රාමුව සම්බන්ධ විධානයන් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත නිකුත් කරන ලදී.
2018 පෙබරවාරි 08	ජනවාරි 01 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි විද්‍යුත් දෙමුහුන් සහ අනෙකුත් ලියපදිංචි නොකළ මෝටර් රථ සහ මෙරට තුළ ලියාපදිංචි කර වසරකට නොවැඩි වාහන සඳහා ලබාදෙන ණය පහසුකම් මත පනවා ඇති සියයට 70 සිට සියයට 90 දක්වා පරාසයක, වටිනාකම මත ණය අනුපාත පිළිබඳ බලපත්‍රලාභී බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2018 මාර්තු 13	සියලුම බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පිළිගනු ලබන ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතනයකින් ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමක් ලබා ගත යුතු අතර එම ශ්‍රේණිගත කිරීම 2018 ඔක්තෝබර් මස 01 දින වන විට ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතුය.
2018 ජූනි 06	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සඳහා බාසල් III සම්මුතියෙහි සඳහන් මූලික ප්‍රවේශයන්ට අනුකූලව අවදානම් සංවේදීතාව වැඩි වශයෙන් ඉලක්ක කරගෙන ණය හා මෙහෙයුම් අවදානම් ආවරණය කරමින් ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාත පවත්වා ගැනීමට නව ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක රාමුවක් නියම කිරීමට විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2018 අගෝස්තු 21	මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න අනුදෙප්තුවල අවදානම් කළමනාකරණය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණින් බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න සම්බන්ධයෙන් විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2018 සැප්තැම්බර් 28	ලියාපදිංචි නොකළ හෝ පළමු ලියාපදිංචියෙන් වසරකට අඩු කාලයක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ භාවිතා කරන ලද දෙමුහුන් වාහන මිලදී ගැනීමේ හෝ භාවිතය වෙනුවෙන් ලබා දෙන ණය පහසුකම් සඳහා වටිනාකම මත ණය අනුපාතය සියයට 50 ක් දක්වා අඩු කිරීමට බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.
2018 ඔක්තෝබර් 01	ලියාපදිංචි නොකළ හෝ පළමු ලියාපදිංචියෙන් වසරකට අඩු කාලයක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ භාවිතා කරන ලද දෙමුහුන් වාහන වෙනුවෙන් ලබා දෙන ණය පහසුකම් සඳහා වටිනාකම මත ණය අනුපාතය සියයට 50 ක් දක්වා අඩු කිරීමට බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සඳහා නිකුත්කර තිබූ වටිනාකම මත ණය අනුපාතය සංශෝධනය කරන ලදී.
2018 ඔක්තෝබර් 11	ආනයන සීමා කිරීම සහ විනිමය අනුපාතය මත අහිතකර බලපෑම් ඇතිවීම අවම කිරීමේ අරමුණින්, ප්‍රතිග්‍රහනය මත ලියවිලි ලබා දීමේ කොන්දේසි යටතේ සිදු කරන අනාවරණ නොවන පාරිභෝගික හා භෞමි ආනයනය කරන ආනයනයකරුවන්ගෙන් සියයට 100 ක මුදල් ආන්තිකයක් බඳවා ගන්නා ලෙස බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු වෙත වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.
2018 නොවැම්බර් 21	බාසල් III ද්‍රවශීලතා ප්‍රමිති යටතේ ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතිකය සම්බන්ධයෙන් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත විධාන නිකුත් කරන ලදී.
2018 නොවැම්බර් 30	විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ණය ගැනීම සඳහා නව ප්‍රතිපත්තියක් සම්බන්ධව බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත විධාන නිකුත් කරන ලදී.
2018 දෙසැම්බර් 03	ණය ලබා දීමේ දී ආසාදන පොලී අනුපාතයන් අය කිරීමෙන් ගනුදෙනුකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණ සඳහා බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත ක්‍රමයෙන් ණය සඳහා උපරිම පොලී අනුපාතය සම්බන්ධයෙන් නව විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.
2018 දෙසැම්බර් 28	2019 ජනවාරි 01 සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි බාසල් III රාමුව යටතේ නෝලන අනුපාතය සියයට 3 ලෙස පවත්වාගෙන යන ලෙසට බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට විධාන නිකුත් කරන ලදී.
2018 දෙසැම්බර් 31	ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරන ප්‍රමිති - SLFRS 9 : මූල්‍ය උපකරණ සඳහා මාර්ගෝපදේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලපත්‍රලාභී බැංකු වලට වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.

